

సంచిక ౧౧౬

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు లేక, 109 ప్రేరి రోడ్డు ఫోర్టు బొంబాయి.

[illegible]

ఏలూరు మ్యూనిసిపల్ మీటింగు

పాండురంగ సినిమా

మీ దినపత్రికయందు 8 వ తేదీ 7 వ పేజీలో ప్రకటించిన "మ్యూనిసిపల్ మీటింగు" అనువ్యాసమును చూచి తిని. అందుగల పెక్కువిషయములు మాసినిమా భవనమునకు సంబంధించి యుండుటచేతను కొన్ని యంశములు పొరబాటు లుండుటచేతను, అందు సత్సత్వములు ప్రజలకు తెలియవలసి యుండుటచేతను నేను ఈదిగువ తెలియబరచే సంగతులు తిను పత్రికయందు ప్రచురింప వేడుచున్నాను. 1923 సంవత్సరములో ఈ బస్టి మ్యూనిసిపల్ చైరుమన్ ఎన్నికలు జరిగినవి. అప్పుడు శ్రీ మోతే నారాయణరావు జమీందారుగారు ప్రస్తుతపు పురపాలకసంఘాధ్యక్షుని పోటీ నిలిచిరి. మా తండ్రిగారు ఒక మ్యూనిసిపల్ కౌన్సిలరు అయి యున్నారు. నేను శ్రీనారాయణరావుగారి తరపున ఓట్లనిమిత్తము తిరిగినవారలలో నొకడను. శ్రీ తమ్మున మాణిక్యము గారుమాడ నారాయణరావుగారి బంధుమిత్రుడు. పురపాలక సంఘాధ్యక్షునితో ఇట్టి సంబంధము గల మేము మువ్వరము మరొకరిందర కలిసి ఒకసినిమా భవనము స్థాపించితిమి. ఈసినిమా నాటకములో నేను ప్రధానపాత్రయింప వెనుకజరిగిన చైరుమన్ ఎన్నికలప్పుడినుండి శ్రీ నారాయణరావుగారున్నా చైరుమన్ గారున్నా సరియైన స్నేహితులుగారిని పట్టణముందు ప్రతీతి. ఈసినిమా భవనము స్థాపించి మాయూరి డిప్యూటీ కలెక్టరుగారైన మహారాజా శ్రీమత్ దినాకర మహంతిమహాశయి ఎమ్. ఏ. గారితో ప్రాగంభోజము జరిపితిమి. సినిమా ప్రదర్శనములు ఏప్రిలు 15 తేదీనుండి ప్రారంభమైనవి.

16-5-25 తేదీని సంభవించిన గొప్పతపానుకు మూడు సినిమాలగోడలు పడినవి. పాండురంగ సినిమాహాలు రెండు హాలులుగా కట్టబడినది. జనులు కూర్చుండు హాలుకుగాని ప్రేక్షక భవనమునకుగాని సంబంధములేదు. ప్రేక్షగోడలు పడినవి. అంతేకాని ఒక పాండురంగ సినిమా గోడలుమాత్రమే పడినవని వ్రాయుట పొరబాటు. 19-5-25 తేదీని జరి చేయబడిన నోటీసు మూడు సినిమాల ప్రాప్తయిల్లకు వచ్చినవికాని మ.కుమాత్రమే వచ్చి యుండలేదు. దీనినిబట్టి మూడుసినిమాల గోడలు పడినట్లు స్పష్టము. ఈనోటీసు అందిన మరుచటిదినముననే పనులు ఆపు చేయుటకు బదులుగా శ్రీ కృష్ణసినిమావారు పచ్చియిటిక గోడలో పండుయిటుక కలపి కట్టినారుకాని చైరుమన్ గారు తగుచర్య తీసికొనుట మాని ఏమియు పనులు ప్రారంభించక పడి పోయినవస్త్రపులు అన్ని జాగ్రత్తచేసికొనుచున్న నాకున్నా నా సోదరభాగ్యులకున్నా 25-5-25 తారీఖున నోటీసులు జారీ చేయించిరి. ఇందులకు తగు సమాధానములు వ్రాసిపంపితిమి.

శ్రీ నారాయణరావు శ్రీ మాణిక్యంగాలే కాదు. అందరు భాగస్థులు. ఒకేరీతిగా జబాబునిడిరి. శ్రీరామా సినిమాకు రెండవ సారి లైసెన్సు యిచ్చినపిమ్మట నేను చైరుమన్ గారివద్దకు వెళ్ళిన మాట అసత్యము. పట్టణములో పాండురంగసినిమాకు చైరుమన్ లైసెన్సు యివ్వడం. కొందరిప్రాత్యసామమీద లైసెన్సు ఆపుతాడట అని వాడుక బయలుదేరినది. అంతట నేను ఈ యూరిలో కొందరి పెద్దమనుష్యులతో చెప్పితిని. ఈసంగతిని గురించి ఆపెద్దమనుష్యులు చైరుమన్ గారిని అడగగా, ఇస్తే ముగ్గురకు యిస్తాను. లేకపోతే ఎవ్వరికి యివ్వను అనిచెప్పినారు. కాని 24 తారీఖున ఉదయం శ్రీకృష్ణసినిమా శ్రీరామాసినిమా మాడ పేపరుపంచిపెట్టుట ప్రారంభించిరి. 22 తారీఖున చైరుమన్ గారు లోకల్ పండు అస్పెంటు ఇంజనీయరుగారిని తీసికొనివచ్చి అన్ని సినిమాలు చూపించిరి. ఆయన మా సినిమా ఆడిటోరియము కుభ్రముగానున్నదనియు గట్టిగానున్నదనియు చెప్పినారుకాని 24 తారీఖున మా లైసెన్సు ఆపుచేయడమైనది. ఈరెండు సినిమాలు పేపరు పంచుచుండుట చూచి నేను ఆలోచన చేసి చైరుమన్ గారివద్దకు వెళ్ళి, మా ఆడిటోరియము బాగుగ నున్నదనియు సినిమాప్రదర్శనములకు ఆటంకము లేదనియు చెప్పి లైసెన్సు కోరితిని. కాని వారు చిరునవ్వునవ్వుచు పేపరు వ్రాతలన మీకు ఇచ్చుటకు వీలులేదనియు, ఇంజనీయర్ల అభిప్రాయము కావలయుననియు చెప్పిరి. అంతట నేను అన్ని సినిమాల గోడలు పడినవనియు ఇంజనీయర్ల అభిప్రాయము కావలసియెడల అన్నిటికి కావలయుననియు లేనియెడల దేనికి అవసరములేదనియు పడిపొయిన గోడలు గల రెండు సినిమాలకు లైసెన్సుయిచ్చి ఏమియు పడక కుభ్రముగా గట్టిగానున్న మా సినిమాహాలుకు లైసెన్సు యివ్వకపోవుట అన్యాయమనియు లేరయెడల అంగరికి పెంపరే లైసెన్సు యిచ్చి వారముదినములలో ఇంజనీయరుల అభిప్రాయములు పంపనిచో లైసెన్సు నిధు

చేయవచ్చుననియు పేపర్లలోమాడ అన్ని సినిమాల విషయమై యున్నది కాని మాసినిమావిషయము మాత్రమే కాదనియు మాకు చాల సప్తము వచ్చుననియు అనేకవిధముల విషయముగా చెప్పితిని. కాని వారు వారి చిరునవ్వును కోపముగా మార్చుకొని మరల చిరునవ్వు చూపి సరే అట్లయిన నేను ఆలోచించి ఈ సాయంకాలము ఏదోవిధముగా చేస్తాననియు నేను చెప్పినమాట లన్నియు క్రమముగానున్నవనియు నకు సమాధానమిచ్చి నన్ను పంపి నావెంటనే లైసెన్సు రద్దు నోటీసు జారీ చేయించినారు. అంతేకాని జూన్ నెలలో రామాసినిమాకు లైసెన్సు రద్దయి మరల జూన్ నెలలో యివ్వబడినప్పుడు నేను వెళ్ళి రామాసినిమాకు యిచ్చి మాకు యివ్వనియెడల న్యాయతగా నుండు నని చెప్పలేదు. ఇది ఆ బద్ధము. మన ధనమొసంగ గల జమీందారులు గలరు. వారి సానుభూతి కి చట్టము గురి కాగలదు. ఉపాధ్యాయవృత్తి గౌరవమునొక యూహ గలదు. అది గౌరవాస్పదమేగాని యుపాధ్యాయులందరు చాల బీదరికము ననుభవించు చున్నారు. వారి జీతములు నామమాత్రములై కుటుంబపోషణకు తగియుండలేదు. యుద్ధము తరువాత ఇంగ్లండులో ప్రథమమున జేసిన సంస్కరణము ఉపాధ్యాయులజీతముల స్పృధిజేయుటయే. మనకు నెలపుల విషయముగూడ నిర్ధారణ జేయబడవలెను. ఇట్టి విషయముల గవర్న మెంటు వారు పెడ జెవి ని బెట్టు చున్నారు. నానాటికి ఉపాధ్యాయవృత్తి యధ్యాన్న మునున్నది. స్వల్ప జీతములకే యుపాధ్యాయులు పాఠశాలల నింపుచున్నారు. దేశమునందు బ్రయినింగు పాఠశాలల స్పృధిజేయుటయే యిందుస్థితికి మూలము. రాను రాను ఈ వృత్తి వరక వ్యాపారమునకు దిగినది. బ్రయినింగునవారికే యుద్యోగములు లేకుండనుండగ యిన్ని పాఠశాలలు ఏల యుండవలెను? సప్తయి యెక్కువగా నుంచిన లాభములేదు. మనజీతములు మన వృత్తి మంచిదశకు రావలె నని ప్రభుత్వమువారు ద్రవ్య మొసంగుటకు కొన్ని వాహినుల జూపవలసియున్నది. ఆంగ్ల దేశములో సారాయిపై వచ్చు రాబడి విద్య కొనసంకల్పన జేయబడెను. అందుచే కాళ్ళతమకు సదుపాయ మొకటి యేర్పడెను. అట్టియే ర్వాచే యిచటగూడ కల్లుసారాయిల మీద వచ్చు ద్రవ్యమును విద్యకై వినియోగపరచిన యీవృత్తి బాగుపడగలదు. కాన మన వృత్తిని గౌరవాస్పదముగా జేసి కొనవలెనన్న మనము మనవృత్తిత్వమును ప్రదర్శింపవలెను. అందోళన జేయవలెను. కాన సోదరులారా అందోళనజేయుడు. ఇంక కొన్ని విషయముల డెలుపవలసియున్నది. అవి చివరకు మనవి జేసెదను.

తరువాత ఉపాధ్యాయుల పరస్పరహేయనిధినిబంధనలు విమర్శింపబడి స్వల్పమార్పులతో తీర్మానింపబడెను. తదుపరి ఆగ్రాసనాధిపతిగారు మరేండ్రనాథ్ బెనర్జీ, సి. ఆర్. దాసు, గిల్లమెంబర్లలో నొకరగు ఆమారి బాపయ్యగార్ల మరణమునకు వగయిది తీర్మానము ప్రతిపాదించిరి. అందరు నేకగ్రీవముగ నిలువబడి యామోదించిరి. పిమ్మట ముగ్గురొకరి బుద్ధిరాజు రామ చంద్రరావుపంతులుగారు ఎం. ఏ, ఎల్. టి. కొన్ని తీర్మానముల నుపపాదించిరి. నెకండరి విద్యాసంఘమునందు గిల్లకు ప్రాతినిధ్యముండవలయుననియు విద్యా శాఖాధికారి వెంటనే గ్రాంటు యిక్కయి అమలులో పెట్టవలెననియు చెప్పిరి. చివర కధ్యక్షులు సాంఘికలను స్వతంత్ర తోవ్యవహరించుచుగనున తమరు న్యాయమార్గములోనుండినదాని రక్షణార్థము నైయధికారులతో పోరాడి యెనను పేనగులాడవలయు ననియు చెప్పిరి. మనగౌరవము మనచేతులలోనే కలదు. కాన సోదరయుపాధ్యాయు లీవిషయమును గుర్తించి తమవృత్తిని గౌరవప్రసము జేయుదురుగాక! అధ్యక్షునికి వందనములతో నాటిసభ ముగిసెను.

"కాంగ్రెస్"

ఆంధ్రజాతీయ వారపత్రిక రాజమహేంద్ర వరమునుండి శీతానగరమునకు మార్చబడినది. గౌతమీసత్య గ్రహశ్రమమువారితో ప్రకటితము. సంచా దకులుమధ్యారి అన్న పూర్ణయ్య. సంచార్తరచందా దురిలు మాత్రమే ప్రకటనలు చేయగోరవారికి మిగుల లాభకరము. వలయ వారు మేనేజరు, "కాంగ్రెస్" శీతానగరం, కొత్తూరుమార్గము గోదావరిజిల్లా అని వ్రాసేది.

స్వాతంత్ర్యలక్షణము

ఇది స్వాతంత్ర్యతత్వమును బోధించు అపూర్వగ్రంథము. ఆంగ్లమున విరివూదేశకత్తుడగ తెరెన్ను మెక్స్వీగీగారు రచించిరి. గుంటూరుజిల్లా బ్రాహ్మణకోడూరు జాతీయ పాఠశాలలోపాధ్యాయులగు ఓగేటి వెంకటసుబ్బయ్యగారితో ఆంధ్రీకృతము. భావగర్భితము. తైలివ్యురుమధురము ప్రతి ఆంధ్రుడును చదివితీరవలెను కొద్దిప్రతులుమాత్రమే ముద్రితము త్వరపడుడు. చలరు 1-0-0 మొత్తముగాకొనువారికి కమీషను యివ్వబడును. వలయువారు గ్రంథకర్తకు గాని లేక గుంటూరుజిల్లా కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శిగాని వ్రాయవలయును.

పురాణం సూరిశాస్త్రి గారి ప్రసిద్ధగ్రంథములు

నాట్యాంబుజము 1-8-0 నాట్యోత్పలము 1-8-0 విమర్శక పారిజాతము 1-0-0 ఆంధ్రనాటక సంస్కరణము 1-0-0 నాట్యశోకము 1-8-0 (అచ్చులో నున్నది) వి. పి. పోస్ట్జి ప్రత్యేకము.

మానేజరు, విద్యానిలయము,

2264 బందరు. ఆయుర్వేదభూషణ నోరి రామశాస్త్రిగారి శ్రీ ఫలామృత తైలము పెదడుకు చలవచేయును. తలనొప్పిల మాన్పును. 8 ఔన్సుల సీసా చెలరు 1-4-0 2182 ఆయుర్వేదనిలయము, బెజవాడ.

ధర స ర స ము జర్తనీ ఎలెక్ట్రిక్ దీపములు

ప్రతిదీపమును బాట్లీ, బల్బుతో పంపబడును

ఓవల్ లెన్సు	రూ. 2 0 0
బుల్ లెన్సు	2 8 0
పెద్దలెన్సు	3 0 0
సాదా స్క్రెపుల్ లైట్	3 0 0
,, స్క్రెపుల్ బిగ్గలెన్సు	3 8 0
చేతిలాండరు 1 కి	4 0 0
ప్రత్యేక బాట్రి 1 కి	0 10 0
ప్రత్యేక బల్బు	0 5 0
ఆటోసిగార్ లైటు 1 కి	1 12 0
సాదా సిగార్ లైటు 1 కి	0 12 0
ప్యాకింగు, పోస్టేజీ ప్రత్యేకము	
లక్ష్య వర్తకశాల	
తపాలు పెట్టె నెం. 85. మద్రాసు	

వీరవీబంద

వీర్యబలమే మనుజునకు బలము - సంసారసుఖమే గృహసునకు సుఖము నీరై పోయిన వీర్యమును గట్టిపరచి ఎటువంటి కుళ్లనష్టవ్యాధి నైనను రూపుమాపుట కీమందు లోకప్రసిద్ధి కెక్కినది. మూత్రములోను, స్వప్నములోను, శ్రీ ప్రసంగములోను వీర్యము నష్టమగుచున్న తక్షణం నిలిపివేయును. ఎంతబలహీనుడైనను ముసలివాడైనను 1 మాత్ర శయనించునపుడు నేవించిన ఒకటి రెండు గంటలలో సరములకు అద్భుతముగా శక్తి కలుగును. ముసలి తనమును పోగొట్టి నూతనయౌవనము బలము కలిగించి సంతాన మొనగుటలో సంతోషపండిది. 2 సీసాలతో సపుంసకత్వము తొలగును. గుణవిహితుడో సామ్యు వాపసు చేయబడును లెక్కలేనియోగ్యతాపత్రము లందిన విశ్వేషధము. అమృత రత్నాకరము 45, బందరువిధి, మద్రాసు.

20 దినముల మందుకి-0-0 వి. పి. చార్జి ప్రత్యేకము.

మదరాసు శాసనసభ

డి. బి. కేశవస్వామిగారిపై సారోపణలు

విచారించుటకొక యువచంఘమును నియమించువలెనను సవరణ అంగీకరింపబడినది

బోర్డులు పారశాలల బిల్లుపై చర్చ

సభాకార్యక్రమ మూసవలెనను ప్రతిపాదన

సభాకార్యక్రమము శాసనసభవారు ధర్మాసంపరము 2 X 30 నిలకు సమావేశమైనపుడు సభాకార్యక్రమము నావపరేనను ప్రతిపాదనపై చర్చ జరిగెను.

ప్రతిపాదన

“అత్యుపరమును, ప్రజాప్రాయమును ఆను విషయమును కొద్ది సీగారి నివేదికయందును దానిపై ప్రభుత్వమువారి యుత్తరువునందును, ఈసభయందలి ఒక గౌరవనీయసభ్యునిపై గావించబడిన ఆరోపణల రికార్డులనుండి తొలగింపవలెనని ప్రభుత్వమువారిని గోరుటకు సభాకార్యక్రమము శాస్తవలెను.”

ఎ. రామస్వామి మొదలియారుగారు బాగగ విచారించుట, తేలిక భావముతోగా నీప్రతిపాదన మొనర్చలేదని యు, చాలదూర మాలించిన తరువాత నిట్లానర్చుచుంటినని యునుడిచెను. నాకంటే నెక్కువ యువభవము గలవారును, పార్లమెంటు సాంప్రదాయముల నధికముగ తెలిసినవారును ముందుకువచ్చి ఈతీర్మానము నుపపాదించెదరని ఎదురుజాచిరిని గాని తున ప్రతిపాదనను దేకుండనుండజాల నని యెంచి నేనే ముందుకువచ్చితిని. ఈ ప్రతిపాదన మొనర్చుటయందు నే నెట్టి పాక్షిక భావములచేతను ప్రేరేపింపబడలేదు. ఈసభయందలి సామాన్యసభ్యుని భావముతో నే నీప్రతిపాదనను దెచ్చితిని.

గుర్తియందు శిష్యార్థుల దళముల నియోజనమును గురించి గాని, స్వేచ్ఛలు ఆసీనరును నియమించుటను గురించిగాని, అటు తరువాత ప్రభుత్వము వారు తమ యుత్తరువునందు గావించిన సవరణల గురించిగాని నేనిప్పుడేమియు మాటలాడను. వేరొక తీర్మానము సందర్భములను నన్నియు నిశ్చింపబడును. గుర్తియందలిపార్టీలకు సంబంధించిన వివాదములగురించి ఏమాత్రమును మన కిప్పుడక్కరలేదు. కొద్దిసీగారు తమ నివేదికయందును ప్రభుత్వమువారు తమయుత్తరువునందును, ఈ సభయందలి ఒకగౌరవనీయ సభ్యునిగురించి గావించిన ఆరోపణలను మాత్రమే నే నిపుడు మాటలాడెదను. జిల్లా అధికారులు పాక్షిక భావముతో మెలిగిరిని చాలవొట్ల ఆరోపింపబడినది. కాన జిల్లా అధికారులను గురించిగూడ, ఈ ప్రతిపాదన సందర్భమున నేను ప్రస్తావించను. కొద్దిసీగారి నివేదికయందలి ఒక పేరాను గురించి మాత్రమే నే నిప్పుడు మాటలాడెదను.

కొద్దిసీగారి నివేదికలో ప్రస్తుత చర్చకు సంబంధించిన పేరాయం దిట్లుండెను.

“అతని (కేశవస్వామిగారి)చర్చలలో నేనింకను యూహిపలుకవలసినది మరొకొన్ని గలవు. నాకు అర్థమయినంతవరకు, చిన్నారప్పరెడ్డిపై గావించబడిన ఆరోపణలలో ముఖ్యమయినది. నాగరిక రాష్ట్రమున, ఏ ప్రత్యేకవ్యక్తియు గలిగి యుండుటకు వీలులేని హక్కులను, అధికారములను తాను తనపై వేసికొని చలాయించుచుండెనని ఇంకొక విధముగా వినను ఫలితములందు మాత్ర మంతకంటే తక్కువ వివారముగ గాదు. కేశవస్వామిగారు ప్రభుత్వ నిర్మాణమును అడుగు భాగమునుండి తొలచి వేయుట కెత్నించెను. కేశవస్వామిగారు ఆచచ్చటి సబు మేజస్ట్రేటుల యెడలను, ఇతర సబ్బాడ్వీ నేటు అధికారుల యెడలను ఒక విధముగ భావ. నుపయోగించుననియు, ఆ విషయమును ప్రజలు నీచముగ విమరణముగ చెప్పుకొనుచుండుననియు బహిరంగముగ వచ్చి చెలుపుట కిష్టములేని పెద్దమనుష్యులు నాకు అంతరంగికుడగ దెలిపిరి. అతను గలిసికొను సబు మేజస్ట్రేటులను, తమ కార్యనిర్వహణమునందు, అభ్యంతర కెట్టుచు తన హోదాను దుర్వినియోగ మొనర్చుచుండునని నాకు గట్టి నమ్మకము గలిగెను. అతడే, ఒక పెద్ద యువద్యోగి తనకు వ్రాసిన జాబును నాకు జూపెను. ఆ జాబు నాకు రహస్యముగ జూపుటచే, ఆయధికారిపేరును గాని, ఆ జాబునందలి విషయములగాని ఇచ్చట నుడహరింపను. కాని అందలి విషయములను, ఆజాబునందలి కైలేనైఖిరియు నా యభిప్రాయములనుకొని గా ద్యుభవించెను. ఒక విషయము మాత్రము నిచ్చట వివరింపదగియున్నది. 30-11-23 తేదిన కేశవస్వామిగారు బుద్ధుని అను సబుఇన్స్పెక్టరు ప్రవర్తననుగురించి కొన్ని ఆరోపణల నొనరించుచు, జిల్లాపోలీసు నూపరింపెండెంటు రామచంద్ర

అయ్యుగారి కొకజాబువ్రాసిరి. నాయెదుట నుంచబడిన సాక్ష్యమునుబట్టికంటే పై సబ్ ఇన్స్పెక్టరును గురించి నాకేమియు దెలియదు. కాని చాలకష్టపరిస్థితులందు, 1923 సంవత్సరమంతటను, అందు కాంతిని కాపాడగలిగెనని ఆసాక్ష్యము స్పష్టపరుచున్నది. ఆజాబువ్రాయబడినరోజుననే సబ్ ఇన్స్పెక్టరు బదిలీయబడుటచే రామచంద్రయ్యగారు రాజ్యాపై నెట్టిచర్చను దీసికొనలేదు. ఆ జాబుల బాయాగారు దురభిప్రాయపడితేమో నాకు దెలియదు. కాని బుద్ధునిగారు అటుతరువాత నొకనెలలో బదిలీ చేయబడినది. నన బరలాయించునకు లోపాయికారీకర్తల ప్రయోగమే కారణమని అతడు దలిపెను. అతనితరువాత సబ్ ఇన్స్పెక్టరుగా నివేద్యుడాభిప్రాయమునకు వచ్చెను. ఇతడు వచ్చిన తరువాత నొనర్చిన మొట్టమొదటి చర్చలలో తన వెనుకటిసబ్ ఇన్స్పెక్టరు చింతల పెరువు నందుంచబడిన పోలీసుఫూటును తొలగించుటకాటి. దానివెంటనే ఫిబ్రవరి 10 వ తేదీన, తిరిగి ఆరాజకము వ్యాపించెను. నెవనుకొద్దులో సాక్ష్య మొసగునపుడు, సబ్ ఇన్స్పెక్టరు వేరొకకారణమును దలిపెనని నాకు నచ్చటచెప్పుటకు కేశవస్వామిగారు ప్రయత్నించెను. ఎవరైనను తా నితరుల భయము వలనగాని, ఇతరులభయను సంపాదించుటకుగాని, అట్లు జేరినని అంగీకరించునా! కారణము సంతృప్తికరమైనది గాదని హామీలు గారు నడిపిరి.”

వైవాక్యములను సభ్యులు శ్వాసవిచారణ యోగ్యము గు మనఃపరిస్థితులతో చదువవలెనని గోరుచున్నాను.

ప్రభుత్వ నిర్మాణమును తొలచివేయుచుండెనని కొద్దిసీగారు కేశవస్వామిగారిపై సారోపించిరి. కొద్దిసీగారు చాల ఆనుభవముగల శ్వాసాధికారియని గవర్నరుగారు తమ యువశ్వాసములో దెలిపిరి. ఆవిషయమును నేను గాదనజాలను. కాని ఈనివేదికను వ్రాయునపుడు, తాను శ్వాసాధికారి నను విషయము నాతడు మరచిపోయెనని మాత్రము నేను దలచుచున్నాను. సాక్ష్యమును పేరునకు గూడ అర్థముగాని సాక్ష్యముపై సాధారణపడి అత డిట్టితీవ్రముగ సారోపణల నొనర్చుట చాల విచారకరము. కేశవస్వామిగారు సబు మేజస్ట్రేటుల యెడల ఆనరానిమాటల నుపయోగించెడివాడని బహిరంగముగ ముందుకువచ్చి చెప్పలేని పెద్ద మనుష్యులెవరో తనకు రహస్యముగ నెరిగించిరట. సామాన్యపు వివేకముగల ప్రతివారును అట్టివానిని గమనించుటకు పూర్తిగ నిరాకరించెడివారు. ఇట్లు రహస్యముగ వచ్చి కొండెములు చెప్పుట ఆకాశరామున్న అట్టికంటేను గూడ చాల హీనమైనది. అట్టివానిని ప్రభుత్వమువారికంపు నివేదికయం చెప్పుట కేర్పరాదు. బహుశః ఈనివేదిక ప్రకటింపబడునని ఆతనికి దెలిసియుండక పోవచ్చును. అందుచే రహస్యముగ చెలుపబడినవానిని గురించి గూడ వ్రాసి యుండవచ్చును.

లామెంబరు:—ఆనివేదికను ప్రకటింపబడునని కొద్దిసీగారికి పూర్తిగా దెలియును.

ఎ. రా. మొదలియారుగారు:— కొద్దిసీగారి యెడల శ్వాసయముగ వర్తింపవలెనను నుద్దేశముతో వైవిధ్యముగ నభిప్రాయపడితిని. లామెంబరుగారు కొంచెము ఆడునుగూడ తొలగించెను. కొద్దిసీగారు దెలిసియే ఇట్టి ఆరోపణల నొనర్చుట చాల విచారకరము.

తన యభిప్రాయమును బలపరుచుకొనుటకు కేశవస్వామిగారు జూపిన ప్రైవేటుజాబు నిదర్శనమును కొద్దిసీగారు దుడహరించిరి. అది ప్రైవేటు జాబు గుట చేత ను ప్రైవేటుగ జూపబడుటచేతను బహిరంగముగ నుడహరింపబడుట. కాని దానినిబట్టి దానేర్పరుచుకొనిన ఆభిప్రాయములను మాత్రము ప్రకటించెను. ఇది పెద్దమనుష్యులకు తగిన ప్రవర్తనమేనా? అట్లానర్చి కొద్దిసీగారు, తమ మర్యాదకు తానేధింగ మొనర్చుకొనెను. అత డాజాబునే ప్రకటించియున్నయెడల నంత అవమర్యాదకరముగ నుండక పోయెడిది. ఇంతకంటే గలదా? ఆ శ్వాసయము, అ మర్యాద సరిగ, నాలించింపకుండనత డే భాగమును వ్రాసియుండవలెను. ఆసబ్ ఇన్స్పెక్టరును బదిలీ చేయవలెనని కేశవస్వామిగారు వ్రాసియుండురు. ఇందు తప్పేమైనగలదా. అదియే తప్పగునో ఈ సభాసభ్యులెతరుండి ఇట్టి తప్పు లొనర్చుటలేదు. ఒకానొక

అధికారి పైచాల ఆరోపణలు మనకు దెలియ వచ్చినయెడల ఆ విషయమును గురించి పై యధికారులకు దెలిపి, అట్టి వారిని బదిలీయవలెనని గోరుట, ప్రజాహిత తీవ్రమునందున్నవారి ధర్మముగాదా? అది ప్రభుత్వనిర్మాణమును తొలచివేయుటయో? అట్లయగునెడల ఈ సభయం దెంతమంది సభ్యులగౌరవము మర మీరముగనుండగలదు.

ప్రభుత్వమువారి యుత్తరువునందుండి తొలగింపవలెనని నేను గోరువాక్య విడిది.

“ఎక్కువ బాధ్యతనెరిగి వర్తింపవలసిన వ్యక్తులుగూడను కత్తులందొక భాగమున తేరినను నభిప్రాయము గలుగజేయునటుల ప్రవర్తించుటయేగాక, నివేదికయందు చెలుపబడినట్టిప్పుడప్పుడు, జిల్లా పరిపాలనతోడను, శ్వాసయ పరిపాలనతోడను జోక్యము గలిగించుకొనుచుండిరిని సకారణముగ సారోపణలకు తానొసగుచున్న విషయమును ప్రభుత్వమువారు విచారముతో గుర్తించుచున్నారు.”

తగినంత యుక్తావులేకుండ నింత తీవ్రముగ సారోపణల నొనర్చబడిన ప్రభుత్వపు టుత్తరువును నేనింతవర కెచ్చటను కని విని యెరుగను. చిన్నతనము నుండి యును ద్యోగి గనుండి, విశాలప్రపంచము నెరుగనివారిట్టి ఆరోపణల నొనర్చినను కొంత కారణముండును గాని ప్రస్తుత లామెంబరుగారిట్టి వాక్యముల నుపయోగించుటకంగీకరించుట విచారకరము. ప్రభుత్వమువారి యుత్తరువున కివాక్య మెంతమాత్రమును ఆసపరముగాదు. ఇట్టి ఆరోపణ లొనర్చుటలో ప్రభుత్వమువారి కెట్టి శ్వాసయముగలదు? ఈనింద బార్నాడోకంటేను తీవ్రమైనది. మొన్నటివరకు ప్రజాహిత తీవ్రమునందుండి మిక్కిలి ప్రసిద్ధిపడిన అందలి కన్వకులును నెరిగిన లామెంబరుగారిట్టి నిందలను గావించ నిచ్చుట చాల విచారకరము.

ఈ ప్రతిపాదనపై వోటింగు సందర్భమున ప్రభుత్వ సభ్యుల నొకవిషయమును గమనింప గోరుచున్నాను. ఈవిషయము ప్రభుత్వ విధానమునకు సంబంధించినది గాదు. ప్రభుత్వమువారు దలపెట్టిన ఏవనినిగాని ఎదుర్చుటలేదు. మీలో నొకరగు నొకసభ్యుని వైఆశ్వాసయముగ, నొక యధికారిచే గావించబడిన ఆరోపణలను రికార్డునుండి తొలగింపవలెనని మాత్రమే ప్రతిపాదన గోరుచున్నది. ఈ విషయమున మీరుగూడ కొంత విశాలభావమును గనుపరుపవలెనని గోరుచున్నాను.

సర్ కె. వి. రెడ్డినాయుడుగారు ప్రతిపాదనను బలపరిచిరి.

ఒక సవరణ

టి. ఏ. రామలింగ చెట్టియారుగారు:—ఏ. రామస్వామి మొదలియారుగారి ఉపపాదనకు క్రింది సవరణ కేర్పిరి.

“ఈ క్రింద నుడహరింపబడినవార లొక సంఘముగ నేర్పడి ఇదివరలో రికార్డు జేయబడిన సాక్ష్యమును వలసిన నొనూతనసాక్ష్యమును విచారణ గావించి ఈ సభయందలి ఒకానొక గౌరవనీయసభ్యునిపై కొద్దిసీగారిచే తమ నివేదికయందు గావించబడిన ఆరోపణలు గల భాగమును తీసివేయునటుల కలహ యుసంకుట కమిటీని ప్రభుత్వమువారికిఁ జూపుగావించుచున్నారు. కమిటీ సభ్యులు డిల్ బి యమ్. కృష్ణకృష్ణయ్య, రాల్ బి పి. వి. యమ్. సరసింహరాజులు, హాజీ అబ్దుల్లా సాహెబు ఎం. యమ్. రత్నసామి, ఏ. రామస్వామి మొదలియారు, ఏ. రామలింగ చెట్టియారు, రాల్ బి పి. యమ్. క్రిష్ణారావు పంతులుగారు, వి. మునిసామి నాయుడు, పి. సి. వెంకటపతిరాజు, డిల్ బి యమ్. రికార్డుల నాయుడుగారు”.

ఈ తీర్మానమును తీర్మానించుటకు ముందు మన యభిప్రాయమేమియో ప్రభుత్వమునకు విశేషికించుటవసరము. కొద్దిసీగారిచే జరుపబడిన విచారణ పరిపాలనా సంబంధముగు రాజ్యాంగ విచారణగాని శ్వాసయస్థాన సంబంధముగు విచారణ గాదు. ఆరోపణలు గావించబడినవారి సభయందు మాన్యురగల సభ్యులను, ఉపాధ్యక్షులు పై యున్నారు. శ్వాసయస్థాన సంబంధముగు విచారణలందు సాక్షులు శ్వాసాధికారి సమక్షమున పరీక్షింపబడుటయో, క్రాసు పరీక్షగావించ బడుటయో జరుగును. పిదప శ్వాసాధికారి తన యభిప్రాయములు చెలుపును. అట్టి శ్వాసయస్థాన సంబంధముగు విచారణగానందునను, సాక్ష్యమంతయు వాజ్మూలముల మూలమున తీసికొనబడి నందునను, సాక్షులను క్రాసుపరీక్ష గావించుటకును, ఆరోపణలకు సమాధానము చెప్పుట కవకాశ మొసంగ బడలేదు. ఒక గౌరవనీయ సభ్యునిపై నిట్టి తీవ్రముగ నభిప్రాయము చెలుపబడినపుడు ఆవిచారణ సమయమందు జరిగిన పరిస్థితులెల్ల ను తెలిసికొనుటత్యంతవశ్యకము. విచారణ వివరములు సంపూర్ణముగ పరిశీలింపబడవలెను. కొద్దిసీగారి నివేదికగాని, ప్రభుత్వపు టుత్తరువు

వాతవరణ కాస్త్రజ్ఞుడు.

కలకత్తా ఆంగ్లో-యిండియనుల సభ మహాత్ముని ఉపన్యాసము

నా ఆవిధేయత

ఈసభకు ఆధ్యక్షత వహించినవారి పురుషుడు నుడివినవార్యములలో వెల్లడించిన భావములలోని కడపటిభావము నగుర్చియే నేను మొదట మాటలాడ నలచితిని.

ఆయన తెలిపిన భావములను నేను సరిగా గ్రహించితిని. వెనుక నేనుగూడ నిట్టి భావములనే కలిగియుంటిని. కాని గడచిన ఆరు ఏండ్లపాటియు నేను అభిభవమును గుర్చియే మాటలాడుచుంటిరాని విధేయతనుగూర్చి మాటలాడుటలేదని మీరందరూ నెఱుగదురు. అన్ని విషయములందును నేను విధేయముగా నుండవలసిగాని ఆక్రమమునకును అసత్యమునకును అన్యాయమునకును నేను విధేయుడనే. నేను కృత్రిమము నొల్లనగాన దీనిని స్పష్టపరచు గోత్రము ఏసంస్థయైనను నాభివృద్ధికిని నాజాతి అభివృద్ధికిని సహాయముగా నున్నంతకాలమే నేను విధేయుడనుగా నుందును అది యెప్పుడు మా అభివృద్ధికి నిరోధకముగా మారునో అప్పుడే నేను అవిధేయుడ నగుదును. ప్రస్తుతమున్న ప్రభుత్వపద్ధతి నేను అవిధేయుడనే. ఈపద్ధతి భారతీయుల పౌరుషమును ధనాగమనానకాశములను, ఉత్సాహమును గౌరవమునుగూడ రూపుమాపుచున్నది. ఈపద్ధతిని సాగించుచున్నవారికి గూడ అగౌరవము కలుగుచున్నది గావున దీనిని రూపుమాపుటకే నే నెల్లప్పుడును ప్రయత్నించుచున్నాను.

సామాన్య విషయములు

అతిప్రధాన మగు నీప్రశ్ననుగూర్చి మీకును నాకును అభిప్రాయభేదము సిద్ధమని మన మొప్పుకొనుచున్నను మీకును అధికసంఖ్యాకులగు భారతీయులకును సామాన్యములగు సంఘములు హెచ్చుగా నున్నవారేదా అని చూడవలసియున్నది. భారతదేశమునకు చివరకెట్టి దశగలుగునో మనకు తెలియదు. ఆనగా అది మనము చేయుపనిని బట్టియే యుండును లేక భారతదేశమే మా తల్లిదండ్రులని నమ్మువారందరూ ఎటుల కోరదనో అటులే యుండును అనిమాత్రమే మన పేరుగుదుము. భారతదేశము నందున్న కోట్లకొలది ప్రజలభావములపై మన కెట్టి అధికారమును లేదు గాన అంతకంటె మనమేమియును చెప్పజాలము. అందరూ శుభపరిణామవారులేదైనచో భావింపవలసిగూడ భారతీయుల యుగము నేనిదేకాకా రిక జీవించెదను. ఈ దేశముకొరక ప్రాణముల నర్పించెదను అని దేశీయులందరూనువలసియుండవలెను. కావున మీరు దేశసేనాపరమగుటలై యీప్రశ్నను విమర్శింపవలెను. అటులందరూ సేనాతత్పరులుగా నుండగలిగినచో విధేయతావిధేయతలతో మనకు ప్రసక్తియే యుండును.

మీపట్ల సంపూర్ణమగు సేనాతత్పరత్వమును, సద్భావమును, మైత్రినిగలిగియే నేడు నేనిసభకు వచ్చితిని. నేను నిరంతరం సంచారి నగుటచే అన్నిజాతులవారిని అన్నిప్రకృతులవారిని గూడ చూచుచునేయుండును. నన్ను చూడగోరినవారికందరికిని నేననకాశముచుండుటయేగాక అల్పసంఖ్యాకులను నేను వెతుకుకొనిగూడ పోవుచుంటిని. దేశమునందు హిందువులసంఖ్య అత్యధికము. నేనామతమువాడను. మహమ్మదీయులసంఖ్య తక్కినవారిసంఖ్యకంటె హెచ్చైనను హిందువులసంఖ్యకంటె అల్పమేగాననే మహమ్మదీయులు నామాటవిననను వినకున్నన నేను వారికి సలహాచెప్పుచునే యుండును. మీసంఖ్య మరింతతక్కినగాన మీయులను కలిసికొనుటకు నాకనకాశము లభించినపుడెల్ల నిస్సంకయముగా దానినుపయోగించుకొనుచునే యుంటినిగాని మీసంఘమువారు ధారాళముగా నట్టిసద్భావమును కనబరచుటలేదు.

ఆంగ్లో యిండియనులు బహిరంగసభలకు రారు. సభలన్నియు అవిధేయులసభలే అని వారు భావించెదరు. అందువలన కైలుబండ్లలోనే వారిని నేను హెచ్చుగా కలసికొనగలుగుచుండును. మీరుకొంతమంది ప్రధానముగా చేరుకొనినందున ప్రజలసభలు మిమ్ములను ఆర్పించుటకైపోయినవి. కైలుబండ్లలో మాత్రము నేను మిమ్ములను వెతుకుచునే యుండును.

ఆంగ్లో యిండియనులు జీవితములయందు నటనముగానే యున్నది

అత్యున్నతమైన కొందరు ఆంగ్లో యిండియను యువకులు నాతోగూడ కైలులో నొకబండిలోనే ప్రయాణముచేసిరి. వారు మొదట నన్ను గుర్తించలేదు. అందువలన తుంటరితనముగా ఆంగ్లభాషలోని నిష్కృత్యావృత్తితో సంభాషించసాగిరి. నన్ను గుర్తించినప్పుడు పెద్దనసిగితరహా నవలంకించిరి. వారిలో నొకని మా దేశపు మిరాయిలే యిష్టముగాని యిరులు చూచుచుండగా వానిని కొని తిని నచో పరువుతక్కువయని ఆతడు భ్రమపడుచుండెను “నేను భారతీయుడను కానని లెచితినిగాన భారతీయులు చూచుచుండగా వారిమిరాయిలను కొనితినుటకు నాకిష్టములేదు. ఎవరును చూడకుండ నేను వానిని కొనితినుచుండును” అని ఆయనకుడు తెలిపెను. చిన్నప్పటినుండియు తలదండ్రులుబల బోధించుచు

దుటలననే బాలుర కట్టిభావము లేర్పడును. మీలో భారతరక్తమే ప్రవహించుచున్నది. అందుకు మీరు గర్వపడజాలకున్న మానెగాక సిగ్గుపడుటక వ కాళము లేదు. ఈ విషయమును జ్ఞప్తికి తెచ్చి నపుడు మీకు కష్టముగా నుండునని నేనెరుగుదును. ఒక ఆంగ్లో యిండియను యువకుడు నాతో నిటుల చెప్పెను “నాకు నెలకు 400 రూపాయల జీతమున్నను నేను సరిగా పాశ్చాత్యునివలెనే (విరోపియను) జీవించునని యుండుటచే నాకు 400 రూపాయలు గూడ చాలుటలేదు అని ఆ యువకుడు నాతో చెప్పెను. ఆ వృత్తాంతము విని నపుడు నాకు చాల విచారము కలిగినది. ఇదియే కృత్రిమ జీవనము. అతిదు క్రొస్తపుకు. పైకి నావశీకమును నటింపుచున్నను తాను కపటవర్తన నగుచుంటినను వంతలో నతని హృదయమును దహించుచునే యున్నది.

జనసామాన్యముతో నైకత్వము గండు

నేను రెండువృత్తాంతములను చూపితిని. ఇంక మీకే నిర్ణయించుకొనవలెను. మీరేమి చేసెదరు? మీరు సహజమైన భారతీయ ధర్మము నవలంబించెదరా? లేక కృత్రిమ వర్తనలుగానే యుందురా? మీరు ఆస్ట్రేలియా దక్షిణాఫ్రికా కెనడా మున్నగుదేశముల కేగినచో ఆచట నా కెట్టి మర్యాద జరుగునో మీకును అట్టి మర్యాదయే జరుగును. మిమ్ములను గూడ నల్లవారిలోనే చేర్చెదరు. మీకు జాతి గౌరవముండదు. మీలో తెల్లతోలు కలవాడు కొంతకాలము ఉద్యోగిని మోసపుచ్చ గలిగి యుండవచ్చును గాని మీ ఆలంబిద్ధులను చూచిన నిజము బయటపడకమానదు. అదియే అచటిస్థితి. అచట రంగభేదము. చాల రసాభాసమును కలిగించుచున్నది. నైతికములందు బహిష్కృతుల కష్టవాదాధి కలవారు వలెనే మిమ్ములనుగూడ చూచెదరు. “భారతీయులను నేనిపుడు దక్షిణాఫ్రికానుండి తిరుమకొరెదను. వారు దక్షిణాఫ్రికాను వదోపావునటుల మాడ్చి వేసెదను. అతి చమత్కారమైన కృత్రిమమును నటింపెదను”

అని మలనుగా రిజిట్రల్ తోపిరి మోర్లే ప్రభువు నుడివినటుల యింపావ నిషేధము ఆంగ్లదేశమునందుగూడ భారతీయులను బాధించుచునే యున్నది. దానిని రూపుమాపదిన వారు మీరే. మీరు భారతజనసామాన్య సంభవులేగాన మీరు వారిలో కలిసి పోయినచో మీకును మాకును మీ కత్వంతముఖ్యులని మీరు తలచుచున్న దొరతనమునకును గూడ మేలు కలుగగలదు.

అనుకరణమును త్యజింపుడు

మీరు సేతునగా నేర్పడగలరు. అప్పుడు ఆంగ్లేయులను భారతీయులను నిరపాయముగాను ఎట్టి కష్టమును లేకుండును అటునిటు రాకపోకలు సలుపుచుండ గలుగుదురు. అటుగాక మీరు సిగ్గు కొండల నెగబాటుటకే కోరిననెడల అది అసాధ్యము. కావున మీకును దేశమునకును గూడ దారిద్ర్యమే గతియగును. మీసంఘము చాల ముఖ్యమైనదియు దైర్యమును ధీకృతిని కలిగినదియునైయున్నను మీరు సత్యమును గ్రహింపక అసాధ్యము కొరకే పట్టుబట్టుచుండినచో అధోగతి పాలుగాక తప్పదు. ఈరీతిగానే మీరు భారతీయులను విడనాడి పోవుచున్నారు ఈరీతిగా పాశ్చాత్యులును భారతీయులను గూడ మిమ్ములను బహిష్కరించి యున్నారు

కథియవాడులోగూడ నొక ఆంగ్లో యిండియను విద్యార్థికుడు పాశ్చాత్యుల ననుకరింపగోరగా ఉభయభ్రష్టతయే కలిగినది. దుఃఖకరము ఆతని చరిత్ర నాకిప్పటికిని స్మరణకు వచ్చుచునే యుండును

మీరు నిరారణ చేసుకొనుడు

ఇది మనదేశమునకు చాల విషమమున దశ. మీరు స్వభావిన (భారతీజాతి) వదిలి పాశ్చాత్యుల ననుకరించుటకే నిశ్చయించినచో దైర్యముగా అటుల నిరారణచేయుడు. మీకు ఆంగ్లేయులతో నెట్టి సంబంధము నుండగూడ దని నేనెంత మాత్రమును తెలుపువాడనుగాను. నేడు నేను సహజమున జీవనమును చేయుచున్నాను గాన వారి విలువను వెనుకటి కంటెనుగూడ హెచ్చుగా నిపుడు గ్రహింప గలిగితిని. వెనుక నేను గూడ పాశ్చాత్యుల ననుకరించినవాడనే. అప్పుడు అల్పంశములపై ననే ఆధారపడు చుంటిని గాని ఒక ముఖ్యసరమున దానినంతను గంగలోకలిపి పాశ్చాత్యవ్యామోహబంధమును త్రొవ్వేసితిని. ఇక నా కీకృత్రిమజీవనములకు. నిష్ఠితుగాను చమత్కారముగా నుడివినటుల “నాగరికతకు అద్దు కాగితము నగుటకు” నేనికే నంగీకరింపను అని నేనపుడు నిర్ధారణచేసితిని. లేదాదాగా నాయం దాకర్ణణకీర్తిగూడ అధికమైనది. ఇప్పుడు నాకు విరోపాఖండననం దున్నంతమందిన్నీ హితులిదివరకెన్నడు నుండియుండలేదు.

ఏలయనగా నేను మాయనగలనన్నిటిని మంటగలిపితిని. నేను నావశీకమేలేనివానివలె కనబడవచ్చునగాని విషయమున నట్టింపుటకంటె సహజమును మొరకుదనమును వెల్లడించుటయే

ఉత్తమును. కావున మీరుగూడ అనుకరణమును త్యజింపవలెను. జనసామాన్యముతో లేనమై వారి భావములనే అలవరచుకొని వారి నుద్ధరించుటకే పనిచేయుడు. అటుల జరిగినచో విచిత్రముగు భారతజాతీయసమ్మేళన మేర్పడి ప్రపంచమునకు మార్గదర్శకము కాగలదు. ‘ఆజాతీయ’యందు ప్రతిమతమువారును సంఘమువారును వ్యక్తిత్వమును పూర్తిగా నిలుపుకొనుననే మిలితముకాగలుగుదురు. మీకు యిష్టమున్నచో దీనిని మీరు నెరవేర్చగలగుదురు.

భారతీయుల విధి

మీ ఆంగ్లో యిండియనుల విధిని గూర్చి నేనిదివరకు తెలిపితిని. నా విధినిగూడ మీరు తెలియగోరుట సహజము. నేను యాదేశమున కెన్నటికైనను రాజప్రతినిధి నైనచో (అది అసంభవమని నే నెఱుగదును) అల్పసంఖ్యాకులనే మొదలు నాహ్వనించి మీకు కావలసిన సౌకర్యములను కోరడని నుడివెదను అన్నిపక్షములనాయకులను పిలిచి నానూచల నెరిగింతును. పిమ్మట మిక్కిలి అల్పసంఖ్యాకులనువారిని మొదలు పిలిచి వారి కోరికను తెలుసుకొందును. ఉద్యోగముల నిచ్చుటకు చక్కని పరీక్షాపద్ధతి నేర్పరచెదను. మీలో మానవ్య మెంతవరకు వికసించినది? సమయోచితముగ మీరొదార్థమును చూపగలరా? అని నేను ప్రశ్నించెదను. ఆపరీక్షలో నెగినవారిలో అత్యల్పసంఖ్యాకులప్రతినిధి నే మొదలు నేను గౌరవించెదను. ఈరీతిగా దేశమునకు నష్టమును సంఘముల కన్యాయమును జరుగకుండ అల్పసంఖ్యాకులకే ప్రాధాన్యము నొనగెదను. ఇది కేవలము వాక్యమైతార్కమని మీరు తలంపకుడు. హిందువులకుమాత్రమే అధిక్యమును చూపుటకు నే నెన్నడును అంగీకరింపను. భారతదేశాభివృద్ధి యనగా దేశమునందలి వివిధజాతుల అభివృద్ధియే కాని, యెదో యొకజాతి యభివృద్ధి మాత్రమే కాదు నేను ఎవ్వరిని గాని లంచమిచ్చి లోబరుచుకొనను. న్యాయముగా వారి వారి రావలసినదానినే యిచ్చెదను.

అంగీకృతముగు ఒడంబడిక

అన్నిజాతుల లాభమును కాపాడుటకొక ఒడంబడిక జరుపబడును. అన్నిజాతులవారును అంగీకరించి ఆఒడంబడికను చేయవలెను గాని చట్టము ద్వారా దానిని చేయగూడదు. చట్టమునగానే అన్యపక్షమువారి సంబంధము కలుగును. అటుగాక కలకత్తాలో నాకును స్వరాజ్యపక్షమువారికిని ఢిల్లీలో నాకును విహవాదీయులకును జరిగిన ఒడంబడికలవలె విచ్చిక్రముగానే జరుగవలెను. అధికసంఖ్యాకులవలన న్యాయము కలుగనను నవ్యక్తుల కలుగవచ్చును విచ్చిక్రము లగు నిట్టి ఒడంబడిక లవరచును. ఆఒడంబడిక ప్రకారము అన్ని సంఘముల వారును నడచుకొనవలెను. దానిని భంగపరచినవారు దాని ఫలితము ననుభవించవలసినవారగుదురు ఇతరు లా ఒడంబడికను భంగపరచినచో అట్టివారిపైని మీరు పగదీర్చుకొనవచ్చును. నేను నామనసులోనున్న విషయములనన్నిటిని స్పష్టముగా తెలిపితిని. ఉన్నదున్నటులనే చెప్పిరిగాని మెరుగుపెట్టి చెప్పలేదు. మీరుగూడ నటులే నిష్కపటముగా గ్రహింపగోరెదను” అని మహాత్ముడు నుడివెను. (మహాదేవ దేవాయి, ఎం.యింకియా - ఆగస్టు 18)

స్టీలు సెల్ వెటి

గడచిన 50 సం॥ముల నుండి పరిశోధన చేయబడిన వాటి అన్నిటిలోను ఇది యొక్కటే స్థిరముగా లేలేనది. ఇది ఇతర కన్పితమైన వాటివలె పనికొనలేనది కాదు. తామర, గజ్జి (డోల్బిన్ ఇన్), కురుపులు, గండమాలు సంబంధమైన వ్యాధులు మొదలగువివిధ పూచీగా కుదురును. అనేకులు యిందువలన జీవించుచున్నారు. మీరే ప్రయత్నించుకూడదు.

1 డజను బుడ్లవల రు 9-0-0 1-కే ధర రు 1-0-0.

మాచే కనిపెట్టుబడి, మదాసు రాజధాని, బరార్, నిలొను మొదలగు చోట్లకు మేమే స్వయముగా పంపుచున్నాము.

Collingwood & Co., Mount Road, Madras

మహాభారత యుద్ధనాటకము

అత్యుత్తమ గ్రంథము. రసభరితము. సంపూర్ణ మహాభారత కథనంతను వెల్లడించు ఉత్తమ నాటకరాజము. మృదువధుర తెలివల గర్వపద్యములును పాటలు గూడ గలవు. ప్రదర్శించుటకు చాల అనుకూలమైనది. ఇందు శ్రీకృష్ణపాత్ర పోషామునందు రాజ్యశైల్య ప్రవీణ బాగుగ వెల్లడింపబడినది. రాయల్ ప్రైజ్ 104 పేజీలు, చక్కని అచ్చు, చాల అందముగా నుండును. నెల రు 1-0-0 మాత్రమే. ఎలయంగా రిటుల గ్రంథకర్తగారి పేర ప్రాయపరెను. కటా అచ్చయ్య, తెలుగు పండితుడు, బి. బి. హెచ్. ఎమ్. స్కూలు, వేలపాళేం. (గుంటూరుజిల్లా)

బ్రిటిషు ప్రభుత్వ విదేశాంగ విధానము

ముఖ్య దేశ్య మేమి

భారతదేశమును నిలవ బెట్టుకొనుటకే

జాన్ స్కాట్ గారి యభిప్రాయములు

ల ఎదుట ప్రయోగపడుచున్నామో తెలుసుకొనవలయును. ఇందుకు ముఖ్యముగా ఆంగ్లేయుల దిట్టత ప్రాయమునందు:

బ్రిటిషు ప్రభుత్వమునందు విదేశాంగ విధానము ముఖ్యముగా ఆఫ్ఘనిస్తాన్ ద్వారా ప్రభుత్వమునకు సంబంధించిన విషయములు ప్రాముఖ్యము నొంది ప్రజా సంక్షోభాన్ని బహిష్కరించుటకు ఒక సత్వ గాల్గొన్నది. అధికారములోనికి వచ్చి రాజకీయ సంస్కరణలలో సంఘ సంస్కరణలు లో జరిగి పట్టించుకొన్నది. కాని మంత్రుల రాజకీయ శక్తి ప్రాయము బలమును విదేశాంగ విధానములలో ముఖ్యముగా నిలుపుకొని ఒక్కొక్కరి బ్రిటిషు విదేశాంగ విధానమున అత్యున్నత ప్రాధాన్యమును యిచ్చుచున్నది. మరియు సారి తియ్య తియ్య నున్న సన్న కోరికలను జరుగుచుండనట్లుగా కాని ఆవిధానము మాత్రమే పట్టించుకొనుచున్నది. ఇంగ్లాండులో ప్రధానమంత్రి రాష్ట్ర ముగ్ధులైనను ఆయన కేవలమేమి ఒక దేశమున జగ్గులు పాపగా రిపుడు దేశానికొకటి నున్నది.

ముఖ్యమూలమేమి?

అట్లయితే బ్రిటిషు విదేశాంగ విధానము దిరుగుచున్నట్టి వర్గములు లేవు. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకు బునాదిగ భారతదేశమును నిలుపుకొనుటయే మాపాలకలక్ష్యము. ఏమైనా గమనించినను యే సైనిక విజయము జరిగినను యిందులకు దప్పయిండునుగాదు. అందుకే గల యిచ్చెడ సామ్రాజ్య పట్టు యేమాత్రము తగినను ప్రపంచ మంతటిలోను తనకున్న బలము పోపునని ఇంగ్లాండు భయపడుచున్నది.

ఉత్పత్తియందు భవంతి తో పోల్చినప్పుడు సాగుచున్నంత కాలము యాదేశము యిప్పుడున్న జనసంఖ్యను పోషించుట దుస్సాధ్యమునని ఆంగ్లేయులు భావింపచున్నారు. ఇది యిచ్చును. ఏదేశము లోనైనను ముజరుగుచుండుట యవసరము. సరాసరి మా చేతికిందనే యుండునెడల అవి భద్రముగ నుండును. మానవజాతి ఉత్పత్తి ముల జావి మోసబోవుచుండును. మే మందుకనియే క్రైస్తవ పరిశోధనలను వ్యాపించెదమనియు, దుష్టలజాతులనురక్షించెదమనియు, భారతమును వహించెదమనియు, తక్కువజాతివారికి ప్రత్యేక సంరక్షణలను జెప్పి ఆకారము లచేత సామ్రాజ్య సృష్టికములను బెట్టుచుండును. మేము సామ్రాజ్యము లాభముమాట యెప్పుడును మాట్లాడనే మాట్లాడుము. మా భవంతిలు మాత్రము రొక్కమనంతకు గాకెదరు. ఇకను యువజనులు తగిన నేతనముల బొందుచు పండి ఉద్యోగవసతులు గల్గియుండురు.

ఒక చిత్రము సూత్రముగలదు. శ్వేతములు దెన్ని పక్షములను గూర్చున్నారో గూర్చున్నారో పక్ష ఆడేమిటి శ్వేత తరులు వారి దేశములను వారు పోషించుకొందురనువారు జేరు. ఎవరో కొందరుగట్ట లట్టిమాట లనవచ్చునుగాని పార్టీలుమాత్రముట్లనవు. బ్రిటిషు ప్రజలందరూ చాలవరకు రాజకీయంలోనుండి ఆచనములోనే యుండురని ఒప్పుకొనవలయును. అందుచేతనే భారత స్వరాజ్యమును వారు కోరినదానికి బోరిలు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు భారతీయులు స్వపరిపాలనమునకు తగరని బెట్టుచున్నాడు. కార్మిక పక్షమువారు యీ విషయమై యెప్పుడో పరిశోధించెద వనుచున్నారు. మంచిని కోరినవారివలెనే కార్మిక ప్రభుత్వము యెంగాలు, ఆర్థికమును మొదలున్నటులగాక కొంత మార్పు యొప్పుకొనిరి. ఇకనుక మార్పులు మేము ఇంగ్లీషుకమ్యూనిస్టులను భారత కార్మికజాతిని వర్తకజాతిలోనికి మారనీయము, అనుచుండును.

ఏ. ఇ. డివిన్సీ గారు డెమోక్రసీ అండు ఎంతెరలను పుస్తకములో నిట్లు వ్రాయుచున్నారు.

“బ్రిటునుకు ఇంకే గాత్రో ఆననము గలదు. భారతదేశమే లేకపోయినయెడల బ్రిటిషు సామ్రాజ్యము యిప్పుడున్న స్థితిలో నున్నది. యుండును. ఎలిజెబెత్ పరిపాలనము నాటి నుండియు భారతదేశము మా దేశమున కనవరమే ప్రాత్య హము నొసంగెను. భారతదేశమును చేరవలెను కోరిక సముద్ర పరిశోధనలను కష్టసంఘటనలనులెట్లను యేర్పడెను. ఇకను భారతదేశమును పోషించుటకు సంరంభము నొందు ప్రాంతు కన్న యెక్కువ నాగు కన్నె. కాని కార్మికముండుట వలన యేర్పడెను. భారతదేశ మతో వ్యాపారము మా భాగ్య సంపత్తిలన సాగుచున్నది. భారతదేశము లేక పోయినయెడల లాంకామైదు దివాలా దీసియుండెడిదే. భారతదేశము ను నిలుపుకొనుటచేతనే మా సామ్రాజ్య ప్రతిష్ఠ యిప్పుడు నిలచియున్నది. మాకు భారతదేశము ద్వారా గల్గిన శిక్షణము వల్లనే పరిపాలనమునందు అనుభవజ్ఞునము యేర్పడెను.”

ఇంగ్లాండు పూర్వచరిత్ర

ఎలిజెబెత్ పరిపాలన కాలమునను పంపబడిన ఈ పుస్తకము ఇండియా కంపెనీ యిప్పుడు పారిశ్రామికాభివృద్ధియందు సామాన్యముగా జూయింబుటకు పద్ధతిమీదనే స్థాపించబడినటులు ముఖ్యము. మునుపు వర్తకసంఘములందలి వర్తకులు ఆంగ్లేయ స్వరక్షాను వర్తక లాభి పనిజేసెడివారు. కాని ప్రతివాడును తనవరకులను దాను నష్టమైనను లాభమైనను పరేయని రవాణా జేసి తనతో బాటు వ్యాపారము జేయువారితో సంబంధములే కుండ లాభమునో నష్టమునో బొందుచుండును. ఈవ్యాపారము ను కంపెనీ నాకరులు జేసెదరు. పెట్టుబడిపెట్టినవారు మాత్రము జేయరు. కోర్టు ఆఫ్ డైరెక్టరులు సీనులనున్నవారు తమపక్షమున పనిజేయుచున్నంత కాలము డబ్బు పెట్టుబడి పెట్టినవారు పనిజేయరు.

ఈకాలమున యితర దేశములలో బోస్నియోడెల ఇంగ్లాండు బీదదేశముగ నుండెననియు పారిశ్రామిక విప్లవము జరుగువరకును అట్లయిండెననియు మనము మరువరాదు. భారతదేశము పును చాల భాగ్యవంతులుగ నుండెను. ఇంగ్లీషు, ఫ్రెంచి, డచ్చి, పోర్చుగీసు దేశములు ఆభాగ్యములలో భాగముగావలెనని పెనుగులాడిరి. వారిలోవారికి పోటీవలన భారతదేశమునకు నష్టమయ్యెను. భారత సామ్రాజ్యము ను స్థాపించవలెనని యవి పరస్పరసంఘర్షణముగల్గి తుదకు మా దేశముకే విజయము గల్గెను.

బ్రిటిషుచారిత్రమున 18 వ శతాబ్దము చాలముఖ్యమైనది. ప్లాస్టోక్ విజయము గాంచుట అతిముఖ్యము. ఈ జయము గల్గిన పిదప భారతదేశభాగ్యవంతులయిన యా దేశములలోనికి బడి వచ్చెను.

బ్రూకు ఆడమ్సుగారు, “నాగరకభృతినాశములు” అనుగ్రంథమునం దిట్లు వ్రాయుచున్నారు:

“ఎన్నియో శతాబ్దములు లక్షలకొలది ప్రజలు నిలవజేసి కొనినదానిని ఆంగ్లేయులు ముట్టించి, రోమనులు గ్రీసులోను పాన్థసులోను పట్టుకొనినదానిని ఇటలీకి గొంపోయినటులు లండనుకు గొంపోయిరి. ఈ రోమయుక్కు విలున యెంతయుండునో యెవ్వరును జెప్పజాలరు. కొన్ని దశలక్షల పానులై యుండవలెను. అప్పుడు యూరోపులో వారికున్న అమాల్బులోహముల సరకుకన్న యెంతో యెక్కువగ నుండెను.”

ఈ క్రొత్తభాగ్యము జేయువాటు ఆర్కురైటుగారు (క్రొత్తవిషయములు గనిపెట్టిన కాలమున వచ్చెను. అందుచేత ఆవరుంబడిన జానుకొనియే పారిశ్రామిక విప్లవమును ప్రారంభించుటకు మార్గమేర్పడెను. భారతదేశమునుండి కొల్లగొట్టుకొని రాకపోయినయెడల యిక్కాలపు కాపిటలిజము అభివృద్ధియగుటకు చాల ఆలస్యము జరిగెడిదే. ఇంగ్లాండుందుచేత అత్యంతము బీదదేశముగాకుండ ప్రపంచములో కల్ల భాగ్యవంతులగు దేశమయ్యెను.

ఈ పుస్తకము ఇండియా కంపెనీ మంచినదృక్పథనే యవలంబించెను. అందలి భాగస్వాములకు భాగ్యము సమకూర్చుటకై బ.యల్వె.డ.లె.ను. ఇందులకు పైని కవిజయము నొకపద్ధతిగ బెట్టుకొనెను. ఇంగ్లీషువారి దృష్టిలో నది అదృశ్యవిజయము గాంచినట్లుండెను. అంతటి లాభకరముగ నుండుదానిని రక్షించుట ప్రభుత్వధర్మమై యుండెను. భారతదేశములో నధికారమును నిలవ జేసికొనుటకును, దానిని జేరుట కన్ని మార్గములపై నధికారము గల్గియుండుటకును ఇంగ్లీషు పాలనా విధాన ముపయోగించబడినది. 18, 19 శతాబ్దములలోను నేటికిగూడ అదేవిధానము జరుగుచున్నది. మరియు ప్రపంచ సంగ్రామము వచ్చినగాని యిది యంత మొందజాలదేమో!

భారతదేశ విజయము

భారతదేశమును జయించుటకు ఒక్కవంద సంవత్సరములు బట్టెను. ఆకాలమున విభజించి పాలించి జయించు సిద్ధాంతమే

అనుసరించబడినది. ఒక సంవత్సరమునకు మిరియొ దానికి పొట్లాట రాగానే ఇంగ్లాండు ఒకదానికి సహాయమునెను. ఇట్లనేక యుద్ధముల జేసెను. 1857 లో భారతవిప్లవము జరిగెను. దానితో విదేశపాలనమునుండి తప్పించుకొనుటకు భారతదేశము చేసిన తుదిప్రయత్నము ముగిసెను. ఈలోపల ఫ్రెంచిబోర్సు గీనువారు నెడలగొట్టుబడిరనియే చెప్పనచ్చును. బ్రిటిషుప్రభుత్వ మిప్పటికి సంపూర్ణాధికారమును వహించెను. భారతదేశము ఆర్థికముగను రాజకీయముగను బ్రిటిషు రాజ్యముక్రిందికి వచ్చెను. ప్రజలు నిరాయుధులు గావించబడిరి. బ్రిటిషు ప్రజ విస్తరిల్లెను.

ఇతలు నొక ప్రశ్న యడుగవచ్చును. 18 వ శతాబ్దమునందు డెలపబడిన ఆలాభములను ఇంగ్లాండు పొందనే యనుకొందము. అట్లైనపుడు నేడు పెద్ద విదేశాంగవిధానము ననుసరించుచు భారత సామ్రాజ్యము నుంచుకొనుటవలన లాభమేమి? ఇందులకు మాడు విధముల ప్రత్యుత్తర మీయవచ్చును. ఇంగ్లాండుకు వాణిజ్యము గను, రాజకీయముగను, సైనికముగను లాభములు గలవు.

వాణిజ్యలాభము

భారతదేశము వాణిజ్యముగ చాలముఖ్యమైనది. ప్రకృతి సిద్ధములగు లాభములన్నియో దీనినలన గలవు. నానయంతయును అక్కడ రయాగనును. సామ్రాజ్యములో సగము గోధుమపంట యును. పౌరత్వ తేజాకుపంటయును కక్కడ వండును. వరిపంట యొక్కను బండును. ఎనువతజేయును. ఎండలకొలది దిశలక్షల పానులు బ్రిటిషుమూలగనును భారతదేశములో బెట్టుబడినది.

బ్రిటిషు సివిలుఉద్యోగలకు భారతదేశము పెద్దమార్గము. సర్వీసునుండి పింఛను పుచ్చుకొన్నవారికి సంవత్సరమునకు 2 కోట్ల పానులు పెన్న నలు వచ్చుచుండును. దీనికితోడు యింతమొత్తము ప్రతిసంవత్సరమును ఇంగ్లీషువా ప్రవృత్తుల తమకుటుంబములకు వంపుచుండురు. ఇట్లు 50 సం॥ ములు గడిచెను. ఇంకోవిధముగా జూడుకు. సంవత్సరమునకు నాలుగుపాను లాదాయము రాని వారు ప్రతిసంవత్సరమును ఆదేశమునుండి ఇంగ్లాండుకును వచ్చుకును ఒక్కొక్కరికి పాను 100 వంతు చున్నాడు. ఇందుకు ఫలితము భారతదేశము విదేశీయుల చే పరిపాలించబడుటయే. ఇంతయెను భారతదేశమును మనకే యని చెప్పుచుండుము. సివిలు ఉద్యోగులు నిజముగా కష్టపడి మన స్ఫూర్తిగ పనిజేయుదురు. యూరోపులో మనుష్యుని ఆయుర్దాయము 45 యేండుండ, ఇండియాలో 28.5 యేండ్లనుపుడు సివిలు సర్వీసును తీసివేసినయెడల భారతీయులకే మైన నష్టమాయని యడుగవచ్చును. విదేశీయులను ఉద్యోగలకు భారతదేశము పై పాలించుటవలన నైతిక ఫలితమునుగూర్చి గ్రహం వాలెను చార్లెసును సోసైటీలో వ్రాసినది యుద్ధగరింపవలయున్నది:

“సాంఘిక పారిశ్రామిక పరిస్థితు లనుక్షణమును మారుచుండును 30 కోట్ల ప్రజలనుగూర్చి కేవలం టెడు సివిలు సర్వీసు ఉద్యోగులు జేయవలసి ఆలోచించి పనిజేయజాలరు. ఓడలు, రెయిల్వేలు వ్యాపింపజేయు స్థానము లేకుండ జేసి, మాండ్లెరు బర్మింగాము చంపివేసిన కళలను పరిశ్రమలను నుద్ధరించి, ఆ దేశములో ప్రపంచములోని శాస్త్రవాద్యభివృద్ధిని గాంచవలెనన్న ఆదేశమునందున్న వా ప్రవృత్తులధర్మ నింకను యెక్కువ మంది స్త్రీకర్త లాలోచనపరులుజేరవలయును. కాని తద్దేశియు లతో సంపర్కము గల్గినపుడు వారలలో నిర్భూత శక్తి ఆలోచన నభివృద్ధిజేయుటకు తగిన యుద్వేగమును కలుగజేయుటకు ఆంగ్లోమైంపువోద్యోగులు పనిజేయరు. అట్టి రోక లేదనియే చెప్పవలయును.”

“క్రీస్తు పూర్వము 5 వ శతాబ్దము చివర భాగమున ఏ థెస్సు పాలనము సరియైనమార్గమున నుండకపోయెను. అప్పుడు బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమే యుండి ఏ థెస్సు దానిక్రిందికి వచ్చినయెడల కొన్ని విధముల పరిపాలన మభివృద్ధి గాంచియుండెడిది. కాని క్రీస్తు పూర్వము 5 వ శతాబ్దములో రద్దారు క్రిస్టింగు అంతటివా డుండి యూరిపిడిను, సాక్రెటీసు అంతటివారిని అణచినను అప్పటి విజ్ఞానాతిశయములో నేమి జేయగల్గినో చెప్పజాలము.”

వైన దెప్పినవానివలన గల్గు లాభములన్నిటికి గోడు బం గారమంతయును ఇంగ్లాండులో నిలువయుండుటవలన వెండిరూ పాయవిలువ మారుచుండుటయు లాభముల కెక్కువతోడ్పడును.

యుద్ధము నడుచుచున్నప్పటివర ఇండియాలో ఇంగ్లీషు భారతీయ సైన్యము పోషించబడుచున్నది. దీనికంతకును ఖర్చు భారతదేశముదే. రాకపోకల ఖర్చు గూడ ఈదేశముదే. ఇందువలన ఇంగ్లాండు స్వదేశమున కొద్దిమాత్రము సైన్యము నుంచుకొనును. ఉపద్రవమేమైన వచ్చినపుడు బ్రిటిషు దేశములో పన్ను తెల్లయి వాని కొక దమ్మి డిఖైచ్చిన లేకుండ శిక్షణగాంచిన సైన్యము రిజర్వులో నుండును, అవి అప్పుడు సహాయము జేయును.

ఇదంతయునుజూచి ఆంగ్లేయుండెదను మాపింపజాలదు. బ్రిటునుకు లాభములని గాని భారతదేశమునకు నష్టములని గాని డెలపజాలదు. కాని యితరులనలెనే మన సంగతి మనము జానుకొనుట మంచిది. అందుచేత ప్రాప్తెదరు. ఏ, డి, మాన్వెళ్

ప్రపంచములో జర్మనీకిని రష్యాకును విస్తారాధికారమున్నపుడు అత్యంత ప్రాచ్యదేశమునం దుపన్నాగముల బహువలెనని ఇంగ్లాండు పృథును ఆతరుమగ నుండెను. పురాతన ప్రపంచముతో సమముగ నుండుటకై నూతన ప్రపంచమును కనుగొని నటుల కానిన ఒకసారి ప్రయత్నించెను. 1902 లో ఇంగ్లాండు జపానుతో మిత్రత్వమును సంపాదించి యిట్టివిధానమునే యనుసరించెను. ఈ మిత్రత్వముచేత జర్మనీ కోక్కుము గలుగ జేసికొనలేనిస్థితిలో నుండుటవలన రష్యాతో యుద్ధము వచ్చినపుడు జపాను కాటంక మేమియు లేకుండెను. రష్యా ఓసిపాయిని పిదప వరల మిత్రత్వ ముద్ధరింపబడెను. తూర్పు ఆసియాలోను ఇండియాలోను ఆఫ్రికాదేశముల హక్కులను కాపాడుటకును ఆ ప్రదేశములందు వారికిగల ప్రత్యేక లాభములను రక్షించుటకును అందరకు ఒప్పకొనిరి. కాని నేడు రంగమునందు తూర్పుగగ్గినది. మిత్రత్వము యొక్క ఉద్దేశము.

మదరాసు శాసనసభ

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయపు బిల్లు

విద్యాంగమంత్రిగారి ఉపన్యాసము

ఇరిగేషన్ బిల్లుపై గవర్నరుగారి సందేశము

భాగ్యసాలిబిల్లు ఆమోదించబడెను

నేటి ఉదయము ప్రశ్నోత్తరానంతరము మదరాసు శాసనసభయందు విద్యాంగమంత్రి సర్. పి. పరశురామ పా

ఉదయము 11 గంటలకు చెన్నపురి శాసనసభ భాగ్యసాలి బిల్లుపై కాన్సిలరులనుండి చెన్నపురి శాసనసభకు దిలిచి

మదరాసు ఇరిగేషన్ బిల్లు

ప్రశ్నోత్తరానంతరము మదరాసు ఇరిగేషన్ బిల్లుపై గవర్నరుగారి సందేశము శాసనసభాధ్యక్షులు ప్రకటించిరి.

"1924 సం॥ డిసెంబరు మాసములో తీర్మానింపబడిన మదరాసు ఇరిగేషన్ బిల్లు గవర్నరు జవరలుగారి యామోద

భాగ్యసాలిబిల్లు

పి. ఆంజనేయయ్యగారు మాట్లాడుచు, బిల్లుయొక్క ఆదర్శములు సఫలముగావలెననిచో బోర్డునుపాతకాలలందు రెండుముఖ్యములు లండనునను. అందొకటి ఇట్టి పాతకాలలను, కారాగారములను నెట్టిసంబంధమును నుండరాదు. ఆపాతకాల

టి. ఆది నారాయణచెట్టిగారు, ప్రైవేట్ ప్రాముఖ్యములే బలపరుచుచు మాట్లాడిరి.

తరువాత బిల్లును ప్రవేశపెట్టుటకు సభవారసులించిరి. భాగ్యసాలి బిల్లుపై సామెనుగారు బిల్లును విచారించుట కొక యుపసంఘమును ఏర్పాటుచేసినట్లు ప్రతిపాదించగా సభ

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయపు బిల్లు

విద్యాభ్యాసంగమంత్రిగారి ఉపన్యాసము

ప్రత్యేక భాషాసంప్రదాయములు గల దేశము

బిల్లునందు చేర్చబడిన కారణాద్వేషుల పత్రము ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయవశ్యతనుగూర్చి కొంతవరకు విపులముగానే తెలుపుచున్నది. ఈబిల్లును ఈసభలో ప్రవేశపెట్టుటకు ముందు

ఆంధ్రమండలములు లెమకు ప్రత్యేకము విశ్వవిద్యాలయములు గావలెనని చాలకాలమునుండి కోరుచుండెను. ఈరాజ

అంధ్రమండలములకు ప్రత్యేక భాషా సంప్రదాయములు గలవు ఇందుచేతనే అందరి కళాశాలలను చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయమునుండి వేరు జేయవచ్చును. 1925 చన్నపురి విశ్వవిద్యాలయ బిల్లునందు కాలక్రమేణా రాష్ట్రమునందు వేరువేరు

దక్షిణదేశమునందు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయవశ్యతను ప్రథమమున స్పష్టపరచుచున్నట్లు తెలిసికొనగలము. మైసూరు విశ్వవిద్యాలయము 1916 సం॥లో స్థాపింపబడినది. ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము హైదరాబాదులో 1918 సం॥లో స్థాపింపబడినది. ఈవధ్యనే తిరువాన్కూరు ప్రభుత్వమువారు శిశ్యవిద్యాలయ విచారణ నిబంధన ప్రచురించిరి.

ఈనూతన విశ్వవిద్యాలయములందు విద్యావిధానమును, పరీక్షలును పురాతన సంస్థాపనలయందున్నంత ఉన్నత ప్రమాణమును నిలుపబెట్టగలదురాయని సందేశములు జాడను వచ్చును. కాని నూతనముగ విశ్వవిద్యాలయముల నెక్కువజేయుటలో ముఖ్యోద్దేశము భారతదేశమునందు ఉన్నతవిద్యాపరిశోధనల నభివృద్ధిచేయుట. ఇంతవరకును తెలుగు జిల్లాలలో పరిశోధనాకార్యముల జరుపునట్టిగాని ఆంగ్ల విద్యావిధానము నేర్పనట్టిగాని కళాశాల లెందును గానరావు. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించుట కిదియే ముఖ్యకారణము. తెలుగు దేశములో నివసించు చున్న విద్యార్థులకు పట్టభద్రులైన పిదప ఉన్నతవిద్యను సంపాదించుటకు మంచి యవకాశమును గలుగజేయుటకు తరువాత సన్నయైనది. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించుటవలన ఉన్నత విద్యాపరిశోధనాకార్యములకు ప్రోత్సాహము నొసంగి సర్వత్ర విద్యవ్యాపించుటల చేయుటయే ముఖ్యమగు దలంపబడినది.

వీరకపు విశ్వవిద్యాలయ ముందును ?

ఉన్నతవిద్యను ప్రసాదించి సహృదీతమును పెంపొందింపజేయునట్టి విశ్వవిద్యాలయము 'యూనివర్సిటీ' విశ్వవిద్యాలయమని సాధారణముగ కలంబెదరు. భారత దేశమునందును ఇతర త్రయము విశ్వవిద్యాలయ విద్యావిధానము దీపద్య జరిగిన సంస్కరణాభివృద్ధి మార్గములు జూడ అనుబంధ విశ్వవిద్యాలయ స్వరూపమును, సంఖ్యను తగ్గించి యూనివర్సిటీ విశ్వవిద్యాలయములను స్థాపించు నుద్దేశములు ప్రబలియుండెను. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయవిచారణసంఘముగూడ ఇట్టి యభిప్రాయమునే తేలిపియుండెను. ఐనను తెలుగుమండలములన్నిటికిని బోధనావిశ్వవిద్యాలయమునందుట సాధ్యముగానేరదు. అందుచే సాధ్యమైనంత వరకు ఆయాదర్శనమునే జేరునటుల కొన్ని కేంద్రములను స్థాపించి చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయమువలెనే కళాశాలలను అనుబంధము జేసికొనుచు, యూనివర్సిటీ విశ్వవిద్యాలయముల వనతుల నన్నిటిని కలుగజేయుచు పనిజేయునటుల యుద్దేశింపబడెను. ఇట్లు కొన్ని కేంద్రముల నేర్పాటుజేయుటకు కారణములు బిల్లుయొక్క కారణాద్వేషములందు తెలుపబడినది. విద్యార్థులందును తెలుపబడినది. విద్యార్థులందును సంస్థాపనమును వృద్ధిజేయుచు విశ్వవిద్యాలయము ఒకసంఘ సంస్థాపనకు నుండునటులజేయుట కిదివరకుకంటె నెక్కువపట్టుటల జూపుటవసరమని నానమ్మకము. ఈనూత్న విశ్వవిద్యాలయముందు తెలుగు విద్యార్థులపరీక్ష ప్రస్తకముల జదివి పరీక్షలందు కృతార్థులగుటతో సంతృప్తులగు నటుల యుద్దేశింప లేదు. "విశ్వవిద్యాలయ జీవితము" అనునది విద్యార్థులలో విద్యార్థుల పుష్కలనోన్మత యు, విద్యార్థులకును ఉపాధ్యాయులకును ఆనోన్మత యును ఏర్పడి యూనివర్సిటీ సాక్షము విశ్వవిద్యాలయము లందు గాన్పించు పండితాతి చేయుపనులన్నియు జేయుచున్న నే సార్థకమై యుట్టిదానిని బడయగలవు. అచ్చటచ్చట నుండు అనుబంధ కళాశాలలలో నొసంగు విద్యవలన పరీక్షలే విద్యావిధానమునందు ప్రాముఖ్యమును బడయవచ్చును. నుమారు 88,000ల వరకుమైళ్లు విస్తీర్ణముగల యాదేశముందు యూనివర్సిటీ తెలుగువిశ్వవిద్యాలయమునందుట సాధ్యము గానేరదు. ఆకారణముచేతనే ప్రస్తుతము తెలుగుదేశమునందున్న పుష్కలకళాశాలలను కేంద్రములుగ స్థాపించి తుదకి ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయములుగ పరిణమించు నుద్దేశముతో నేర్పాటుచేయుట నది. ఇందువలన చాలమంది విద్యార్థులు, ఉపాధ్యాయులును సంపర్కము గలిగియుండి ఆంధ్ర దేశములో బిగ్గించుట గాక రెండుమాడునోట్ల సాక్షము విశ్వవిద్యాలయజీవితము నభివృద్ధిజేయుట కవకాశమేర్పడగలదు. అన్ని కేంద్రములందును సాక్షమువిధాన ముండవలెననియు, విద్యాగులసంఘమును స్థాపింపవలయుననియు, బిల్లునందీయుద్దేశము తోడనే గట్టిగ చర్చింపబడినది.

ఆంధ్ర దేశముందు విశ్వవిద్యాలయవిధానము

తెలుగుదేశముందలి ఆరికపరిశ్రమ జీవితమునకును, ఈనూత్న విశ్వవిద్యాలయమునకుగల సంబంధమును తెలుపు ఈవిశ్వవిద్యాలయముయొక్క ప్రత్యేకవిశేషము ఈనూతన విశ్వవిద్యాలయకార్యములకును, దేశమునందలి పరిణామములకు సంబంధమునకు గమనించుటయే. యూరపు, భారతదేశములందు పూర్వవిశ్వవిద్యాలయములు సారస్వత, శాస్త్రీయ విషయములందున్న బోధనలనేర్చుట కుద్దేశించుచుండ పాశ్చాత్యదేశములందుని వనవిశ్వవిద్యాలయములు సాంకేతికవిద్యయందలి వివిధ శాఖల నభివృద్ధిజేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నవి. ఉదాహరణ పూర్వముగ మౌంట్ బేటన్, లీడ్స్, షెఫ్ఫీల్డ్, లిన్కన్, ఘాస్సల్ లందు విశ్వవిద్యాలయములు మామూలువిద్యనుగరవును ఆయ్యని ఆచుట్టుప్రక్కజిల్లాలలోని పరిశ్రమలకు ప్రత్యేకము సంబంధముగ సాంకేతికవిద్యలను నేర్పుచున్నవి.

ఇప్పుడీనూతనఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయముందుగూడ అందు నేర్పువిద్య ఆదేశములోని పరిశ్రమల కనుగుణముగనుండి ఉపయోగకరముగనుండునటుల ప్రభుత్వమువారును ఈనూతన విశ్వవిద్యాలయ విధానము వభివృద్ధి జేయుటకు కారకులైనవారును, సమ్మతించిరి. ఈ విషయము

1922 నవంబరు 22 వ తేదీని విశాఖపట్నముందు జరిగిన ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ మహాసభయందు విపులముగ చర్చింపబడినది. సాంకేతిక పారిశ్రామిక విద్యలను నేర్చు కళాశాలలను స్థాపించు నుద్దేశము భారత పరిశ్రమను ప్రోత్సహించు నభివృద్ధిజేసి భారతదేశములోని పారిశ్రామిక స్థానములు త్వరలో నభివృద్ధిగాంచి పనివారలకు తగినపని లభించునటుల జేయుటయే యెయున్నది. ఈ విషయమున ఆంధ్రమండలములు అనుకూలస్థితిలో నున్నవి. విశాఖపట్నము భారతదేశములో నున్న ముఖ్యముగ రేవుపట్టణములలో నొకటియై రైళ్ళ మాడగిగలదు. రేవుల విశాఖములైలు వేయుటవలన తెలుగుదేశములో ఆచుట్టుప్రక్కల నున్న జిల్లాల పరిశ్రమ లభివృద్ధి గాంచగలవు. ఇదివర కప్పుడే తెలుగుదేశమునందు గనులపరిశ్రమ అధికముగ గలదు. కాగితములు, తాళ్ళు, గుడ్డల నేతపరిశ్రమ లిప్పుడెప్పుడే పనిజేయుచున్నవి. రేవు వ్యాపారము బాగుగ సాగుచున్నది. తెలుగుదేశములో ముఖ్యముగ రెండు ఇనుపదారులను వృద్ధిజేసిన ప్రయోజనకరముగ నుండగలదు. మైసడ్రీనదానినిబట్టి మాడ ఇంగ్లండులో స్వల్పవిద్యాలయములలో చేయుచున్నట్టియు ఈ దేశములో లోక్ష్మి, బొంబాయిలందును, కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయమునందలి సిప్రూస్ కళాశాలలోను కొంచెముగ చేయుచున్న విధమున ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయము నందును చేయవచ్చును. కాబట్టి ఈనూతన విశ్వ విద్యాలయము నందు వృత్తి విద్యలను సామీప్య విద్యలను మాత్రమేగాక గనులు త్రవ్వట ఇంజనీరింగు నావిక సంబంధముగ ఇంజనీరింగు వ్యవసాయము, విద్యుచ్ఛక్తి, తోట్లు, రసాయన శాస్త్రము, బట్టల నేత పరిశ్రమలను నేర్చుట కేర్పాటుజేయవచ్చును. ప్రభుత్వ సహాయమును బొందు విద్యాలయములందీకవిద్య నిట్టి విద్యావిధానమును నేర్చుట కారంభింపవచ్చును. కాని యీ విషయములందు విద్యను బోధించుటకు ముందు ప్రభుత్వమువారుగాని విశ్వ విద్యాలయమువారుగాని ఇట్టి విద్యాలయములను స్థాపింపవలెను. విశ్వ విద్యాలయమునందు నేర్చు విద్య కేవలము సామీప్య బోధింపబడుటకే యుండరాదని తలంచినను ఇప్పుడు భారతదేశమునందు చదివినవారు చాలమంది ఎట్టియు ద్యోగములు లేక పాటుబడుట జూడ భారత విశ్వవిద్యాలయములు కొంచెరు విద్యార్థులకు జీవనమును జేసికొనుటకు మార్గములను చూపవలసియున్నవి. ఈకారణములచేతనే పారిశ్రామిక విద్యావిధానమును ముఖ్యముగ నిందు జేర్చితిమి.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయపు బిల్లునందు ఇట్టి కళాశాలలను స్థాపించుట కందుచే నేర్పాటు జేయబడినది.

నిరుద్యోగము సాంకేతిక వ్యవసాయక

విద్యావశ్యకత

ఉన్నతవిద్యను గరప యత్నించు భారతదేశమందలి యే రాష్ట్రప్రభుత్వమును ప్రస్తుతము విద్యాధికులందలి నిరుద్యోగమును గమనింపకుండ జాలరు.

ఈకారణము చేతనే ముఖ్యముగ, నూతన విశ్వవిద్యాలయ మెంతవ్యయమును భరించినను, ఉన్నతవిద్యలోనే సాంకేతికవిద్యకు ప్రథమస్థాన మొసంగవలెనని రుజువుచున్నది. బిల్లున కనుబంధముగ నుండు షెడ్యూలు నందు ఆకెడమికు సభయందు యంతములతో బాటు, వాణిజ్య, ఇంజనీరింగు, సాంకేతిక, వ్యావసాయక యంతములు గూడ జేర్చబడునని నూచించుచున్నది. ఈయంతములందలి బోధనకోర్సులు ప్రస్తుతము దేశమునందుండు పరిశ్రమలతోడను, నూతనవాణిజ్య కార్యగారముల అభివృద్ధికిని సామీప్యసంబంధము గలవై యుండిన నిరుద్యోగసమస్యను పరిష్కరించుటకు ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునల్పముగతోడ్పడగలదు. ప్రస్తుతములోచనలోనున్న ఇంజనీరింగుకళాశాలలైల్వేఇంజనీరింగువిద్యుచ్ఛక్తిగనులపరిశ్రమ, నావిక సంబంధముగ ఇంజనీరింగులందు ప్రత్యేకబోధనల నొసంగి ఉన్నతవిద్యను బోధింపగలదు. ఈకళాశాల స్థాపింపబడుటకు ముందు రైలు వే, పారిశ్రామిక, నాటక సమర్థుల పండితుల యభిప్రాయములు గైకొనబడును. వ్యావసాయక విద్యలేక సాంకేతిక విద్యావిధానము సంపూర్ణముగానేరదు విషయము ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమునందును, అనుబంధ విద్యాలయము లందును ముఖ్యోద్దేశముగనుండును విద్యాధికులగు భారతీయు యిక్కటవ్యవసాయ పరిశ్రమకు మరలననేగాని నిరుద్యోగ సమస్య తృప్తికరముగ పరిష్కరింపబడనేరదని విద్యార్థుల తలదండటలకు, ప్రజల నెల్లరకునచ్చ జెప్పవలెను. ఈ రాజధానియందలి జనసంఖ్యలో సగమునుండి ప్రజ భూస్వాములయొక్కయు, భూమిసాగుబడిజేయువారియొక్కయు ఆదాయముచే జీవించుచున్నారు. నూటికి రెండువంతుల జనులు మాత్రమే పరిపాలనా ఉద్యోగములచేత జీవించుచున్నారు. కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయము విద్యాంగ, వ్యావసాయక ప్రదేశముల స్థాపించు విధానము నాలోచించుచున్నారు. ఆ విధానమును మనము క్రద్ధతో వీక్షించుచున్నాము.

శాసనసభా ప్రశ్నోత్తరములు

అంధ్ర జాతీయ కళాశాలకు విరాళము

ప్రభుత్వమువారు నిషేధించుట

శాసనసభలో శ్రీమాన్ శశిభూషణరథో గారి ట్లు ప్రశ్నించిరి:—

ప్ర:—గంజాముజిల్లాలో ఛత్రపురం తాలూకాబోర్డు వారు బండరు ఆంధ్రజాతీయకళాశాలకు రు 25 లు విరాళముగా నొసంగ నిశ్చయించగా, ఆసంస్థ రిజిస్ట్రేజ్ కానందున విరాళ మియ్యరాదని ప్రభుత్వమువారు నిషేధించియుండిరా?

ఉ:—అవును, నిషేధించిరి.

సి. ఆర్. రెడ్డిగారు:—మంత్రిగారు ఆ ఉత్తరువును తిరిగి విచారింతురా?

ఉ:—వరఖాస్తుపెట్టినచో యోగ్యతనుబట్టి విచారింతురు.

మునిసిపలుసభ్యులు గాంధీగారికి తంజినిచ్చుట

ప్రభుత్వమువారు ఖర్చు నిరాకరించుట

శ్రీ శశిభూషణ రథోగారు:—తిరుపతి పురపాలక సంఘమువారు గాంధీమహాత్మునకు ఆస్వస్థముగా నున్నపుడు 1924 జనవరిలో సానుభూతి డెలుపును తంజినిచ్చియుండిరి. దానికైన ఖర్చు రూ 5-8-0 నిరాకరించుచు ఆరుగురు సభ్యులపై లెక్కల తనిఖీదారు సర్చార్జీ ఉత్తరువునొసంగటకు కారణ మేమి?

ఉ:—పురపాలక సంఘ పరిపాలన కవసరమగు ఖర్చు లేకుండుటచే నిరాకరించిరి.

ప్ర:—తిరుపతి పురపాలక సంఘమువారు ఆ సర్చార్జీని గూర్చి తమ నిరసనను చెప్పిరా? ఉ:—లేదు.

శ్రీ కాకుళం తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షుని

అక్రమముచ ర్య

అక్కకుడు జస్తి సుతమువాడా?

ఎ. రంగనాథ ముదల్యారుగారు:—శ్రీ కాకుళం తాలూకా బోర్డు అధ్యక్షుడు 1921-28 సం॥ లలో బోర్డుద్రవ్యము నెక్కువగా స్వంతభూముల మరమ్మత్తునకు వెచ్చించి, బోర్డుకంట్రాక్టులు రూ 48,000 యందు రూ 29,544 విలువగల కంట్రాక్టులను ఒక్కకంట్రాక్టుకుకే యిచ్చిన అక్రమ చర్యపై వారి నెట్లు శిక్షించిరి?

ఉ:—తాలూకాబోర్డు ద్రవ్యమును వెచ్చించి బాగుచేయించినభూములు బోర్డునకు స్వాధీనపరుచబడినవి.

ప్ర:—అట్లుచేసినందువలన తాలూకాబోర్డు రేసుపేయరుల కేమిలాభము వచ్చెను?

ఉ:—తాలూకాబోర్డువారికే అసంగతి బాగుగ తెలియును.

సి. వి. నరసింహరాజుగారు:—ప్రభుత్వము వారివిషయమున దీసికొనినచర్య గాక, యీభూమిమార్పు జరిగెనా?

ఉ:—అవును.

సి. వి. నరసింహరాజుగారు:—ఆయనకు జేపక్షము వాడు.

ఉ:—నాకు దోయరు.

ప్ర:—అగ్యత్తుడు ప్రభుత్వమువారిచే నియమింపబడెనా ఎన్నుకొనబడినవాడా?

ఉ:—ఎన్నుకొనబడినవాడయి యుండును.

రథోగారు:—ఆయన క్రిందటి ఎన్నికలలో జైషి పక్షము అభ్యర్థిగా నిలచియుండెనా?

మంత్రి:—నాకు తెలియదు.

ప్ర:—పిమ్మట తన అభ్యర్థిత్వమును వదులుకొనెనా? ఉ:—తెలియదు.

ఆరణి యూనియను

జ్ఞానే యూనియనుబోర్డునంద (ఉ. ఆర్కాడు) తగవులు జరుగగానుండుటచే పని సాగకుండుట నిజమేనాయని టి. ఆదివారాయాచెట్టిగారు ప్రశ్నింప ప్రభుత్వమువారు విచారించి తెలిసికొనినదియు యెట్టి తగవులులేనది డిసెంబరు ప్రభుత్వమువచ్చెను. కొన్ని పట్టి మెంటరీ ప్రశ్నలుజేయగా మంత్రిగారు, పట్టిమెంటరు వ్యాపించినదనియు విచారణజేసి రూఢిగా తెలిసికొనినదియు తెలిపిరి.

నారాయణవరములో మూలవారు

బ్రాహ్మణపీఠముకు రాసీయకుండుట

ఆర్. వీరయ్యగారు:—నారాయణవరంలో బ్రాహ్మణులందు పీఠము నిర్మూలనలవారు ఉద్వేగపడి నిషేధించుచున్నారు. గత ఆరేండ్లకు పీఠము యెట్టి అభ్యంతరములే కండ ఉద్వేగపడుచున్నారు. అన్ని పీఠములు, అన్ని మాతలు, చెరువులు అందరికి అందు విడిగా మండవలెనని ప్రభుత్వమువారు ఉత్తరువు జేసిన పిమ్మటగూడ బ్రాహ్మణులచే నిట్టి యిక్కట్లులు సంభవించుచున్నవా? ఈకోడ్సు ఉద్వేగపడి నియమించు గ్రామపంచాయతీవారికి తే మయిన ఆక్షేపణగలదా?

ఉ:—ఉద్వేగపడిని గ్రామ పంచాయతీవారే నియమించెదరు. నారాయణవరం పంచాయతీవారు ఇరుల బాలివారిని మాన్పించి, మూలవారిని నియమించునట్లు తీర్మానించినదియు మూలవారు బ్రాహ్మణ పీఠములోనికి బోరాదనియు తెలియుచున్నది.

రంగనాథ ముదల్యారుగారు జేసిన ప్రశ్నలకు మంత్రిగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు స్థానిక ఆచారము నుల్లంఘించుటకు పీఠములేదనియు ప్రభుత్వ ఉత్తరువులను మన్నింపకుండునట్లు తెలిసినచో చర్య దీసికొందురనియు చెప్పిరి.

ఓడ్ర జిల్లాల వేరుజేయుట

ప్రభుత్వమువారి అభిప్రాయమును వెల్లడిజేయురు

రా॥ బి॥ సి.వి. నరసింహరాజుగారు:—ప్ర. మద్రాసు రాష్ట్రమునుండి గంజాముజిల్లాలోని ఓడ్రపాఠశాలను వేరుజేయుటనుగూర్చి ఫిలిఫుటేఫ్ గా ర్ల్లంపగిన రిపోర్టునుగూర్చి మద్రాసు ప్రభుత్వమువారి అభిప్రాయమును కేంద్రప్రభుత్వమువారు కోరియుండిరా? ఉ:—కోరిరి.

ప్ర:—ప్రభుత్వమువారు తమ అభిప్రాయమును ఎరిగించిరా? ఉ:—ఎరిగించిరి.

ప్ర:—ఆయన తర ప్రత్యుత్తరములను సభవారి కెరిగించురా? ఉ:—కేంద్రప్రభుత్వమువారి అనుజ్ఞ లేనిది వెల్లడిజేయుటకు వీలులేదు.

న్యాయపుగారు ఎలక్టిక్సుకంపెనీ స్థాపించుట

రా॥ బి॥ టి. ఎ. రామలింగ చెట్టిగారు:—మద్రాసు ప్రభుత్వములో ఫింఫీ నై కొనుసర్ ఆర్డరు న్యాయపుగారు లండనులో స్టేటు కెట్రిటిగారి కార్యాలయమునందు బస చేసి యున్నారని రాడికలుప్రెస్ లో ప్రకటించినవిషయముగమనించిరా? దక్షిణ ఇండియాలో ఎలక్టిక్సు స్కీములను గాను లండనులో కంపెనీ స్థాపించుట కెవరికైన అనుజ్ఞ నిచ్చిరా? ఏమివరకులపై అనుజ్ఞ నిచ్చిరి? ఎవరి కొనంగిరి?

ఉ:—న్యాయపుగారు ఇండియా కార్యాలయమున బస చేసినట్లు ఆ ప్రతికయందు లేదు. ప్రభుత్వమువారు న్యాయపుగారి కట్టి కంపెనీ స్థాపించమని అధికారమియలేదు. న్యాయపుగారు ప్రస్తుతము ఎలక్టిక్సు కన్వేషనులు కలవారు కొందరితో రహస్యముగా ప్రసంగించుచున్నారు. అవి ముగిసినపిదప విషయము ప్రకటించెదరు.

బాలరామాయణము సుమతిశతకము

నెల్లూరు ప్రాథమిక పాఠశాలలో చెప్పవచ్చును

నేడు శాసనసభలో జరిగిన ప్రశ్నోత్తరములందు యీవిధముగ తెలియవచ్చెను.

టి. రామచంద్రరెడ్డిగారు

ప్ర:—నెల్లూరుజిల్లాలో ప్రాథమిక పాఠశాలలయందు బాలరామాయణము, సుమతిశతకము, బోధింపరాదని విద్యాశాఖాధికారులు నిషేధించియుండిరా? అట్లు జేయుటకు కారణమేమి?

ఉ:—ప్రాథమిక విద్యాలయములందు మతబోధనిమిత్తము బాలరామాయణము బోధించుట ప్రత్యేకము. ప్రభుత్వమువారి అనుజ్ఞ అవసరము లేదని నెల్లూరుజిల్లా విద్యాసంఘమువారికి జి. ఓ. (28-1-24) మూలముగ తెలియబరచి యుండిరి. పబ్లికుస్కూల్స్ లో మాత్రము 15-7-1922 తేదీ జి. ఓ. ను అనుసరింపవలెను. సుమతిశతకముగూడ అమోదింపబడిన జాబితాలో నున్నయెడల, ప్రా

థమికపాఠశాలలో బోధించుట కెట్టి అభ్యంతరము లేదు.

పశ్చిమ తీరమునుండి బోర్డునకు ప్రతినిధి

డా॥ యు. రామరావుగారు:—

ప్ర:—ధర్మాదాయముల చట్టము వలనా ద.కన్నడా జిల్లాలలో నుపయోగించదని శాసించియుండిరా? ఉ:—లేదు.

ప్ర:—లేకున్నచో కొన్ని మతములపైన యీ చట్ట ప్రయోగము నుండి తప్పించెదరా?

ఉ:—ఏదైన మతములు కోరినచో అవి జాతుకారణములు ప్రభుత్వమువారికి నిచ్చినయెడల విచారించెదరు.

ప్ర:—లేకున్నచో బోర్డునందు పశ్చిమతీరపు ప్రతినిధిని ముఖ్యముగ మర్ధవ బ్రాహ్మణుని కమిషనరుగా నియమించెదరా?

ఉ:—ఖాళీవచ్చినపుడు ఆలోచించెదరు.

ధర్మాదాయములబోర్డు

కమిషనరులు మంత్రిగారికి బంధువులా?

శాసనసభలో ప్రశ్నోత్తరములు

రా॥ సా॥ యు. రామరావుగారు

ప్ర:—హిందూధర్మాదాయముల చట్టమును ఆచరణలో యుంచ నియమింపబడిన కమిషనరుల యోగ్యతయేమి? ఉ:—ఇప్పడున్నవారు చట్టమునందలి నియమముల ననుసరించి నియమింపబడిరి. వారు పేజిలవృత్తియందుండిరి.

ప్ర:—వారిలో వోకరగు సూర్యారావుగారికి ప్రధానమంత్రి పానగలు రాజాగారికి బంధుత్వముగలదా? చెంగయ్య అను వోకకమిషనరు మంత్రిగారి వ్యాయసలహాదారులా?

ఉ:—సూర్యారావుగారి మంత్రిగారికి దగ్గరబంధుత్వములేదు. చెంగయ్యగారు వ్యాయసలహాదారుకాదు. కొన్నికేసులలో ప్రతిపక్షాలతరపున వాదించెను.

ప్ర:—చిదంబరంపిల్లయను కమిషనరు అభివృద్ధిశాఖనుం ద్రి శివజ్ఞానంపిల్లగారి బంధువులా? నటరాజముదల్యారు అను కమిషనరు మంత్రివర్గమునకు చేరినవాడా?

ఉ:—చిదంబరంపిల్లగారికి మంత్రిగారికి సంబంధములేదు. నటరాజముదల్యారుగారు మంత్రివర్గమునకు చేరినవారే.

ప్ర:—ఈ నియామకములను రాష్ట్రమువారిగా జేసిరా?

ఉ:—లేదు. అందులకయ్యినియమించిన ఉపసంఘమువారి శిఫారుసునుబట్టి నియమించిరి.

కేంద్రస్వరాజ్యపక్ష శాసనసభ్యుల సభ

అధ్యక్షుని యెన్నికవిషయమై చర్చ

సిమ్లా, ఆగస్టు 19:—కేంద్రశాసనసభలోని స్వరాజ్య పక్షసభ్యులు సర్ ప్రెజిడెంట్ నైటుగారిపీదప సభ్యుల నెవరి నెన్నుకొనదగునను విషయమున చర్చించిరి. ఎన్నుకొనబడు సభ్యులందు ప్రతినిధిసభ్యులలో పెక్కురకమైనవిభేదముగా నుండవలయుగావున ప్రజాప్రతినిధు లందఱుగూర్చి సభసమావేశపడి యందు నిశ్చయింపవలెనని నిశ్చయించిరి. అట్టిసభ్యులై రాజప్రతినిధియపన్యాసానంతరము గావింపబడవచ్చును. మరియుక తీర్మానముగూడ చేయబడినది. అధ్యక్షుని యెన్నికవిషయమున స్వరాజ్యవాదులతోగూడ, వెనుకబడియ పక్షమున్నపు డుండిన నిర్ణయములప్రకారము స్వతంత్రపక్షమువారిని సంతరింపఁగోరుచు తీర్మానించిరి. దానివలన మూడు పార్టీలలో రెండుపార్టీలంగీకరించినదాని, నెల్లూరు సంగీకరింపవలయును. (ఆ. తె.)

వలససాయిసంఘము

వలస పోవువారికొర కేర్పడినసాయసంఘము నేడు సభగూడి సుమారు మూడుగంటలు సేంపాళెను, మలేద్వీపములలోని కూలివారల భృత్యములనుగూర్చియు, భారతకార్మికులు కాపురము లేర్పాటుకొనినట్టి జేతములందు భారతప్రతినిధినుంచుటను గూర్చియు చర్చించిరి.

కార్మికచట్టమును విమర్శించు ఉపసంఘము

కార్మిక చట్టమును విమర్శించుటకు నిర్ణయింపబడిన యుపసంఘము కే. సి. నెయోగిగారి యధ్యక్షతలక్రింద గూడెను. చట్టమునకు స్వల్పముగవరణాలు చాల చేయబడెను. నివేదికము సంపూర్ణముగ తయారగుటవల మఱి రెండు మూడు సభలు జరుగునని తెలియుచున్నది. (ఆ. తె.)

బొంబాయి శాసనసభలోని స్వరాజ్యపక్షమువారు

దొరతనమువారి బాధ్యత

బొంబాయి శాసనసభలో సభ్యులుగానున్న స్వరాజ్యపక్షమువారు అసహాయపద్ధతి నవలించిమటకు దొరతనమువారే సైతికముగా బాధ్యులు. ఈ సంగతిని దేశీయులు ముఖ్యముగా తెలిసికొనవలెను. దేశీయులు దానిని తెలిసికొనినది దొరతనమునకు గూడ, తెలియవలెను. ఈ విషయమున స్వరాజ్యపక్షమువారు చేసిన ప్రకటనమును స్వప్రకటనగా వివరింపబడలేదుగాన దానిని స్వప్రకటనపదవలసి వచ్చినది. శాసనసభలోని బ్రాహ్మణేతరులు సంఖ్యనుబట్టియు ప్రజ్ఞనుబట్టియుగూడ లెక్కచేయదగియుండలేదు. వారి సంఖ్య 14 గరు. విద్యాభ్యాసము శ్రీయాధ్యపాత్ర వారికి చేరుకు నాయకుడు. శాసనసభలో యాధవగారు ప్రభుత్వ ప్రతినిధిగా పనిచేయుచుండెనుగాని మంత్రిగా పని చేయుచుండలేదు. విలుసర్వీసువారి అడుగులకు మడుగులాగుట, మరాఠాలను ప్రోత్సహింపదుట, స్వరాజ్యపక్షమువారి నోడించవలసి వచ్చినపుడు మహమ్మదీయులకు గూడ అనుమానమును ప్రోత్సహము నొసగుట, బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర హిందూభూమ్యుద్దీయ కత్తు లంతరింపకుండ తగిన సత్సాహమును చేయుట అనునవియే యాధవగారి మంత్రిత్వమునకు ముఖ్యవిషయములు. "ప్రభుత్వోద్యోగల ఓట్లు చేరినగాని మంత్రిలపక్షము శాసనసభలో అధికసంఖ్యాకము కాజాలదు. వారికి నిజమైన ప్రాతినిధ్యము లేదు. స్వరాజ్యపక్షమువారు మంత్రిపదవులను తిప్పించినందుననే వీరికిమంత్రిపదవులు దొరికినవిగాని లేనిచే దొరికియుండవు" అని దొరతనమువారు సంస్కరణముల విచారణసంఘమునకు వ్రాసియుచ్చి యున్నారు. అమెమోరాండమువలననే మంత్రిలపట్ల దొరతనమునకు గల గౌరవము వెల్లడియగుచున్నది. దొరతనమువారు తమ మేలుకొరకు బ్రాహ్మణేతరులను కీలుబొమ్మలనుచేసి ఆడించుచున్నందుననే స్వరాజ్యపక్షమువారు దొరతనముపైననే అసహాయప్రయత్నమును ప్రయోగించిరి.

బొంబాయి శాసనసభలో ప్రభుత్వప్రతినిధుల పదవిని దొరతనమువారే నిర్వహించెదరు. సర్ మారిసుపేషర్లుగారు నాయకుడుగానుండి దానిని సాగించుచుండును. వైకి ఎవరెటుల నటించినను నిజశీతిమాత్ర మిదియే. పార్లమెంటుల పద్ధతికి విరుద్ధముగ రీతిని దొరతనమువారు శాసనసభలో వ్యవహారమును సాగించుచున్నారని హామెమెంబరుగూడ ఒప్పుకొనెను. బొంబాయి శాసనసభలో స్వరాజ్యపక్షమువారు శాసనసభయందుగా ప్రతిభావనమును జరుపుట అనుచితమని ఆపక్షమువారును యితరులనుగూడ ఆక్షేపించుచున్నను | శాసనసభలో తమ పక్షమువారి సంఖ్య విక్రీణి తక్కువగానుండుటవలన ఒక్కబొంబాయి శాసనసభలో మాత్రము స్వరాజ్యపక్షమువారు శాసనసభయందు ప్రతిభావనమునే సాగించుచుండిరి. ఇందులకువారి నాయకుడు ఎం. ఆర్. జయకరుగారి ప్రోత్సాహమే ముఖ్య కారణము. రక్షణదళముపైని చర్చ శాసనసభలో ముగియనున్నపుడు యిందులకు హామెమెంబరుగూడ స్వరాజ్యపక్షమువారిని ప్రశంసించెను. పిమ్మట అధికసభ్యుడు జయకరుగారిని నిందించినను మరికొన్ని కోజులకే క్షిరాప్రయముల కప్పముల భౌకర్యమును గూర్చి యిండియా ప్రభుత్వమువారి చర్య నాపక్షే పించుటలో స్వరాజ్యపక్షమువారుగూడ తోడ్పడినందులకు మరల హామె మెంబరు వారిని ప్రశంసించెను. ఈసారి నేతపరిశ్రమ (టెక్టైలు యిండస్ట్రీ) నిగూర్చిగూడ స్వరాజ్యపక్షమువారు ప్రభుత్వమునకే తోడ్పడిరి.

ఈసంవత్సరము నెయింటు నేవియరుకాకాల కేతవత్స కోత్సవము జరిగినపుడు జయకరుగారిని గవర్నరు సర్ వెస్ట్ విల్సనుగారుగూడ నిందులకే నిండుసభలో కొనియాడెను. ఇటుల స్వరాజ్యపక్షమువారు సదాభిముఖము చూపుచుండినను దొరతనమువారు, శాసనసభ్యులందరను ఏకీభవించినపుడు తప్ప తక్కినపుడెల్ల, చిత్తానుసారము సాంప్రదాయములను ల్లంఘించుచునే యుండిరి.

శాసనసభ నియోజితాగ్ధ్యులకు యితరపక్షముల వేనిని చూడగూడనను సవరణనుగూర్చి దొరతనమువారు కడపరకును పట్టుబట్టుచునే యుండిరి. సర్ యిబ్రహీంగారిని ఎన్నుకొనకుండ చేయుటకే యీ పన్నుగడను వారు పన్ని రని అపుడు విలేఖరులుగా నున్నవారందరు నెరుగుదురుగాని జయకరుగారు చలంపనందున ప్రజాప్రతినిధులందరును ఏకీభవించిరి. అందువలన చివరకు దొరతనమువారు లొంగుబాటుకు వచ్చిరి. ఇట్టి వెన్నెయో జరిగినవి కావున నిపుడు దొరతనమువారి చర్యలపట్ల అసమర్థులై యున్నట్లుకే స్వరాజ్యపక్షమువారు అసహాయపద్ధతి

నవలించివిరిగాని యితర పక్షములవారు తమ యిచ్చవచ్చినట్లు వోట్ల నిచ్చినందుకు కారు.

ఇంకొక నియమముగూడ యిదివరకు యీ సంతకమే మొదటిసభలోనే దొరతనమువారిచే నామోదింపబడినను తరువాత దానినిగూడ వారు ల్లంఘించిరి.

ప్రజాప్రతినిధులపక్షమున తొలిసారి అప్పుడు బ్రాహ్మణేతరనాయకుడుగా నుండిన ఏ. ఎస్ సర్వేగారికే జిల్లు సుప పాదించిరి. అది పోలిసుచట్టమునకు సంబంధించినది. దానికి దొరతనమువారు చాల ప్రతిహతులుగా నుండిరి. ఒకరొకచట్టమునుపపాదించగోరినపు డింకొకరు ప్రతిహతులుగా నున్నచో వారిద్దరిని మాత్రమే మాటలాడినిచ్చి పిమ్మట చర్చ జరుపకుండనే వోట్లు పుచ్చుకొనవలెనని చట్టములో ప్లాండింగు ఆర్డరు నున్నదిగాన అటులనే చేసెదను. ఉపపాదించ గోరు వారు మొదట సం గ్రహముగా నుడివెదరు. పిమ్మట ప్రతిపక్షే మాటలాడును. పిమ్మట ఉపపాదకుడు ఉత్తరమిచ్చును. అటు పిమ్మట వోట్లు పుచ్చుకొనబడును" అని ఆసభలో అగ్ధ్యుడునెను. "మిరిపుడు సంగ్రహముగా మాటలాడవలెను గాని డిప్లోమ్యాసమ నియమగూడ"దని ఆవాడే సర్వేగారు మాటలాడుచున్నపుడు మరల అగ్ధ్యుడును నడిచెను. "ఈసభలో సభ్యులెవరైన నొక చట్టము నుపపాదించగోరినో అనుమతించుటయే సాంప్రదాయము గాన నేను దానికి భిన్నముగా ఏమియును చేయను గాని అంతమాత్రమున అచట్టమునందలి ప్రధానాంశము నుగాని వివరములనుగాని ఆమోదించినటుల ఉపపాదకుడు భావింపగూడదు" అని ఆసభలో సర్ మారిసు పేషర్లుగారు గూడ నుడిచెను.

శాసనసభలో ఉద్యోగులు చట్టము నుపపాదించ గోరినచో సభవారి అనుమతి అవసరములేదు. దొరతనమువారు మాండుగానే గజెటులో ప్రకటించెదరు. ప్రజాప్రతినిధులు చట్టముల నుపపాదించ గోరినపుడు మాత్రము సభ్యుల అనుమతి అవసరము సభ్యులనుమతించిన పిమ్మటనే గజెట్లో ప్రకటించెదరు. మరుసటి నెవన్యులో మొదటిసారి చదువబడును. అపుడా చట్టమునందలి ప్రధానాంశమును మాత్రమే ఉపపాదకుడు వివరించును. దానిని సభ్యు లామోదించిన పిమ్మటనే వివరములను గూర్చి చర్చ జరుగును కాని ప్రజాప్రతినిధి ఒక చట్టము నుపపాదించగోరినో అనుమతించవలె ననునదియే అనుశ్రుతమును ఆచారముగా నున్నది. ఇది యిటులుండినను ప్రభుత్వప్రతినిధు లొప్పుదగూడ యీ ఆచారము నొప్పుకొని యుండినను ప్రజాప్రతినిధు లుపపాదించగోరినచో చట్టముల నెదిరించుటయే ఇప్పుడు జరుగుచున్నది. అట్లాక ఉద్యోగిగాని ప్రజాప్రతినిధిగాని ఎదిరించినపుడు ఉద్యోగులందరును పేషర్లుగారుగూడ ప్రతిహతుల కనుకూలముగనే ఓట్లనిచ్చుచుండురు. గతవారమున జోషిగారుపపాదించవలచినచట్టమునుగూడ నిటుల తిరస్కరించిరి. రివాజు ప్రకారము అనుమతించవలెనని మాత్రమే స్వరాజ్యపక్షమువారు కోరుచున్నారు. వారికోరిక న్యాయమైనదని ఒప్పుకొనక తప్పదు. కాని వారు అసహాయపద్ధతి నవలించింపవలెనా అనునదియే చర్చనీయము. శాసనసభలో 110 మంది సభ్యులున్నారు. వారిలో స్వరాజ్యపక్షమువారు వారిసంబంధులను కలిసి రెండు యున్నారు. స్వరాజ్యపక్షమువారు తటస్థులైనచో ప్రభుత్వ ప్రతినిధులసంఖ్యయే అధికమునను. బ్రాహ్మణేతరులు మహమ్మదీయులకులని ఒకపక్షము దొరతనమువారు రెండవపక్షము స్వరాజ్యపక్షమువారిని ద్వేషించుటయందు తప్ప మరిచేనియందును యీరెండుపక్షములకును సామరస్యములేదు. దొరతనమువారు స్వలాభముకొరకు స్వరాజ్యపక్షమువారిని నిరసించెదరు. తక్కిన వారు వ్యక్తిలాభముకొరకును స్వపక్షలాభముకొరకును నిరసించెదరు. కొంతమందికి రాజకీయో రూపిన ఉద్యోగములును వారి పక్షములకు కొన్ని అల్పలాభములును లభించినవి. స్వరాజ్యపక్షము వారు తటస్థులైనచో ఇవివారికి లభింపవు. తటస్థులుగా నున్నందున స్వరాజ్యపక్షమువారికి కలుగునట్లు మేమియునులేదు. దీనివలన దొరతనమునకే అధికమగునష్టము కలుగును. బ్రాహ్మణేతరులకును మహమ్మదీయులకునుగూడ కొంతనష్టము కలుగును. అందువలన మంత్రులును శాసనసభ్యులందరూగూడ ప్రజాప్రతినిధులమని చెప్పుకొనుట కనర్హులగుదురు. ప్రజలకు శాసనసభలపై విశ్వాసముధికముగనుటలు చేయవలెనని సార్వభౌముడు ఆజ్ఞాపించియుండగా ఉన్నవిశ్వాసముగూడ తొలగుటలే దొరతనమువారు చేయుచున్నారు. ఈపద్ధతినే కొనసాగింపదలచినచో దొరతనమువారి ప్రతిష్ఠ యింకను తగ్గిపోవునేగాని పావుదు. కావున స్వరాజ్యపక్షమువారి న్యాయమైన కోరికను దొరతనమువారు చెల్లించుటయే లాభకరము. (ఫ్రీప్రెస్ ఆఫ్ యిండియా బొంబాయి ఆగస్టు 18.)

బీహారుజరిస్తా శాసనసభ

రంచి, ఆగస్టు 18:—నేటిశాసనసభాకార్యక్రమము యొక్క యశ్యుధుని యెన్నికమాత్రమే యెయున్నది. శాసనసభ్యులు క్యాజువహమదీనురుగా రెన్నుకొనబడినటుల ప్రకటించబడినది. (అ. ప్రె.)

సంయుక్త పరగణా స్వరాజ్యపార్టీ అవజయము

రాయిబహదూరు లాలా శీతారామ్ గారు శాసనసభాధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడిరి

సంయుక్త రాష్ట్ర శాసనసభా సమావేశము

లక్నో, ఆగస్టు 19—నేటిఉదయమున ఆగష్టు ౧౭ సంయుక్త రాష్ట్ర శాసనసభ సమావేశమయ్యెను. నేటిదినకార్యాంశములందు మాకువిషయములు మాత్రమే గలవు. లెక్చిం టు హకుం లేజప్రతాపసింగు, సి. ఆర్. దాసు, సర్ మురేంద్ర నాథ బెనర్జీల విరణములను గురించి శాసనసభాధ్యక్షులకు గౌరవ నీయులను కీసుగారు డిప్లీ, యువకుడును రాజాగారి మరణము వలన రాష్ట్రమునకు నష్టమువాటిల్లెను. కీర్తికేఫులగు రాజాగారు పిన్నవయస్కులగు శాసనసభ్యులు చిన్నతనముననే సంభవించిన వీరిమరణమునకు రాష్ట్రీయులు విచారించుచున్నారు. సర్ మురేంద్రనాథ బెనర్జీ, సి. ఆర్. దాసుగార్లు అఖిలభారతదేశమునందు బేరుపొందినవారు. సర్ మురేంద్రనాథ బెనర్జీగారు బెక్కు-రాజకీయ సంగ్రామములందు పోరి ఆరి తేరినయోధాధుడు. పెనర్జీగారి ఆచర్యములు నవీనభారతదేశమందు క్రియతేరూపము నొందుటకు నాయన చూచుభాగ్యమయ్యెను. బాల్యమునుండియు వేరికార కీయోధుడు బోరునలెన్సో యని మాతనభారతదేశముందు మొలకలెత్తుట కన్నులారదిలించి, వ్యక్తులై శీవితము సౌఖ్యముగ గడపి బెనర్జీగారు పరమపదించిరి.

సి. ఆర్. దాసుగారి దేశసేవ నుగడించుట

శీవితమునగాని మరణమునగాని దాసుగారు బెనర్జీయంత సౌఖ్యమునొందలేదు. మంచినయశ్శాలమున, పోరాటమధ్యమున ఆయుధపాణియే దాసుగారు పీరస్వర్ణమునొందెను. ధైర్యపాహసములతో నీయోధుడు వైరితోబోరెను. దాసుగారి మనోనిశ్చయము ప్రశంసాపాత్రమైనది. దేశముకొరకు దాసుగారు గావించిన అసమానత్యాగము, వారి సౌమ్యస్వభావము దేశీయుల మనస్సు నాకర్షించెను. దాసుగారిచేరు శాశ్వతముగ భారతదేశీయుల హృదయఫలకముపై చెక్కుబడినది.

అగ్ధ్యుని ఉపన్యాసానంతరము భూస్వాములు, స్వరాజ్య వాదులు దాసుగారి దేశసేవయు, స్వాధీనరాహిత్యమును, ఉగ్గడించుచు ప్రశంసించిరి.

పరిశ్రమకాళు మంత్రియగు గౌరవనీయుడైన నవాబు ఛట్టారీ గారు దాసుగారి దేశసేవను ప్రశంసించి, హిందూమహమ్మదీయ సంయోగముకొరకు దాసుగారు కృషి గావించినది చెప్పెను.

దేశబంధు చిత్తరంజనదాసు నిర్వాణముచే భారతమాత తన అనుంగపుత్రులైనను గోలుపోయె ననియు, రాజకీయ విభేదములున్నను వైరులు సయితము దాసుగారి రాజకీయ ధురంధరత్వము, అకుంతిత దేశభక్తిని, అసమానత్యాగమును గొని యాడవలసియున్నదనియు ఆధికసభ్యుడు సర్ సామ్యూల్ ఒడ నలుగారు చెల్చిరి.

మరణములచే దుఃఖిసముద్రముననున్న దాసు, బెనర్జీ, ప్రతాపసింగుగార్లు కుటుంబములకు శాసనసభభరతున నానుక్రొశ తీర్మానముల సంపెదనని అగ్ధ్యుడు చెప్పెను.

శాసనసభాధ్యక్షుని ఎన్నిక

నేటి శాసనసభా కార్యాంశములందు రక్షిగట్టిన విషయములలోనెల్ల శాసనసభాధ్యక్షుని యెన్నిక ఒకటియే. అగ్ధ్యు పవవికి యిద్దరు అభ్యర్థులు నిడిరి. రాయిబహదూరు లాలా శీతారామ్ గారి అగ్ధ్యర్థిత్వమును భూస్వాములు అధికారులు బలపరచిరి. స్వరాజ్యపక్షము తరపున మకుందలాలుగారు పోటీచేసిరి. రా॥ బి॥ లాలా శీతారామ్ గారిని అధికసంఖ్యాకము ఎన్నుకొనిరి. మకుందలాలుగారికంటె లాలాగారికి 34 వోట్లు అధికముగ వచ్చెను. ముకుందలాలుగారికి 36 వోట్లు మాత్రమే వచ్చెను.

విరమించుచున్న గౌరవనీయులగు కీసుగారిని ప్రశంసించుట

నాటికి శాసనసభ నిర్వేయములకు బూర్జుము శాసనసభాధిపత్యమునుండి విరమించుచున్న గౌరవనీయు లగు కీసుగారు ఎల్ల రాజకీయముల సభ్యులదేశము ప్రశంసించబడెను. శాసనసభ గౌరవమును, అగ్ధ్యునిస్థాననిష్ఠుత్వపాతమును కీసుగారు గాపాడిరి అని సభ్యులు గౌరవనీయులగు కీసుగారిని శ్లాఘించిరి.

స్థానికస్వాతంత్ర్యచట్టము

స్థానికస్వాతంత్ర్యమాత్రము సంగీకరించుచు సంయుక్త పరగణాల దొరతనము నొక చట్టమును తయారుచేయునన్న దనియు ఎక్సెస్ విషయమును ప్రధానమారును, ప్రజలును అగ్ధిప్రాయములను చెల్లుటకు చట్టము బాహ్యముగ ప్రకటింపబడుననియు ఎక్సెస్ మంత్రియగు నవాబు ఛట్టారీగారు నేటి శాసనసభయందు వేయబడిన ప్రశ్నకుసమాధానమిచ్చిరి. (అ. ప్రె.)

కోర్ట్ గారు: కేశవపిళ్లగారు

కోర్ట్ గారు గుత్తివిచారణలో, ది. బ. కేశవపిళ్లగారిపై పెక్కు ఆరోపణల గావించిరి. అందుకు ప్రత్యుత్తరముగ కేశవపిళ్లగారు దీర్ఘ లేఖలను ప్రచురించుచున్నారు. కోర్ట్ గారి విచారణ న్యాయస్థానవిచారణ గాదు. క్రాసుపరీక్షకు లోనై వదిలినదిగాదు. ప్రమాణబద్ధ మయినదియు గాదు. అందుచే కేశవపిళ్లగారి బోలు ప్రజానేపకులపై నేర మారోపించుటకు ముందు పూర్తిపరిశీలన జరుగుట యవసరము. కోర్ట్ గారు తొందరపడి తమ రిపోర్టులో తీవ్రముగ నిందించిరి. దాని నాధారముగ జేసికొని “ఎక్కువభాద్యతను జూపెద రని ప్రజలును ప్రభుత్వమువారును అనుకొనదగిన పెద్ద మనుష్యులు, యీ కక్షలలో కలసిపోవుటయగాక, రిపోర్టులో జూపినటుల తడవతడవకును జిల్లాపరి పాలనముతో జోక్యము గలుగజేసికొని, మేజిస్ట్రేటుల కార్యములకుగూడ అడ్డుదగిలి రని, నేర మారోపింపబడెను. ఇట్టి దుస్థితిని ఖండించుచు ప్రజలు తమ యభిప్రాయమును స్పష్టముగ దెలిపెద రనియు, జిల్లాయధికారులు ప్రభుత్వోద్యోగిపై నిట్టియపనిద గలుగకుండ కాపాడెద రనియు, ఏ యుద్యోగికియినను భయముచే గాని, ఇతర అక్రమ పు యకుబడి మూలమున గాని తన భర్తమును నెరవేర్చకుండ నిరోధము గలుగదనియు, ప్రభుత్వమువారు నమ్ముచున్నా” రని ప్రభుత్వప్రకటనమునందు సూచింపబడెను.

ఈ వాక్యములు కేశవపిళ్లగారి నుద్దేశించి వ్రాయబడెననుటకు సందియములేదు. ప్రభుత్వము వారయినను యిట్టి ఖండనము గావించక ముందు సమగ్రమగువిచారణ జరుపుట ధర్మమై యుండెను. కోర్ట్ గారితో ఇరువురు ప్రజాప్రతినిధులను జేర్చి వలసియుండెను. విచారణ సమగ్రమయినది గాదనియు, అధికారులే సాక్ష్యమిచ్చుటకు ముందుకు రాలేదనియు, కోర్ట్ గారే దెలిపిరి. ప్రభుత్వపు ఉత్తరువును, కోర్ట్ గారే చాలభాగము మార్చి వైచిరి. కేశవపిళ్లగారు తమ కడపటి వ్యాసము నందు సూచించినటుల “శాసనసభ్యు లెవరును స్థానికాధికారులయొద్దకు బోయి, ప్రతిక్రియల సూచించగూడదని తేలుచున్నది. అటుల జేయ వచ్చునని శాసనసభ్యులు లిఖింపరకు హెచ్చరించిరి. ఇందువలన శాసనసభలో ప్రశ్నలనేకముల పడుగుట కవకాశము దప్పనని సూచించిరి.....అయినను నూతన ధాజీయవిభాసము ప్రకారము శాసనసభ్యులు ప్రభుత్వపద్ధతియందు అధికారులు గమనింపని లోపములను సవరించు నిమిత్తము వారికి వ్రాయ సాహసించుచో, ప్రభుత్వయంత్రమును నిర్మూలించునేరము వారిపై మోపబడును.” కేశవపిళ్లగారు

మొదటినుండి స్థానికాధికారుల నిరంకుశత్వమునుండి ప్రజలను రక్షించుటకు పూనుకొని రని దెలిసిన విషయమే.

అడవులలోనేమి, జైల్లోనేమి, ప్రజలకు గలిగెడి యిబ్బందులను నివారించుటకు, కేశవపిళ్లగారు చేసిన సేవను దేశము మరనజాలదు. కేశవపిళ్లగారిపై మోపిన నిందారోపణలభాగమును రిపోర్టు నుండియు ప్రభుత్వపు టుత్తరువునుండియు దొలగింపవలయు నని, రామస్వామిమొదలియారుగారి అడ్డరకమెంటు తీర్మానము గోరుచున్నది. పిన్నటి దినము శాసనసభలో జరిగిన చర్చలో, కేశవపిళ్లగారి శీలము నెవరును ఖండింపలేదు. అడ్డరకమెంటు తీర్మానము శాసనసభకు సంబంధించిన దగునా కాదా యనియే, రామలింగారెడ్డిప్రభృతులు చర్చించిరి. కేశవపిళ్లగారిపై మోపిన ఆరోపణలను విచారించుటకు సమగ్ర మగు విచారణ జరుగవలెను. ఐ. సి. యస్. ఉద్యోగి యొక్కరి వలన యీ పని నెరవేరజాలదు. కేశవపిళ్లగారి ప్రజాభిమానమును, ఉద్యోగులు జేరొకవిధముగ భావించుట సహజము. అందుచే భిన్నదృక్పథము గలవారు తిన్నగ విమర్శింపజాలరు. ఆకారణముచే నిన్నటిదినము శాసనసభవారు తుద కంగీకరించిన తీర్మానము సంభావ్యముగ నున్నది. శాసనసభోప సంఘమువారు విచారించి, నిందారోపణలను రిపోర్టు నుండి తీసివేయవలయునా లేదా యని నిర్ణయింప గోరుచు, తీర్మానింపబడెను. ఉపసంఘ విచారణ సత్యమును తేటపరచి, నిజసందర్భములను వివరించు నని నమ్మెదము.

నిలుకడ

ఉద్యమావలంబకులలో నిలుకడ లేక, వెనుక అసహాయోద్యమము క్షీణించెను. అనుకొనిననాటికి స్వరాజ్యము లభింపలేదని కినిసి, అసహాయోద్యమమును పలువురు పీడజొచ్చిరి. తమ ప్రయత్నము తిన్నగజరుగనిది, స్వరాజ్యము లభింపదను సంగతినిమాత్రము మరచిపోయిరి. దేశస్వాతంత్ర్యము నభిలషించినవారు, ఎంతకాల మయినను తమవిధిని తదేకదీక్షతో నిర్వహించినటుల, చారిత్రతెలుపుచున్నను, ప్రముఖులు పలువురు అతిత్వరితముగ నిరాశాహృదయు లయ్యెదరు. నేడు స్వరాజ్యపక్షమునందును అట్టి నిలుకడలేనితనమును, అలసటయు గనుపించు చున్నవి. మహాత్ముని నిర్బంధము వెనుక నాయకుల నిశ్చయము నెటులు సడలెనో నేడు దేశబంధు దాసుగారి నిర్మాణము స్వరాజ్యపక్షప్రముఖుల కొందర నిశ్చయము నటులనే మరల్చుచున్నది. ఏదియో కారణము బెట్టుకొని, స్వరాజ్యపక్షమునుండి లేచిపోయెద మని బెడరించుట భావ్యభివృద్ధికి సాధనముగానేరదు. కలకత్తా కార్పరేషను డిప్యూటీ మేయరుగారును, దాసుగారి యనుచరులునగు డాక్టరు నహ్రావర్దీగారు స్వరాజ్యపక్షసభ్యత్వమున కిచ్చిన రాజీనామాకు తగిన హేతువు గనుపించదు. తమకు అయిప్తమగుమార్గమును స్వరాజ్యపక్ష మవలంబించుచున్నటుల, వీరు భావించుచోదానినిచక్కబరచుటకుసక్రమమార్గము సవలంబింపవచ్చును. స్వరాజ్యపక్షమువారికి వీరియందు విశ్వాసముగలదని, శాసనసభాధ్యక్షపదవికి వీరిని అభ్యర్థిగ పేర్కొనుటయే ప్రబలనిదర్శనము. అధికార ప్రోద్బలమువలన, వీరోడిపోయినను,

స్వరాజ్యపక్షమువారు వీరిపట్ల జూపిన ఆదరణను వీరింతత్వరలో మరచుట పాడిగానేరదు. వీరివలెనే మరికొందరు మహాత్ముడియనభ్యలు స్వరాజ్యపక్షమునుండి లేచిపోవుటకు, అక్రమముగ పాతిపెట్టబడిన మహాత్ముడియని శవమును జేరొకచోట పాతిపెట్టు డని కార్పరేషనువారు తీర్మానించుటయే కారణము. ఇట్టిస్వల్పకారణముల బెట్టుకొని, పార్టీలను విచ్ఛిన్నము జేయదలచుచో, ఏదియనిలువజాలదు. నిముసమున కొక రంగు మార్పు నాయకులు దేశమును నేవింపజాలరు. స్వరాజ్యపక్షశత్రుములు మంచి వని నమ్మువారు, తుదివరకు వాని సాఫల్యమునకై పాటుపడ నడుముగట్టవలయును. అందుకు మారుగ ప్రతివారును తమయిచ్చి వచ్చినటుల ప్రవర్తింప నెంచుట అసర్థకర మగును. దాసుగారిపట్ల ద్రోహ మొనర్చినటులగును.

స్త్రీలస్వాతంత్ర్యము

స్త్రీలకు ఎన్నికలహక్కు నిచ్చి, బెంగాలు శాసనసభవారు తమ విశాలస్వభావమును కనుపరచిరి. ఘోషాపద్ధతి ప్రబలియున్న వంగదేశమునందెట్టి తీర్మానము నంగీకరించుట ప్రశంసార్హము. మదరాసు శాసనసభవారిదివరకే యిట్టి హక్కు నొసగిరి. స్త్రీలు పన్నునిచ్చునపుడు ఎన్నికహక్కు లేకుండుట అసభ్యము. స్త్రీలు తమ హక్కులను నిర్వహింపలేరని దలచుట పొరబాటు. శాసనసభల ఎన్నికలలో నేమి, కార్పరేషను ఎన్నికలలోనేమి, స్త్రీలు పలువురు పోలింగుస్టేషనులకు విచ్చేసి తమ హక్కును శ్రద్ధతో నిర్వహించుచున్నారు. ఇటీవల మదరాసుకార్పరేషనుసభలో ఆంగ్లో-హైందవ స్త్రీ సభ్యురాలుగ నెన్నుకొనబడెను. శాసనసభలలో గూడ స్త్రీలకు సభ్యత్వావ్వర్తతను ప్రసాదించుట ముఖ్యము. స్త్రీలకు సంబంధించిన సమస్య లెన్నియో ప్రతినిధిసభలలో చర్చింపబడుట సహజము. వానిని గూర్చి యభిప్రాయ మిచ్చుటకు స్త్రీలకు గౌరవ అర్హత పురుషుల కుండజాలదు. త్రాగుడు నిషేధమునకు, స్త్రీ లేసంఘమువా రయినను ఎక్కుడు బాగుగ తోడ్పడగలరనుటకు సందియము లేదు. పురుషుల మనఃకాఠిన్యమును తొలగించుటకు స్త్రీల తోడ్పాటు మిగుల లాభించు నని నమ్మెదము. నూతనసంస్కరణమువలన పాశ్చాత్యదేశములలో నెట్టి సప్తము గలుగలేదు. హిందూదేశమునందయినను సప్తము గలుగునని భావింపజనదు. కాంగ్రెసు వ్యవహారములలో పాల్గొని స్త్రీ లేంత శ్రద్ధతో కృషిసలిపినదియు వివరింపనవసరములేదు. కారాగృహమునకు బోయివచ్చిన స్త్రీల నిదర్శనములుగూడ గలవు. సరోజినీదేవి, అనిబెసెంట గార్లేమి, తదితరు లేమి సలుపుచున్న అద్భుత కృషి నెవరును కొనియాడక బోవరు. శక్తిస్వరూపిణి యగుస్త్రీ యొనర్చ గలిగిన మేలెంతయినను గలదు. గృహచ్ఛిద్రము లిందువలన ప్రబలు ననువాదము నిస్సార మయినది. నేడు జరిగెడి స్వాతంత్ర్యసంపాదన ప్రయత్నములో, స్త్రీలు నిర్మాణకార్యక్రమనిర్వహణమున కెంతయినను తోడ్పడ గలరు. అవకాశము గలిగినచోటుల నెల్ల స్త్రీ లింతవరకు జూపుచున్న కార్యదీక్ష, హిందూదేశభివృద్ధికి తోడ్పడ ననుట నిశ్చయము.

అంధజాతీయకళాశాల :

శత్రువు తాలూకాబోర్డు
శత్రువు తాలూకాబోర్డువారు, బందరు
ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలకు 25 రూపాయల నిచ్చుట
కంగీకరించిరి. ఈ కళాశాల ప్రభుత్వమువారిచే
రికగ్నైజ చేయబడినది కాదు గావున,
సామీయ గూడదని, ప్రభుత్వము వా
రాక్షేపించిరిని, నిన్నటిదినము శాసన
సభలో డెలుబడెను. స్థానిక సంఘము
ల స్వాతంత్ర్యమును ప్రభుత్వమువారి రీతిన సరి
కట్టుట భావ్యము గానేరదు. ప్రభుత్వమువారు
గ్రాంటుల సయకపోవచ్చును. లోకలుబోర్డు లేల
సీయగూడదు? ప్రభుత్వమువారు రికగ్నైజ
చేయని ఆయుర్వేద వైద్యాలయములకు లోకలు
బోర్డులు గ్రాంటుల నిచ్చుచున్నవి. అందుల కాక్షే
పించుట లేదు. జాతీయ కళాశాల విషయమున మాత్ర
మందు కాక్షేపించవలయును? జాతీయవిద్యావిధాన
మును ప్రభుత్వమువారు రనుసరించుట కనేకమగు
నిబ్బందులు గలవని వారే యంగీకరించుచున్నారు.
నాకేవల విద్య యని, జెప్పవారేగాని, దాని
నింతవరకు ప్రవేశపెట్టుటకు చేత గాలేదు. విద్యా
విధానమును మంచిదారికి దెచ్చుటకు శక్తికొలది
ప్రయత్నించుచున్న జాతీయప్రతిష్ఠాపలయినను
బెరుగుట కేల యవకాశ మొనగగూడదు? ఇట్టి
నిరోధచర్యల వలననే, స్థానికసమస్యను రాజకీయ
సమస్యలనుండి విడదీయుటకు ఏలులేకున్నది. తిరు
పతి మ్యునిసిపలు సంఘమువారు మహాత్ముని జబ్బు
ను గురించి పంపిన తంతివార్తకు సర్ చార్డి విధింప
బడెను. స్థానిక సంఘము లిట్టి యక్రమపు ట్త
రువులను పాటింపక తగుచర్యల నవలంబించుట
యవసర మగుచున్నది. లేనియెడల స్థానికస్వపరి
పాలన మనునది నట్టిభ్రమమగును.

చట్టములు : భాషాంతరీకరణము

శశిభూషణ రథోమహాశయోగా రడిగిన
ప్రశ్నకు బదులుజెప్పచు “భోర్టుసెంటు జార్జి గెజె
ట్టులో ఉరియాభాషాంతరీకరణములు ప్రభుత్వము
వారవసర మని తలచినపుడెల్ల ప్రచురించెదరు.
ఏచట్టము నయినను దేశభాషలలోనికి తర్జుమా
చేయవలయునా లేదా యని, ప్రభుత్వమువారు
సమయము నచ్చినపుడు నిర్ణయించెద”రని ప్రభుత్వ
సభ్యుడు నుడివెను. చట్టములనన్నిటిని దేశభాషల
లోనికి విధిగ నేల తర్జుమా చేయగూడదో తెలియ
దు. ప్రధానమగు రాజ్యాంగ సంస్కరణ శాసనమే
తెలుగుభాషలో లేకున్నది. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ
యపు చట్టమును శాసనసభలో ప్రవేశపెట్టి
న్నను, దేశభాషలలో దాని నింకను ప్రచురింప
లేదు. ఇటులనే ప్రజల తురముతో చదువనెంచెడి
చట్టములు వెన్వెంటనే దేశభాషలలోనికి తర్జుమా
యగుట లేదు. దేవాదాయచట్టమును తర్జుమా
చేయనప్పటికీ చాలకాలము పట్టినది. చట్టముల
ఫల మనుభవించువారు ప్రజలు. ప్రజల కందలి
సంగతులు తెలియనిచో, వారెటుల శ్రద్ధవహింప
గలరు? ఆంగ్లభాషలో నున్న విషయములను
వారెటుల గ్రహింపగలదురు? దేశభాషలలో సరి
పాలనము జరుగంతవరకు, ప్రజల కది యగమ్య
గోచరముగ నుండుట తథ్యము

స్థానికసంఘములు : అధ్యక్షుడవి

స్థానికసంఘము లన్నిటికిని అధ్యక్షు నెన్ను
కొను హక్కు నిచ్చుట యత్యవసరము. అందు
కింకను వెనుకాడుట, దూరదృష్టి నేమాత్రము
గనుపరుడదు. జిల్లాబోర్డుల కనేకములకు
అధ్యక్షు నెన్నుకొను హక్కు లభింపకుండుట
విచిత్రము. ఇలియగాక, తాలూకాబోర్డు లన్నిటి
కయినను, ఇట్టి హక్కు చేకూరలేదు. అందు
కింకను తరుణము రాలేదని తెలుపుచో, స్వపరి
పాలనమున కెన్నడు తరుణము లభించునో తెలి
యదు. చిదంబరనాడారుగారు మధుర రామనాథు
జిల్లాలలోని తాలూకాబోర్డులన్నిటికిని అధ్యక్షు
నెన్నుకొను హక్కు నేల ప్రసాదించగూడదని
ప్రశ్న నడుగగ, ప్రభుత్వనియామకమే మంచి దని
జిల్లాకలెక్టరులు తమకు తెలిపినటుల, ప్రభుత్వ
సభ్యుడు బదులు జెప్పెను. ఈ జవాబు మిగుల
నిస్సార మయినది. మండలాధికారు లేన్నడును,
ప్రజల హక్కులను విస్తరింప జేయుటకు సమ్మ
తించరు. వారు సమ్మతించువరకు ప్రభుత్వమువా
రూరకొనవలసిన దేనా?

అనంతపురం మ్యునిసిపలు సంఘము

అనంతపురం మ్యునిసిపలుసంఘము వారు
అధ్యక్షు నెన్నుకొను హక్కును ప్రసాదించవలయు
నని కోరిరి. ప్రజలు గూడ ఇటుల విన్నవించి
యుండిరి. నామినేటుడు ఛైర్మనుగారి కాలపరిమితి
జూను 24 వ తేదీతో పూర్తి యయ్యెను. అధ్య
క్షులుగ నెన్నుకొన బడ దగిన వారు అనంత
పురమునందెనరును లేరని భావింపజాలము. అనంత
పురము పెద్దపట్టణము. ప్రభుత్వకళాశాల యందు
గలదు. జిల్లాకు ప్రధానస్థాన మగు అనంతపురము
నందు సమర్థులు లేరని ఎంచుట అసమంజసము.
సమర్థులగువారు గల రనుసంగతి తమకు తెలియ
దని ప్రభుత్వమువారు జవాబిచ్చుట, మామూలు
జవాబుల కనుగుణముగ నున్నది. ఎన్నికహక్కు
ను పొందువరకు, అనంతపురపౌరులూ తగిన ఆం
దోళనము జరుపుట ముఖ్యము.

ఫిలిఫ్ థిస్ రిపోర్టు

గంజాముజిల్లాలోని ఉత్కళభాగమును చెన్న
రాజధానినుండి విడదీయువిషయమై ఫిలిఫ్ థిస్ గార్ల
నివేదిక ప్రచురింపబడెను. ఇది ఆంగ్లముల కనుకూల
ముగలేదని వెనుక తెలిపియుంటిమి. మద్రాసుప్రభు
త్వమువారు దీనినిగూర్చి తమ యభిప్రాయమును
తెలిపిరాయని నరసింహరాజుగార్లు గగ
తెలిపి దనియే ప్రభుత్వమువారు బదులుజెప్పిరి. అయి
నను దానిని ప్రచురింప ఏలులేదనిరి. ఇట్టి ముఖ్య
విషయమై ప్రభుత్వాభిప్రాయమును తెలిసికొను
టకు శాసనసభ్యులకు యోగ్యత లేనిచో, వీరి
యునికివలన నెట్టి ప్రయోజనము గలదో తెలి
యదు. ప్రభుత్వాభిప్రాయమును తెలిసి కొనుటకు
ప్రజల తురము బావుచున్నారు. నిన్నటిదిన
మిచ్చిన జవాబు ఆంగ్లములకు మిక్కిలి ఆశాభంగము
గలిగింపక మానదు.

రాజంపేట తాలూకాబోర్డు

రాజంపేట తాలూకాబోర్డుకు అధ్యక్షు నెన్ను
కొన నవకాశ మీయవలయునని, ప్రజలు బహి

రంగనభలో తీర్మానించిరి. కాని, ప్రభుత్వమువారు
అధ్యక్షుని తామే నియమించిరి. తాలూకాబోర్డు
క్షేమమున కిది యవసర మని వారు తలచినటుల,
ప్రకటింపబడెను. ఎంతకాల మిటిసితి కొనసాగ
వలెనో తెలియకున్నది. ప్రజలొకవిధమున దలచు
చుండ, ప్రభుత్వమువారు వేరొకవిధమున దలచు
చున్నారు. స్థానికస్వపరిపాలనము ప్రాన్సుపర్డుకాఖ
యయినను పరిసితులు మారలేదు.

స్వరాజ్యపక్షమందలి విభేదములు

అబ్దుల్లా సుహృద్వాదిగారి సమాధానము
కలకత్తా ఆగస్టు 19:- స్వరాజ్యపక్షమందు తనరాజీనామాను
గూర్చి డా॥ అబ్దుల్లా సుహృద్వాదిగారు అసోసియేటెడ్ ప్రెస్
నిధితో నిట్లు నుడివిరి: “నేను రాజీనామానిచ్చుచు కిరంగంకర
రాయిగారి కిచ్చినయొత్తరమేవిధముగనున్నది. ప్రస్తుతిమావారా
జీనామాను గారణమైన మహాత్ముడుసభలో నుడివినవాక్యములను
వివరింపఁ బూనుకొనలేదు. కొంత త్యాగబుద్ధితోనింతకాలము స్వ
రాజ్యపక్షమందుండి యిప్పుడు విడివడుటవలన ముఖ్యముగ నేను
గుప్తబోధన మిత్రులకు నన్నెడబాయట విచారకరముగ నున్న
ది. వారియెడల నాకత్యంతగౌరవము కలదు. వారిపక్షమును
నాకుమిత్రులే. దేనికొరకు దేశబంధుడు సర్వమును ద్యోజిచెనో,
తనజీవితమును భారవోనెనో తద్విషయమున నాయోపినకొలఁది
ప్రయత్నించి పనిసేయుదును. కాని ప్రస్తుతము నాపైనుంచబోవు
స్వరాజ్యపక్షాధికారమునకు లొంగుటకన్నడును నేనంగీకరిం
పజాలను. నారాజీనామానలన రాజకీయ మగ నాప్రఖ్యాతి
చచ్చిపోవునని కొందఱు మిత్రు లనుకొనినట్లు కావచ్చును కాని
యీనూతన నిరంకు శత్రు మునకు లొంగుటకంటె
రాజకీయ ప్రాముఖ్యమును బోవాడు
కొనుటయే మేలని యూహించుచున్నాను.” (ఆ. ప్రె.)

జాలాల్ పురం హిందూ మహమ్మదీయ వైషమ్యములు

పదిఆర్దురు మహమ్మదీయులకు గాయములు దగిలెను
బజారునందు సాయుధపాఠులగు పోలీసు
పారా గాయుచున్నారు
అలహాబాదు, ఆగస్టు 19:- పైబాబాదు జిల్లాయందు
హిందూ మహమ్మదీయులకు సంభవించిన
తగాయిదాను గురించి జిల్లా కమిషనరు
దీనిన వివరించిన ప్రకటనను గావించెను:—ఆగస్టు 15-న తేదిన
హిందువులు గంచారా ఉత్సవమునుసల్ప ప్రారంభించిరి. ముసల
మానుల దర్గారావద్ద వాయిద్యములను గావించుకుంటుటకు హిం
దులు నిరాకరించిరి. దీనికికారణము ఉత్సవము పోవలసినదానిని
గురించి అంతకుపూర్వ ముభయసంఘములకును తగాయిదా
బయలుదేరుటయే. నిష్కారణముగ 5000 ల హిందువులు మహ
మ్మదీయులపై రాడివెడలి దర్గాను, మహమ్మదీయుల ఆస్తిని
నాశము గావించిరి. తదనంతరము మహమ్మదీయులచేరి హిందు
వుల నెదుర్కొనిరి. స్థానికాధికారులు దొమ్మిదిగుండుగుంపును
దరిమివేసిరి. పదిఆర్దురు మహమ్మదీయులకు గాయములు దగి
లెను. ప్రస్తుతము పరిస్థితులు శాంతిముగనున్నవి. కాని సాయుధ
పాఠులకు పోలీసుబజారును గాయుచున్నారు. (ఆ. ప్రె.)

విక్టోరియా రైల్వే స్టేషను పునర్నిర్మాణము

ఇండియా కార్యదర్శి శాంక్ష నుజేసెను
బొంబాయి, ఆగస్టు 19:- విక్టోరియా రైల్వే స్టేషనుకు
నందు నూతన మేములైన స్టేషనును నిర్మించుటకును, రూ
80,00,000 లు వెచ్చించి ప్రస్తుతమున్న స్టేషనును పునర్నిర్మా
ణము గావించుటకును ఇండియా కార్యదర్శి శాంక్ష నుగావించెను.
భోరుగాటు నివర్తింపజేయవలసిన దీనివేరొందుటకును శాంక్ష ను యా
యబడెను. ఇందులకు రూ 80,00,000 లు వ్యయమగునని బంప
బడిన ఎస్టిమేటు అంగీకరింపబడెను. (ఆ. ప్రె.)

మరాఠో సంరంభము

తెగలు లోబడుట

ప్రార్థిక ఆగస్టు 19:—వైమానికులు వెన్నంటుచున్న శత్రువులు ఉత్తరముఖముగ మరకరి. చోలుకు దక్షిణముగ ఓడ్డిబయట తెగలవారు ఎట్టికరతులు లేకనే లోబడిన దెలియుచున్నది.

పోరాటమునకు సంసిద్ధు లగుట

రక్తపాతమును తగ్గించి సాగ్యమైనంత త్వరలో పోరాటమును ప్రారంభించుట కంతయు సంసిద్ధముగ నున్నదనియు 'పెటెయి'ను సేనాని పారాకోకు బయలుదేరినయు తెలుపుచున్నారు. క్రొంచిస్పెయిను వైస్యములు కలిసి పోరాడువిషయమై 'పెటెయి'ను సేనాని ప్రైమాడి రివరా సేనాని గణిసికొని మాట్లాడెదరు.

ప్రార్థిక ఆగస్టు 18:—లయాని, నాలిక్ సేనానులతో పోరాటమును సుల్పమున పరాకోకు 'పెటెయి'ను సేనాని త్వరలోనే వచ్చును.

ఆగస్టు ఆఖరునకు మరాఠోలో 100 పటాలము లుండును. ఎపుడు యుద్ధము ప్రారంభించునది 'పెటెయి' సేనాని నిశ్చయించవలెను. ఈపర్యాయము పరాజయము గల్గుచో సహించరని ఈకోడి ప్రార్థిక హెచ్చరించుచున్నది.

స్పెయిను సహాయ సేనలు

జిబ్రాల్టరు గతస్థ 18:—ప్రయమాడి రిటెరాసేనాని మాల్టిగారిలో ఇరుటకు వచ్చిరి. ఆఫ్రికాకు సహాయ వైస్యములను గొంపోవుటకు నాకలు సిద్ధము చేయబడినవి మ్యూట్రినుండి సేనలు వచ్చు ననుచున్నారు.

అల్బల్ కరింగారికిదియె ఆఖరు అవకాశము

లండన్ ఆగస్టు 17:—రాయబారములను జరుప నిశ్చయించినను సరే లేదా కంతములో ప్రాణ మున్నంతవరకు పోరవలెనని ప్రెంచి స్పెయిను ప్రభుత్వములవారు అంత్యసంక్షేమ సంపిరి. కొంత స్వాతంత్ర్యమును రిఫుల రేడుకు ఇచ్చెదమని అభయమిచ్చిరి. దాని నాతడు నిరాకరించిన ఇక మరల అట్టి అవకాశము గలుగదు. అని తంజీరు మైన్సుప్రతికా విలేఖరి డెలుపుచున్నాడు.

అల్బల్ కరింగారు హేతుజ్ఞానమును ఆలకించుచో విలతాను గోరినటుల సంప్రర్ణ స్వాతంత్ర్యము నీయలేదో గ్రహించవలెను. అసలు ఇదివరలో కొన్ని ఒడంబడిక లున్నవి. ఇంతకంటె ముఖ్యమైన కారణము ఇంకొకటి గలదు. వాబలా తెగలు ప్రభుత్వస్వాతంత్ర్యమును గోరుటలేదు. ఇప్పుడు ఇచ్చిన మన్న స్వాతంత్ర్యముగూడ కొంతకాలము పట్టును. పారంభ మగుటకు, సంప్రర్ణ స్వాతంత్ర్య మున్నను లేకున్నను ప్రస్తుత మందు అస్థిమగనున్న సంగతులే స్థిరపడునని అనుచున్నారు.

ఈలోపుగ అల్బల్ కరింగారు ఏదో ఒకటి నిశ్చయించుకొనవలెను. ఏదో న్యాయమును పరిష్కారమును ఏర్పాటు చేసికొనవలె ననుచున్నారు.

ఇటలీ - ఆఫ్రినిస్థాను

పివరో తగవు పరిష్కారమగుట

స్నేహము సాగునను ఆశ

రోము, ఆగస్టు 18:—ఇటలీ రాయబారి హత్య తువకు, ఇంతకాలము పట్టినను, అనుకూలముగ పరిష్కార మైనది. అప్పుడు ప్రభుత్వమువారు కాబూలులోనున్న ఇటలీ రాయబారికి తమహుజెప్పిరి. కాబూలు పోలీసు అధికారిని పనిలోనుండి తొలగించిరి 6000 పౌనులవరిహరమనిచ్చిరి ఆఫ్రిను ప్రభుత్వము వారు. ఆఫ్రిను ప్రభుత్వమువారు సఖ్యభావమును జూపుటచేతను ఇటలీ ప్రభుత్వమువారు భిల్లాకపు పట్టుపట్టుటచేతను అనుకూలముగ పరిష్కారమైన దీనవస్తు.

సుస్సోనీగారు అమీరుగారికి తనతృప్తిని డెలుపుచు స్నేహమిట్లే ఉభయ ప్రభుత్వములకు సాగుచుండుగాక యని తంతి మాలముగ డాయజేసిరి.

మేరీ విక్ర

ఎత్తుకపోవ కుట్రబన్ని నవారు శిక్షితు లగుట
లండన్, ఆగస్టు 15:—మేరీ విక్రడును ఏత్తుకపోవుటకు కుట్రబన్నిన ముద్దయులను శిక్షించి 10 సంవత్సరములు శిక్షను విధించిరి. మూడవ ముద్దయుని వదలిపెట్టిరి. తమరిని శిక్షించుటకు కారణము జార్జి కే. హాము అను గూఢచారి ప్రతిష్ఠను ఇనుమడింప జేయుటకు ఇట్లుజేసినని ముద్దయులనిరి. హ్యరీ రాన్సుమండుగారు తమశిక్షకు కారణ మనిరి.

సినిమా ప్రదర్శనము

మాటలుగూడ వినిపించుట

జర్జను ఇంజనీరులు కినిపెట్టుట

లండన్, ఆగస్టు 17:—సినిమా ప్రదర్శనములో భావ ప్రకటనము లేకా మాటలుగూడ వినిపించుటల (అభినయము మాటలు ఒకేపర్యాయము) క్రొత్తయంత్రముగని 'పెట్టి' రని జర్జనుపత్రికలు డెలుపుచున్నవి. ఇదివరలో భావప్రకటనము నకు దోడు పాటలు మాటలు వినిపించుటకు 'పెనుండి' గ్రామ ఫోను నుపయోగించెడివారల ఇప్పుడు అవి లేకుండ భావ ప్రకటనముపాట,మాట ఒకేసారి వినిపించుటల గని 'పెట్టి' రు.

పెయిసూలురాజు

రాజకీయ సందర్భములలో రాలేదు

లండన్, ఆగస్టు 18:—ఇరాకును ఇదివరలో గ్రేటు బ్రిటను చేయుచున్న సైనికసహాయమును సాగించుచుండవలెనని 'పెయిసూలు' రాజా గోరినటుల ప్రెంచి ప్రతికలు ప్రకటించ, అదంతమాత్రము నిజముగాదనియు, అయిదేళ్ళమే గాదనియు రాజకీయములను ఎవరితో చర్చించుటకు తలబెట్టనేలేదనియు ఆరోగ్యమునిమిత్తము వచ్చితి సనియు రాజకీయములతో ఎట్టి సంబంధమును లేవని రూటరుతో 'పెయిసూలు'రాజా డెలియ జేసెను. ప్రక్కనుండి లేవకనే తనముం డేమి చేయునది లండను లో వైద్యులసలహా ననుసరించి యుండుననిరి.

ఫ్రెంచి సోషలిస్టులు

ప్రభుత్వముతో పాల్గొనరు

ప్రార్థిక ఆగస్టు 18:—ప్రభుత్వముతో పాల్గొనజాలమని సోషలిస్టులు బహుళ సంఖ్యాకులగు తీర్మానించిరి. చెనా డెలుగారు పాల్గొనవలె నన్న సల్పసంఖ్యాకులలోని వారు.

యూదులకు ప్రతికూలముగ

దొమ్మి జరుగుట

వియన్నా ఆగస్టు 18:—యూదులకు ప్రతికూలముగ వియన్నాలో దొమ్మి సన్నివేదములను, పోలీసుతో కలియ బడినందులకు 105 గురు అరస్టు జేయబడినని తెలుపుచున్నారు. 18 గురు దొమ్మి గాండ్లను, 5 గురు పోలీసువారికిని గాయములు తగిలెను.

క్రొత్త అల్లరి

వియన్నా ఆగస్టు 19:—జియనిస్టు కాన్గ్రెస్ సభ ప్రారంభమైనపుడు 40 మందికి గాయములు తగినను పోలీసు వారు ద్విగణితముగ కట్టుబట్టుచును జేసినను మరల అల్లరులు గలుగుటచే 70 మంది అరస్టు చేయబడిరి. వీరివగ్గర చేపిస్తోళ్లు కత్తి కతారులు మున్నగు ఆయుధములున్నవి.

మస్గోలుసమస్య

తుర్కీ కీయరాదనుట

లండన్, ఆగస్టు 17:—పూర్వము అధికమంత్రుగ నున్న స్థానమును ఎంపెండిగారు బగ్దాదు మైన్సుప్రతికా విలేఖరితో మాట్లాడుచు మస్గోలును తర్కీకిచ్చిన ఇరాకురాజ్యము నిలఁచుట కష్టమనియు ఇతర జిల్లాలనుండి వచ్చు ఆదాయము చాల దనియు బగ్దాదు శత్రుస్థానమునకు చిగ్గగ నుండవలసి వచ్చుననియు మస్గోలు పూర్తిగ అభ్యాసించెయు. పెనుటరు, డిప్యూటీ లండను ఇరాకులోనే మస్గోలు ఉండవలె ననుచున్నారనియు మస్గోలును తర్కీకిచ్చివేసిన బ్రిటిషువారుగూడ ఖాళీ జేయవలసి వచ్చుననియు అప్పుడు ఇరాకు 'పెరిషియా' ప్రభుత్వము దాక్షిణ్యమునకు లోనగుననియు డెలియజేసిరి.

ఇంగ్లీషు చానలు నీడుట

అమెరికను స్త్రీ మానుకొనుట

ఇంగ్లండునుండి 7 మైళ్లు దాటినవెనుక వారావరణము అనుకూలముగ నుండుచే మానుకొనెను. మొదట 'జెర్' ట్రూడ్ ఎవర్లీ ఆమనామె వేగముతోనే బయలుదేరెను. ఈమె వయసు 17 సంవత్సరములు.

అమెరికాలో విదేశీయుల 'మనాపలి'

క్రొత్త శాసనములు

వాషింగ్టన్ ఆగస్టు 18:—రబ్బరు, కాఫీ పొటాష్, వైట్రిట మున్నగు వత్సరములందు విదేశీయులే 'మనాపలి' నమ భవించుకండ కాసనములు చేయవలెనని హూవరుగారు హెచ్చరించుచున్నారు.

బ్రిటిషు గోదామసప్లయ

రాయలు కమిషను నివేదికము

లండన్ ఆగస్టు 18:—బ్రిటిషు గోదామ సప్లయలో నికరము 788000000 పౌనులవచ్చును గల్గె నని రాయలు కమిషనువారు డెలిసిరి.

పోలాని గ్రీ గారి మంచిముత్యము

తనవని ప్రకటించనందులకు జరిమానా

లండన్, ఆగస్టు 18:—అమెరికానుండి యూరప్రువకు తిరిగిరాగనే తనముత్యములని ప్రకటించి నందులకు గొప్ప అడరాధమును విధించిరి. న్యూయార్కు ఓవ సుంకముల అధికారులు వీటిని జప్తు జేసిరి. అసలుగల విలువ 12000 పౌనులు. 2000 పౌనులను జరిమానా నీయనలవిచ్చెను.

నిద్రరోగముచే మరణించుట

లండన్, ఆగస్టు 15:—రెంసుకెలలనుండి నిద్రరోగము చే బాధపడుచున్న జె. పి. మార్గసు అనునామె చనిపోయెనని న్యూయార్కునుండి డెలుపుచున్నారు. ఈమె అమెరికను బ్యాంకు అధికారులలో ఒక ప్రముఖునిభార్య.

ఇటలీ వైమానికుడు మినిదో జేరెను

భారతదేశ క్రైస్తవదేవళము

లన్నియు 1926 లో జాతీయ దేవళసభవారి అధికారమునకు లోబడవలసివచ్చునని అనుచున్నారు. కలకత్తా బొంబాయి మతాధికారులు ఇండియా కార్యాలయమున జరుగు చర్చనంతకు కనిబెట్టుచున్నారు.

ప్యాంగు హేలో కలరా

క్రొత్తగ వ్యాపించినది. 50 మందికి కలరా వచ్చుచున్నదనియు ముగ్గురు 5 రోజులనుండి ప్రతిదినము చనిపోవుచున్నారనియు డెలియుచున్నయది. ఇంతవరకు విదేశీయులకు కొద్ది మందికే కలరా తగిలెను.

హాక్టరు హెన్రీ బెర్గస్

సుప్రసిద్ధ ఫ్రెంచి తత్వజ్ఞుడైన హాక్టరు హెన్రీ బెర్గస్ గారు వ్యాధిగ్రస్తులైరి. ఏ పనిచేయుటకును పిలు లేకున్నది.

యార్కు ప్రభువు

లండన్, ఆగస్టు 15:—జనవరిలో యార్కు ప్రభువు ఆస్ట్రేలియా కేగి కనబరాలో పెడరలు పార్లమెంటును సెలకొల్పెదరట.

కమ్యూనిస్టు ప్రచారము

లండన్, ఆగస్టు 18:—కమ్యూనిస్టుల తేలును జూచి 'కార్మిక' నాయకులు ఆశ్చర్యము నొంది తొందరబడలేదు. అట్టి ప్రచారమును ఒప్పుకొనుటకు సైనికనాకాశమున అదివేకులు లేరనిరి. అట్టివనిని గలుగజేయరని పెడతేవును 'ట్రేడ్' యూనియను సైక్రిటరీజనరలు డెలుపుచున్నారు.

భారతదేశ రైతులసమస్య

జనసామాన్యమును స్వలాభమున

కుపయోగించుకొనుట

లండన్, ఆగస్టు 16:—ఇండియాలో వ్యవసాయదారులనుగూర్చి ఎవరును క్రోధదీసికొనుటలేదని డెలువులు టైముస్ పత్రికలో బెంగాలురైతుల కేంద్రసంఘాధ్యక్షుడు ఈ ప్రవాచనము గారు ఇట్లు వ్రాసిరి:

భారతదేశము వ్యవసాయదేశము బహుళసంఖ్యాకులు వ్యవసాయదారులగు నే యుందురు. కాని పట్టణవాసులు తమ దేశముయొక్క ఆర్థికాభివృద్ధిని విద్యాధికులు వెనకుబెట్టునటుల చేసిరి. ఆక్రద్ధవహించిరి. బొత్తుగ వదలిపెట్టిరి. ప్రభుత్వము వారుగూడ వీరిననుసరించి జనసామాన్యమునుగూర్చి ఉపేక్ష చేయుచున్నారు. 1798 బెంగాలు పెటిల్స్యంటు ఆక్టప్రకారము రైతులు భూములను బెట్టుకొనిరి. దీనివలన రైతులకు న్యాయము గలుగలేదు. జమీందారుల అధికారము తొలగలేదు. తరువాత కొన్ని ప్రయత్నములనుజేసి రైతులకష్టమును కొంత నివారించినను, రైతులకు సీరిసంపద, ఆర్థికపరిస్థితులు నిలకడగ వీర్యదుగు గలుగలేదు. దీనికి కారణము రాజకీయతైత్తలను జమీందారులును ప్రభుత్వమువారు రైతులహక్కులను గుర్తించు ఏర్పాటులకు నిరోధము జూపుటయే.

రైతులకు ప్రభుత్వమువారిచ్చిన సదుపాయములను, సౌకర్యములను, స్వలాభములను, పట్టణములందున్న విద్యాధికులును నిర్దాక్షిణ్యముగ నిర్లక్ష్యముతో ఖాచుచున్నారు. రైతుల పట్ల సానుభూతిని జూపుటలేదు.

ముఖ్యముగ జేయవలసినది రైతుల హక్కులకు భంగము లేకుండ కాళ్ళతముగ నుండునటుల జేయుట. శిస్తులను (రెంట్) మాటిమాటికి మార్చకుండజేయుటవసరము. తాను జేయు యభివృద్ధిని తా ననుభవించగల నను నమృతము గల్గినగాని రైతులు భూమిని బాగుచేయురు. తమ నియోజకాధికారమును దెలిసికొనుటకును దేశములో తమ ప్రతిపత్తిని తెలుసుకొనుటకును ప్రబోధము అవసరము. వారికి విద్యను గలపవలెను.

వ్యవసాయదారుల హక్కులను నిర్ణయించుటకు రోయలు కమిషను నేర్పాటు జేయవలెను. నూటికి 10 మంది విద్యాధికులే రోయలుకమిషను గావలెనని గౌర నియమించినపుడు, నూటికి 90 మంది గౌరనువు రోయలుకమిషను నేర్పాటు జేయవలదా?

ప్రిన్సిస్ మోటారువనులు

బ్యాంకుకు పన్నుకములేదు

సహాయముచేయ నిరాకరించుట

లెర్నెన్, ఆగస్టు 18:—యువకుడగు ఎడ్వర్డు ప్రిన్సిస్ యందు ఎంతమాత్రము విశ్వాసము లేకపోవుటచే బ్యాంకులు ఆప్య ఇవ్వ నిరాకరించిరి. అగామోటారువనులపై ఎడ్వర్డుగారి పలుకుబడియన్నంతవరకు బ్యాంకులు సహాయము చేయజాలవుచున్నవి. ఆప్య ఆప్రిన్సిస్ పంచిపెట్టెదరు. 1/3 వంతులో పాయికారిగనే ఆప్యను దీర్చివేయుచున్నారు.

లెర్నెన్, ఆగస్టు 18:—అగా మోటారువనివాడకు వేరినముల సేయలేక తనభాగములో సగమువంతును పనివాండ్లకిచ్చుటచే సంవలనము గల్గెను. జర్మను చరిత్రమున ఇంతటి కార్యమొనర్చుదును ఎవరును చేసివరుగరు.

బ్యాంకుల్ల వ్యక్తికోపముచే ఎడ్వర్డుగారి సహాయము చేయ నిరాకరించుటచే వేరికొలది కుటుంబములు ఖోళించుచున్నవి. ప్యాక్టరీ దీవాల దీయుటకు సిద్ధముగ నున్నది. అందుచే ఈపంథను ఎడ్వర్డు ద్రోక్కరసేవచేసెను. ఇకమీదట చాటాల మీద అధికారము చాలవరకు అంతరించుటచే బ్యాంకులు సహాయము చేయవచ్చునని తలంచు చున్నారు.

ప్రజల సానుభూతిని చూడగోనుట కిట్లు జేయుచున్నారనిరి. బ్యాంకువారిదే సమయముని మోటారు వనులను స్వాధీనము చేసికొన దలంచుచున్నారని ఆతేషించుటకు ఇది కారణముగ ననుచున్నారు. పనివాండ్లు అందరును ఎడ్వర్డుగారి మాట ప్రకారమే నడుచుకొనుచున్నారు. ప్యాక్టరీపనివాండ్లసభ ఇంకనువారి ఈత్యాగమును ఆంగీకరించలేదు.

ఎమి జరుగనున్నదోయని కనిబట్టుకొని యున్నారు.

ఆర్జెంటైనులో యువరాజు

ఆంగ్లోఆర్జెంటైను సామ్యత

బ్యూనస్ యైర్స్, ఆగస్టు18:—యువరాజుకు విదేశీసగుచు అన్యతలగు అలెవీరుగారు యువరాజుగారి ఆగమనముచే ఆంగ్లోఆర్జెంటైనుసామ్యత బలపడెననిరి.

దక్షిణఆఫ్రికా, ఆర్జంటయను దేశములురెండును. క్రొత్తవి సమస్యలు వేరు. కాని రెండుదేశములును నమృతముతో నూనవాభ్యుదయమునకు నాగరమునకు పాటుబడుచున్నవి. ఆంగ్లోఆర్జంటయనున్నేహము, వర్తకపరిస్థితులు చిరస్థాయిగ వీర్యదుగాకయని యువరాజు ప్రత్యుత్తరము నిచ్చెను.

ఆలవియరుగారు బార్టిసార్వభౌమునకు దీవనమును తంతియాలమున బంపిరి.

క్యాంటను ప్రభుత్వమువారి నిషేధము

ప్రిటిము నాకల ఆంక్ష

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

హంకాంగు ఆగస్టు 19:—రైఫ్ అడ్మిరలు సింగరు క్యాంటను కేసుచున్నాడు. క్యాంటను ప్రభుత్వమువారు ప్రిటిము ప్రభుత్వ నాకలపై విధించిన ఆంక్షయే ఈపయనమునకు కారణమనుచున్నారు. ఇదియే నిశ్చయమనుచున్నారు. చీనాప్రభుత్వమువారిలో సంగతులను డెలుపవలెనని ప్రత్యేకముగ ఉత్తరువు సేయలేదు. కాని చీనాప్రభుత్వ సర్వసైన్యాధిపతి యగుటచేత తత్తరము ప్రిటిము నాకలను గాపాడుటకు వలయుచర్యలను దీసికొనెదరు. ప్రభుత్వముతో మొదట ఆలోచింపకయే తనకు లేగినదని తోచినప్రకారము తొనచర్య దీసికొనెదరట.

కపర్లలా మహారాజుగారు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, ఆగస్టు 19:—కపర్లలా మహారాజుగారు మాంటివిడో జేరిరి. ఇండియాలో గలిసికొన్న యువరాజుతో మరల స్నేహమును ఉద్ధరింపవలచుకొనిరి.

రైటు ఆనరబిల్ వి. యస్.

శ్రీనివాస శాస్త్రి

అహమ్మదు నగర పాలక సంఘమువారి సన్మానము

పూనా, ఆగస్టు 19:—రైటు ఆనరబిల్ వి. యస్. శ్రీనివాస శాస్త్రిగారికి అహమ్మదు నగర పాలక సంఘమువారు సన్మానపత్ర మొసంగిరి. పురపాలక విషయములలో రాజకీయములను కలుపుట తమ పద్ధతికాదని శాస్త్రిగారు తమ జవాబులో తెలియజేసిరి.

అన్నిపక్షముల వారును రాజకీయముగా కలియుటను గూర్చి యొకబహిరంగసభలో నుపన్యసింపుము; కాననోల్లంఘనమునకు దేశమును తయారు చేయుదుమని స్వరాజ్యవాదులు పలుకుటయే దీని కాలంకమని శాస్త్రిగారు చెప్పిరి. నాలు చందా పోవలెననియు దానినిగూర్చి విశేషము విచారింప నక్కరలేదనియు తేజపిరి. రాజ్యాంగ నిర్మాణము విషయమున బర్నెస్ హెడ్లు ప్రభువు సవాలు విషయమై అందు కొరకై యెట్టి ప్రయత్నములు జరిగినను తాను సహకారము జూపుదునని వాగ్దానము చేసెను. అప్పుడే బిరెంటుగారి స్వపరిపాలనాపట్ల ముందుకొరకై ప్రయత్నములు సల్పుచున్నదని చెప్పెను.

మరియొక సభలో మాట్లాడుచు శాస్త్రిగారు జాతిమత విరోధ భావములు హిందూదేశమున కూడదనియు సాంఘిక ప్రాతినిధ్య విషయమును ఇండియన్ స్టామాటు బుక్కునుండి తొలగి వసలేననియు చెప్పిరి.

స్థానిక మితవాద సంఘమువారు శాస్త్రిగారి గౌరవాగ్రము సన్మానసభ గావించిరి. వారిలో పురపాలక సంఘములో ప్రధానోద్యోగి శివస్థోంగరు, రావు బహదూర్ చిత్రేత్, హిగ్గి, కబేరు, ఇబ్రహీం గాంగ్లాండేరి. శాస్త్రిగారు అహమ్మదునగరస విద్యాసంఘ ఉన్నత సాకశాలను, ఆయుర్వేద కళాశాలను, నేపా సతపమును, అనాథ కళాశాలయమును దర్శించిరి. (అ. ప్రె.)

వర్షపాతము, పంటలు

సిమ్లా, ఆగస్టు 19:—బర్మా నెలఖరుకు పంటయొక్క సిథినిగూర్చి ప్రభుత్వమువారి నివేదికమువలన, బొంబాయిరాజధానిలోని దక్షిణకర్నాటకములో తూర్పుతాలూకాలలోను మదరాసు రాజధానిలో ఉత్తరమధ్య జిల్లాలలోను తప్ప తూర్పు ఉత్తరబంగాళము, అస్సాము, సంయుక్తరాష్ట్రములు మధ్యరాష్ట్రములు, పశ్చిమోత్తరసరిహద్దు ప్రాంతములలో పంజాబు కొండప్రదేశములు, బర్మా, మధ్య ఇండియా, రాజపుత్రానాలలో వర్షము చాలినంతకురీసినట్లు తెలియుచున్నది.

ఒరిస్సాలో వర్షపాత మపరిమితముగా నుండుటచేత వరదలు వచ్చి కొంత నష్టము కలుగజేసినవి. అస్సాములోగూడ వర్షము లెక్కువగానుండుటచే తేలిగానున్న ఎరిజనుము పంటలకు నష్టములేగినవి. ఆవిధముగానే తూర్పు ఉత్తరబంగాళము, తూర్పుపంజాబు, దక్షిణబర్మాలో నాగ్పయ భాగము మధ్యఇండియాలో మండలఖండు దగ్గరిండులలోను పంటలకు నష్టముకలిగినది. మద్రాసు, దక్కన్, సింధు, పశ్చిమ బంగాళము, సంయుక్తరాష్ట్రములలో పశ్చిమోత్తరజిల్లాలు, మధ్యరాష్ట్రములు, పశ్చిమోత్తర సరిహద్దురాష్ట్రము, బెలూచిస్తానము, రాజపుత్రానా, పశ్చిమహిందూదేశ సంస్థానములలో వర్ష మింకను ఎక్కువగా కావలసియున్నది.

పెరిగినపంటలు సాధారణముగా అన్నిచోట్లను బాగుగ నేయున్నవి. జనుము తూర్పు ఉత్తరబంగాళములలో బాగుగనే యున్నదిగాని అస్సాములో సరిగలేదు. బంగాళములో జనుము పంట, నూటికి రి చొప్పున ఎక్కువైనది. చెరుకుపంట సంయుక్తరాష్ట్రములలో మిక్కిలి బాగున్నది. ఉత్తరబెలూచిస్తానములో తప్ప ఆర్థికపరిస్థితులు సాధారణముగా బాగుగనేయున్నవి. నీరును మేలయు సాధారణముగా దొరుకుచునేయున్నది. పశువులశిథి సంస్కృతికరముగనే యున్నది. కాని ఉత్తరబర్మాలో రెండుజిల్లాలలోను నాలుగు రాజపుత్రానా సంస్థానములలోను ఒకవిధమైన పశువులజబ్బున్నది. బంగాళమునందు జనపనారధరపెరిగినది. అస్సాములో బియ్యపుధర కొంతవరకు పెరిగియుండెను. ఎనియిప్పుడు తగినది. పంజాబులో గోధుములధర క్రిందటిసంవత్సరముకంటె హెచ్చుగానున్నది. పశ్చిమోత్తరసరిహద్దురాష్ట్రములో క్రిందటి సంవత్సరము కంటె ధరలన్నియు హెచ్చుగానేయున్నవి. తక్కిన చోట్ల ధరలు సారణముగా నిలబడియున్నవి. లేక తగ్గు నూచనలు కనబడుచున్నవి. మొత్తముమీద సాధారణముగా ఆర్థిక పరిస్థితు లనుకూలముగానే యున్నవి.

నేటితో ముగిసినవారములో పశ్చిమోత్తరహిందూదేశములోను సంయుక్త రాష్ట్రములలోను వర్షము నిలిచిపోయి యితరచోట్ల కురియుచున్నది. సాధారణముగా వర్ష మన్నిచోట్లను ఎక్కువగానేయున్నది. అందు ముఖ్యముగా మధ్యరాష్ట్రములలో మామూలుకంటె వర్షము రెండింతలు కురిసినది.

వర్షపాతము

సిమ్లా, ఆగస్టు 19:—బర్మా, ఈశాన్య ఉత్తరయిండియాలందు వర్షపవనము బలమగుచున్నది. ఇతరప్రాంతములందు మందగించుచున్నది. దక్షిణబర్మా, ఛోటానాగపురం, తూర్పు మధ్య పరగణాలు, కొంకణము, మళయాళములందు సర్వసామాన్యముగ వర్షము గరిసెను. ఉత్తరబర్మా, అస్సాము, బెంగాలు, ఉత్తరము, బీహారు, తూర్పు సంయుక్తరాష్ట్రములు, పశ్చిమ మధ్యరాష్ట్రములు, కొడగు, ఆగ్నేయ మదరాసులందు దచ్చుటవచ్చట వర్షించెను. ఉత్తరబర్మా, సరిహద్దు రాష్ట్రములు, ఘాతరములందు స్వల్పముగ వాన గురిసెను.

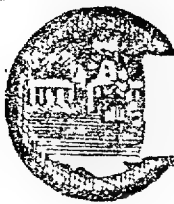
టావావిరి, మోక్యెసిరి, క్యాపుస్, డార్జిలింగు, కాక్స్ గజారు, చిట్టగాంగు, దినాజపురం, నాగారి, హుక్టిలా 1½, రంచి, హజారిబాగు, నయదుంకా, రావల్ పిండి 1, రాయపురం, జగదల్ పురం, నేలములందు 1½ ఆంగుళముల వాన గురిసెను.

నూచన:—బెంగాలు బీహారు డెల్టాలందు వర్ష మధికముగ నుండును.

(అ. ప్రె.)

మానసవత్త వ్యాజ్యము

లాహారు, ఆగస్టు 19:—లాహారులో దేశీయభాషా దినపత్రికయగు “మిలాపు” సంపాదకునిపై 15 వేల రూపాయలకు కట్టెను ఎడ్వర్డు మానవత్వపుభావాను తెచ్చెనని పిమ్మవరు వార్తయొకటి తెలుపుచున్నది. అక్టోబరు రెండవవారములో ఈ నీచారణకు వచ్చును. (అ. ప్రె.)

మరణావశానము

డా॥ ముత్తుగారు మధ్యరాష్ట్రములలో సంచారము జేసి వచ్చిరి. ధారు సంతానమునందు డా॥ యోగవిత్యసానము కట్టించుటకు యేర్పరచినవచ్చిరి.

రాకపోకలు:—కెప్టె. జె. బాలకృష్ణ వైద్యుగారు నేడువచ్చిరి. సర్వ డెక్కరు గోంపర్లకారు నిన్నరాత్రి రేణి గుంట బోయిరి.

ఎన్నిక సభలు:—జిల్లాకాంగ్రెసు కిలాఫతు సంఘముల యాజమాన్యముక్రింద పీఠాపురిపిథిలో రేపు 6-80 గం. లకు గద్దెరంగయ్యనాయుడుగారి అధ్యక్షత్యమున బలపరచుటకై బహిరంగ సభ జరుగును.

భారతీయ యువజనసంఘము ఉపన్యాసములు:—ఆర్థరు డేవిసుగారు (లాకాలోజ్ ప్రిన్సిపాలుగారు గోల్కొటాలో రేపు సాయంకాలము 5-80 గం. "జాతి వైమన్యములు" గూర్చి ఉపన్యాసించెదరు. గొల్కొటా ఎం. వెంకటసుబ్బారావుగారు అధ్యక్షతనహించెదరు.

చెన్నపురి అన్నదానసమాజము:—ఈసమాజమువారి యాజమాన్యమున వచ్చేవారము 70 పేదలకు అన్నదానము జరుగను. వార ఆల్బర్టుచెట్టిగారు ప్రజ్ఞాపత్రములు 200 మందికి ప్రత్రుదానముకూడ జేయుదురు.

తణికాచలం చెట్టిగారు—రాయపురం డివిజనుకు నిలచుట:—తణికాచలం చెట్టిగారు ఎస్సీ నేడుడివిజనుకు పోటీ దరిగిన లాభముండ దని దలంపుచున్నారనియు, పి. టి. మవర స్వామి చెట్టిగారు రాయపురం డివిజను సభ్యత్వమును విడిచిపెట్టి తణికాచలం చెట్టిగారికి స్థాన మొసంగెదగనియు విశేషముగ తెలియుచున్నది. (డెయిలీ ఎక్స్ ప్రెసు.)

హార్బరులో ఇనుము దొంగతనము:—హార్బరులో ఇనుము గిడ్డంగియందు రిటన్నుల ఇనుమును ముగ్గురు బండ్లవారు మాసిలామణిచెట్టి, అతని గుమాస్తా ప్రేమలవలన దొంగిలించిరి కను జేయబడెను. మాసిలామణిచెట్టిగారికి 5 నెలలు బండ్లవారికి నాలుగ్గు నెలలు కఠినశిక్ష విధించబడెను. గుమాస్తా గోపాలని పారిపోయెను. వానిపై వారంటు బంపిరి.

గుడివాడ దొంగనోట్ల కేసు

ముద్దాయి విడిచిపెట్టుట

శ్యామ్ దేవదాస్, ౨౭ లగ్ గార్లు సిన్నను గుడివాడ దొంగ నోట్లకేసుపై తీర్పుజెప్పిరి అంబుదారులకు పగడాల వెంకటరత్నం, నరదరాజులు, ఎన్.ఎం. కొలయ్య అను ముగ్గురు, వారి మువ్వరుగలసి, నూరురూపాయల తప్పకనోట్లను స్వయంబుగా నమ్మవేసి వాడుచున్నారను నేరముపై కృష్ణాజిల్లా సెషన్సుజడ్జిగారు రి నుండి 5 ఏండ్లవరకు కఠినశిక్షను ప్రతివారికి విధించెను. మొదటి యిద్దరిస్వాధీనమునందుండిన కావో, ఎడ్వర్డు ప్రెస్సులో అచ్చువేసిన నోట్లనుండి కాగితముదొరకెను. చేరువనే బ్లాకులు దొరకెను. కేసులోని మరికొందరు ముద్దాయిలనంద ప్రెస్సు బొదరులు దొరికినవి. వారిపై విశేషముగ సాక్ష్యముగూడగలదు. ఏనుగుల కొలయ్య జూదమాడుడు యిట్టితప్పనోట్లను 7 ఇతరులకిచ్చెనట.

స్వామిగూర్తులు తగిన సాక్ష్యములేననిజెప్పి ఆపీలు దారులు ముగ్గురిని విడిచిపెట్టిరి. దిగువకోర్టులో యితర ముద్దాయిలపేసిన శిక్ష ఖాయపరచబడెను.

ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయము

ఆంధ్ర దేశమునకు ప్రత్యేకముగ నొక విశ్వవిద్యాలయము స్థాపనలో నేర్పడగలదు. అందుకై మదరాసు శాసనసభయందు ఒక బిల్లు ప్రవేశపెట్టబడినది. ఇప్పటికి తెలుగు జిల్లాలలో హాసరునిద్యలజేప్పనట్టివిగాని, పరిశోధన కార్యములు జరుపునట్టివిగానికళాశాలలు లేవు. ఈమాతనవిశ్వవిద్యాలయమునలన యిట్టి కళాశాలలేగాక శాస్త్రీయ, పరిశ్రామిక, వృత్తివిద్యలుగూడ జేప్పు అవకాశముగూడ ఏర్పడును. దేశభావలోనే బోధించెదరు. బిల్లు శాసనసభలో సుళువుగా ఆమోదింపబడునని దలంచెదము. (అమృత బజారు పత్రిక)

దొరికినప్పిలను స్వమతస్థుల కొప్పగించుట

1924 డిశంబరులో ఎగ్జ్యూరులోని యానుపత్రియందు ఒక మహమ్మదీయ బిత్తుకురాలు 9 ఏండ్ల బాలికను విడిచిపెట్టి చనిపోయెను. ఆబాలికను ఎవరి కొప్పగించెనని ట్రిప్పికేసును సిద్దు ఇమాముగారిని ప్రశ్నించినను ఎవ్వరు బాధ్యతను పూనుకొనలేదు. ఆబాలికను పోషించిపెంచుటకు ఎవరంగీకరించిన, ఆ వ్యక్తిగాని, సంఘముగాని ఒప్పగించవలెనని పోలీసు కమిషనరుగారు చెప్పిరి. అందుచే వెనేరీలోని జనానామిషను వారకోరగాకొప్పగించిరి. అంజుమాని హిమాయతు అద్యక్షుడు, బాలికను స్వమతస్థులవారి కొప్పగించవలెనని ఆక్షేపించియుండిరి. అంతట ప్రభుత్వమువారు విచారిం చి జూడ గ క మి ష న రు గా రి ట్టు ఉ త్త రు వు జే సి యు ం డ లేదని తెలిపెను. ఈలోపుగా ఆబాలిక తండ్రితేసికొని ఆమెను గొంపోయెను. ఇకముం దిట్టిసారబాటులు రాకుండ ప్రభుత్వమువారు వివిధ వైద్యకాలంకిట్లు ఉత్తరువు జేయుచురున్నా:—ఆవైద్యకాలాధికారులు తమకు లభ్యముగ అనాధ బిడ్డలను పోలీసు కమిషనరుగారి జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారి ఆమోదింపువారికే ఒప్పగించవలెను. తిరిగి తల్లితండ్రులుగాని, బంధువులుగాని కొరినపుడు యిచ్చివేయవలెను. బిడ్డ యెచ్చటనున్నది, ఎట్లు పెరుగుచున్నది, జిల్లామేజిస్ట్రేటుగారు లేక కమిషనరుగారు అప్పుడప్పుడు కనుగొనుచుండవలెను.

గొల్కొటా రామదాసు పంతులుగారు (స్వకీయవిలేజిరి)

కాకినాడ, ఆగస్టు 19:—నేటి యుదయము 7½ గం॥ ప్యాసెంజరు రైలుబండిలో కాన్సిలు ఆఫ్ స్టేటు సభ్యుడగు గౌరవ నీయులగు శ్రీయుత వేమవరపు రామదాసు పంతులుగారు రాజమండ్రినుండి దయచేసిరి. వీరితోగూడ శ్రీ॥ యర్రమ్మి మంగయ్యగారుకూడ వచ్చిరి. అప్పుడు మ్యానిసిఫెట్ ఎన్నికల సందర్భమున మార్కెటువద్ద జరుగుచున్న సభకు రామదాసు పంతులుగారు దయచేసి కాంగ్రెస్ మ్యానిసిఫెట్ పార్టీని ముఖ్యముగా బలపరచవలసినదని ఉపన్యసించిరి. తర్వాత తాము రాబోవు కాన్సిల్ ఆఫ్ స్టేటు ఎన్నికలకు స్వరాజ్యపార్టీ అభ్యర్థియగుటచేత పట్టామనందరి సవరు వోటర్లను స్నేహితులను దర్శించిరి. వీరితోగూడ శ్రీ॥ యర్రమ్మి మంగయ్యగారును పాఠాపూడి సత్యనారాయణగారును ఉండిరి. సాయంకాలము 4 గంటలకు బయల్దేరి విశాఖపట్టామనకు పయనమైరి. అచ్చట రేవటివరకు ఆగి అక్కడనుండి కాన్సిలు ఆఫ్ స్టేటు మీటింగుకు సిద్ధుకు తిన్నగా వెళ్ళుచురు. ఇచ్చటి ప్రముఖులు రామదాసు పంతులుగారియం దెక్కువ అభినానమును చూపును రాజకీయ విషయములను తెలిసికొనిరి. కొండలు వీరు కాన్సిలు ఆఫ్ స్టేటులో చేసిన ప్రయత్నములకు అభినందించిరి. ప్రజలయొక్క గౌరవమునకు విశేషముగ పాత్రులైరి.

సుహృద్వాదిగారి రాజీనామా

మహాత్మాంధు నిజమును బయల్పాటుట

సుహృద్వాదిగారి తప్పకలకత్రా ఆగస్టు 20:—డా॥అబ్దుల్ సుహృద్వాదిగారిని స్వరాజ్యపక్షము లెర్రున కాశ్మీర భాగ్యక్షత కభ్యర్థిగా సంగీకరింపబడిన పిమ్మట మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు సుహృద్వాదిగారు గవర్నరు కిట్టను ప్రభువును, ప్రభుత్వ సమతుల్య సంపాదించు నుద్దేశ్యముతో ప్రభుత్వమందిరమునకు బోయి జూచెను. అట్టి చర్య వహత్యునకు వెగటుగా దోచి నాటిరాత్రి దానిని వహత్యుడు సంఘసభలో నిరసించెను. నిజముగా డా॥ సుహృద్వాదిగారిట్లు గవర్నరు జగ్గశకు బోయినచో చాల తప్పిదమనియు, రెండవ దేవున, దేశము నమ్ముడు జూపినట్లయిన దనియు మహాత్మాంధు నుడివెను. ఏలన, ప్రభుత్వము తప్ప యిచ్చవచ్చినట్లు నిరంకుశముగ పాలింపుచున్నారేగాని, స్వరాజ్యపక్షమును తమ పక్షకుల ననుసరించుటల జేయుటలేదు. అట్టి సమయమున డా॥ సుహృద్వాదిగారు గవర్నరును సందర్శింపవలెననియు, వహత్యుడు నుడివిన యాపలుకలకే డా॥ సుహృద్వాదిగారు కించ వహించి రాజీనామా నిచ్చిరి. అ. (పె.)

దేశీయసభాకార్యసంఘసభ

పాట్నూలో సెపెంబరు 22 వ తేదిని గూడును అలహాబాదు, ఆగస్టు 20:—అఖిలభారతజాతీయకార్య సంఘ సభ పాట్నూలో సెపెంబరు 22 న తేది మంగళవారము మధ్యాహ్నము గం ౧2 ఖను గూడును. అ. (పె.)

గుత్తి పునీటిపుపోలీసు

శాసనసభలో ప్రశ్నలు

ఎ. సె. దంబరం నాడూరుగారు
ప్ర:—అసంతృప్తరంజిల్లాలో తిమ్మారెడ్డి, చిన్నారప్ప రెడ్డిగార్లకున్న తగువు గుత్తికూ, అక్కిన 20 గ్రామములకుగూడ సంబంధించియున్నదా? రెడ్డిలకే తగవులున్నపుడు అధనపు పన్ను యిరరులనుగూడ రోల కట్టమనిరి?
ఉ:—గౌ. సభ్యుడు:—1925 జూలై 15 నేటి ప్రకటన జూడవచ్చును.
ప్ర:—ఆస్థలములో నెన్ని పోలీసు స్టేషనులు గలవు?
ఉ:—1925 మేవరకు ఇరుపక్షములన్న విశ్లేషణంతయు మాడు పోలీసు స్టేషనుల క్రింద నుండెను. కాని ఒక్కగ్రామము నందే పోలీసు స్టేషను యున్నది.
ప్ర:—ఒకటి, రెండు పోలీసు స్టేషనుల సభ:ముగ నిర్మించుటకై యేర్పాటుజేసెం?
ఉ:—అవును తెలిలో నూతనముగా పోలీసు స్టేషను జూనుమాసమున నిర్మింపబడినది.
ప్ర:—ఏదేగ్రామములలో అధనపుపోలీసు నియమింపబడినది?
ఉ:—నేను కేరలు జెప్పజాలను.
అధనపు పోలీసు ప్రత్యేకముగ నొకసంఘము నుద్దేశించి నియమించుట లేవనియు, ఆకగవులలో పాల్గొన్నవారందరి కొరకు నుద్దేశింపబడినదనియు, రామ్మూరు రాజాగారిడిగిన ప్రశ్నకు తరువుగ చెప్పిరి
సి. ఆర్. రెడ్డిగారు:—జిల్లా మేజిస్ట్రేటులు ఆలోచించి చర్యదీసికొనవచ్చునా?
ఉ:—ప్రభుత్వమువారు తిరిగి సవరించెదరు.
సి. వి. వెంకటరమణయ్యగారు:—గవులున్న ప్రాంతముల యిట్లు అధనపు పోలీసును నియమింతురా?
ఉ:—ఎన్నడులేదు. అత్యవసరపోలీసు ౩౪ ము చాల నపుడు, అధికముగా పోలీసువారిని రప్పించెదరు. దాని వ్యయమును వారే భరించెదరు.
గోదావరి క్రిష్ణ డెల్టాలలో ఉద్యోగులు
ఎం. సీతయ్యగారు:—గోదావరి క్రిష్ణ డెల్టాలలో 1928 నెం॥ నుండి పనినుండి తొలగించిన చిన్న ఉద్యోగులను తిరిగి నియమించిరా? నూతన ఫలు డివిజనులను యేర్పరచిరా?
ఉ:—క్రిష్ణానాథం, పడమర, మధ్య డివిజనులలోను, గోదావరి పశ్చిమ డివిజనులందు ఎక్కువగా రి సబు డివిజనులు, 12 పెక్కులు యేర్పరచుటకు అంగీకరించిరి.
వెద్దిరాజుగారు:—ఆక త్తరపు నవలు జరుపలేదని ప్రభుత్వమువారికి చెయునా?
లామెంబరుగారు:—దానిగూర్చి వివిధాప్రాయములుండుటచే చాల అలశ్యముగ ఉత్తరువొసంగబడెను. వెంటనే అనలుజరుగవట్లు యేర్పాట్లు జేయుదును.
రాజకీయ ఖైదీ
ఆర్ చిన్నయ్య పిల్లయను మాయవరం రాజకీయ ఖైదీని కడలూరులో క్వారంటైనునందే యేలయుంచిరి? వారికి ఉత్తరములగాని, బంధువులగాని యేల చేరనియలేదు? విడుదల యగు సరికి యేల క్షీణించిపోయెను? అని సభ్యుమార్తిగారి ప్రశ్నకు, సమాచారము తెలియదని జవాబువచ్చెను. దానిపై సి. ఆనా రాయ చెట్టిగారిట్లుడిగిరి.
ప్ర:—ఈ ఖైదీ కడలూరుకే న ఫలములేపండ యేలనిర్బంధించిరి? రాజకీయ ఖైదీ యగుటచేతనా?
ఉ:—విచారింపచూతుము.
మాలమాదిగలభు నూతులు
ఎ. రంగనాథం ముద్దూరుగారు
ప్ర:—మాదిగమాలజాతివార్లలో నెవరికి ప్రత్యేకముగ నూతులు (ప్రెవెంటియించినను రెండవతగవారికి చేరుగా నుయ్యి (ప్రెవెంటియించిని నిశ్చయించుకొనిరా?
ఉ:—లేదు.
ప్ర:—బ్లూరిజిల్లాలో నిమ్మజాతులకు గ్రామములో నొకనుయ్యిఉన్నదను కారణముచే రెండవ నూయిప్రెవెంటియించియు మానివేసిన గ్రామము తెన్ని?
ఉ:—నాలుగు.
గొల్కొటా మెంబరుగారు బహుళచెప్పెను, ఆవిషయ మంతయు విచారించి జాతురనియు, మాలవారు మాదిగ వారి నూతిలో నీరుతీసికొనేనుండ ఆటంకపెట్టజాలరనియు చెప్పిరి.

హార్మిక్ మహిమ

చనిపోయిన మనుష్యుని శవము నృత్యము చేయుట

అనూరియా హరిదాసు మహంతో అనుభవము

విష్ణుభక్తులను భగవత్పూజనంకర నానినందు నగు అహూరియా హరిదాసు మహంతో అనుభవమును యీ ఆగస్టు ౧౭ల మొదటి రోజున సాయంకాలము 4 1/2 గంటలకు కలకత్తా నగరమున దయనిహతుకు సమీపమున ముస్లిములలో చనిపోయెను. ఈ శరీరమును గంగానదిలో పడవేయవలెనని ఆ భక్తిభావము అంత్యకాలమున కోరినందున బంధుమిత్రులతోని కనకమును రంగపురపుట్టునుకు గొనిపోయిరి. వారాశమును గంగాలో పడవేసి హరిదాసు సంకీర్తనము గావించుచుండిరి. అతమును గంగాలో వేయగానే అది తేలి నిలువబడి అటులనే ప్రవాహవేగమున వేడలిపోయి కొంతనే పటివరకును వారికి కనబడలేదు. వారలులే భజన చేయుచుండిరి. మరికొంత నేపటికి అతము మరల ప్రవాహముతోపాటు గాక ప్రవాహమున కెదురుగా కనపాటులను బంధుమిత్రులను భజన చేయుచున్న వంతు నీటిపై నడచి వచ్చుచున్నట్లు వచ్చెను. గంగాలో మొదట నెలలు ప్రవాహమును పడవేసిరి అచటనే పది నిమిషముల నేపు ఆ శవము నిలువబడెను. వారు కరతాలములు వేయుచు హరిదాసునుకీర్తనము చేయుచుండిరి. ఆ శవము లయప్రకారము నృత్యము చేయసాగెను. అటు పిమ్మట తూర్పుముఖముగా అటులే వెలిసిపోయెను. అప్పుడట చాలమంది ప్రముఖులు స్వయముగా చూచిరి అవి కలకత్తాలో హరిభాగవత్ప్రీతి ౩5-1 వందల గృహమునందు వివరించుచున్న శ్రీయుత జి. ఘోషగారు వ్రాసిన. (అప్పత బహు పత్రిక కలకత్తా ఆగస్టు 19.)

వంగరాష్ట్ర శాసనసభ

శ్రీలక్ష్మణుని పౌరజనాధికారము

కలకత్తా, ఆగస్టు 19:—వంగరాష్ట్ర శాసనసభలో శ్రీలక్ష్మణుడ పౌరజనాధికారము నిచ్చు తీర్మానముగీకరింపబడెను. ఈ తీర్మానముపై ప్రభుత్వసభ్యులైన కిచ్చవచ్చినట్లు వారు సమ్మతించిరి.

కలకత్తా, ఆగస్టు 19:—నేటి వంగరాష్ట్ర శాసనసభయందు ప్రభుత్వసభ్యులందరూ లేక మాడు తీర్మానము లంగీకరింపబడినవి. కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయముందు ప్రత్యేకవిషయములందు విశేషజ్ఞానము సంపాదించగోరువారికి విద్యనిప్పునంభకు ముప్పైరెండులరూపాయలు విరాళముల నొసంగుట ప్రధమ తీర్మానము. ప్రభుత్వసభ్యులందరూ సూచించలేదు. కాని దానిని వివరించుటకు గొంత కాలవిలంబము గోరిరి. తీర్మాన మేక గ్రీవముగ నంగీకరింపబడెను. రెండవ తీర్మానము శ్రీలక్ష్మణుడ పౌరజనాధికారము నిచ్చుటను, నియోజకవర్గముందు తేర్చుటకెట్టి యభ్యంతరము లేకుండుటలుట ప్రతిపాదించబడెను. దీనికి గొందఱు మహమ్మదీయులను, చాండసహిందువులు నభ్యంతరము చూచించిరి. ప్రభుత్వసభ్యులు లేమి యిచ్చానుసారము సమ్మతుల నిచ్చుట కనుజ్ఞ నొసగిరి. తీర్మానము 54 అనుబాదు, ౩8 వ్యతిరేకము నగుటచే వంగీకరింపబడెను. భారతప్రభుత్వమునకు సిద్ధాంతములు వంగరాష్ట్రముందు గలుపుట కంగీకారమును సూచించుచు దెలుపగోరుచు మూడవ తీర్మానము ప్రతిపాదించబడెను. ప్రభుత్వము అసానురాధ్య ప్రభుత్వప్రాయమును వారయ గోరిరి. కాని తీర్మానమెట్టి యభ్యంతరము లేకనే యంగీకరింపబడెను. (అ. పై.)

కలకత్తా పురపాలక సంఘమున కష్టము

కలకత్తా, ఆగస్టు 19:—కొన్ని వరతులవైన కలకత్తా పురపాలక సంఘము ముప్పది సంవత్సరములలో పదియేళ్ళకొను పద్ధతిని నూటికి 6 1/2 షడ్లీ చొప్పున 84,70,000 లు అప్పు దీసికొనుటకు వంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వమును యంగీకారమును సూచించినట్లు తెలియచున్నది. (అ. పై.)

దేశభాష-విద్య

యశ. కే. వెంకటేశంగారు యం. ఏ., యల్. టి., అనంతపురమునుండి మా కిటుల వ్రాయుచున్నారు:—

ఆగస్టు ౧౭ వ రోజు పత్రికయందు ప్రధాన శాస్త్రములలో నొకటిగ దేశభాషలో మన హైస్కూల్లయందు విద్యను నేర్పుటనుగూర్చి “అకడమిక్ కాన్ఫిరెన్స్”లో జరిగినదన్న విషయమై తాము వ్రాసియుండినది స్పష్టముగా లేనందున కొందరు ఆకాన్ఫిరెన్స్ వారు ఈ ముఖ్యమైన విషయమును గురించి సరియైన అభిప్రాయము తెలుపలేదనిని కొందరు ముఖ్యులుగా నుండువారు దేశభాషలో విద్య నేర్పుటకు విరోధముగా మాట్లాడినట్లును అభిప్రాయపడుచున్నట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. కలకత్తా కమిషనరీఫోర్డరును గురించి ఆలోచన చేయుటకు ఇంతకు ముందు ప్రభుత్వమువారివలన నియమింపబడిన కమిటీవారు ఈవిషయమై సర్పించి వారి అభిప్రాయములను ప్రభుత్వమువారికి తెలియజేసిరి. వారు పంపిన తీర్మానములలో 10 వ తీర్మానమునందు మన హైస్కూల్లలో హైస్కూల్ టెక్నాలజీ అనగా 4, 5, 6 ఫార్ములలో విద్య అంతయు దేశభాషలోనే నేర్పుట యుక్తమనియు, ఆ అభిప్రాయమును నెరవేర్చుటకు రిపోర్టులను హైస్కూల్ మేనేజర్లు ఈతరగతులలో అంగ్లభాషలోగాని దేశభాషలోగాని విద్యనేర్పుటకు స్వతంత్రము కలిగియుండవలెననియు అట్లు వారు ఒప్పుకొనినచో యింగ్లీషుకు హైస్కూల్ కాలములో అర్థము ఉపయోగించవలెననియు మరియొక అర్థము దేశభాషలోనిదే ఉపయోగించవలెననియు అట్లు దేశభాషలో బోధింపబడిన విషయములలో పరిష్కారములు కూడ దేశభాషలోనే యివ్వబడవలెననియు తెలిపిరి. ఈ తీర్మానములందు ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించి అతీర్మానములో చెప్పినవిషయములను వాడుకకు తెచ్చుటకై ఈ “అకడమిక్ కాన్ఫిరెన్స్” వారి అభిప్రాయము తెలిసికొనవలెనని తెలియజేసియుండువలన కాన్ఫిరెన్స్ వారు ఈవిషయమును చర్చించి నిశ్చయించినది. ఈచర్చలో రెండుమాడువిషయములు తర్కింపబడినవి. మొదటివిషయము అంగ్లభాషలో నేర్పుటకు అర్థకాలమును దేశభాషలో నేర్పుటకు అర్థకాలమునియు నిరారణ చేసియుండుటవలన ఈవిభాగము వాడుకకు వచ్చినపుడు ఎట్లు సాధ్యమగును. ఏయే విషయములు ఇంగ్లీషులో చెప్పదగును. ఏయే విషయములు దేశభాషలోనే చెప్పటకు వీలుండును. అనే విషయములను యోచింపగా కొన్ని సౌకర్యములు కొన్ని అసౌకర్యములు తోచినవి. మరిన్ని కొన్ని స్థలములలో రెండుమాడు దేశభాషలు కలిసియుండునపుడు ఏదేశభాషయందు బోధించుట సౌకర్యముగా నుండునో, దేశభాషలబట్టి ఒకస్థలమునందు రెండుమాడు పాఠశాలలు ఏర్పడుచుటకు వసతులుగూ అనువిషయములు తర్కిమునకు వచ్చినవి. మరిన్ని స్కూలుమేనేజర్లు ఈవిషయములలో ఎట్లువర్తింతురో యెట్లు వర్తించవచ్చునో అవి కొన్ని కేసులు కూడ ఏర్పడినవి. కొందరుసభ్యులు స్కూలుమేనేజరులకు ఈ విషయములలో స్వేచ్ఛను యివ్వక దేశభాషలోనే బోధించుట కర్తవ్యమని ప్రభుత్వమువారు తీర్మానింపవలెనని కూడ అభిప్రాయపడిరి. కాని తర్కాలము అట్లుచేయుట అసాధ్యమని వరికొందరు అభిప్రాయపడిరి. అన్ని విషయములు చూడగా ఈ కమిటీవారి తీర్మానమునందు కొన్ని విషయములు స్పష్టముగా చెప్పబడలేదనియు వాటిలో కొన్ని మార్పులు చేసినయెడల ఈ విషయమునుచర్చించి ఈసభయందు తీర్మానముచేయుటకు సులభముగానుండుననియు అనేకులు అభిప్రాయపడిరి. హైస్కూల్లలో దేశభాషలో విద్యనేర్పుటవిషయమునందు మనము బాగుగా వాలోచించి తీర్మానించవలసినది ముఖ్యమనియు ఈసభవారికి ఈ విషయమును చర్చించవలసినది కర్తవ్యమనియు యిప్పుడు హైస్కూల్లయందు దేశభాషలో విద్యను నేర్పవలెనని కొన్ని సంవత్సరములలో కళాశాలలలోకూడ దేశభాషయందు విద్యనేర్పుట ఆవశ్యకము అవును కనుక ఈవిషయములలో మన అభిప్రాయమును నిశ్చయించిచెప్పట అత్యవశ్యకమని నేనును మరి కొందరును చెప్పితిమి. ఈవిషయము పూర్తిగా చర్చింపబడి అంత్యమున ప్రభుత్వమువారికి దేశభాషలో విద్యనేర్పుట “అకడమిక్ కాన్ఫిరెన్స్” వారికి సమ్మతమని ఒప్పుకొనుచు ఈవిషయమై ముఖ్యంశములను బాగుగా వాలోచించి తీర్మానము చేయుట మంచిని తెలుపబడెను. కమిటీవారి తీర్మానమును గురించి మరియొక తీర్మానమును “అకడమిక్ కాన్ఫిరెన్స్”లో చేయుటకు సందర్భము లేనందున ఆ అంశములను వర్తమాత్రము చేసి ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించినవిషయము దీనికి సమ్మతమే

అని మాత్రము తీర్మానముచేసి ఈదేశభాషతో బోధించుట యుక్తమని అభిప్రాయపడినది. ఇతరవిషయములను గూర్చి యింకను ప్రభుత్వమువారు తీర్మానించవలసియున్నది. దేశభాషయందు హైస్కూల్లలో విద్యనేర్పుట అత్యవశ్యకమని అందరు ఒప్పుకొనెదరు. అయినను దానిని వాడుకకు తెచ్చుటకు ముందు అన్ని విషయములు బాగుగా వాలోచించి తీర్మానము చేయుట యుక్తముగానుండును. కనుక ఈ విషయమునందు శ్రద్ధ కలవారు అన్నిసందర్భములను కనిపెట్టి ప్రకృతము హైస్కూల్లయందయినను దేశభాషలో బోధించుటకు తగు ప్రయత్నముచేయుట తవ్వవలెను. అట్లయిన ముస్లిములు కళాశాలలలో దేశభాషలో విద్యనేర్పుట సులభముగా వాడుకకువచ్చును. కనుక దేశభాషోపయోగమును ఆసక్తి కలవారు ఈవిషయమును శ్రద్ధతో ఆలోచించెదరుగాక!

అనంతపురం }
19-8-25. } ఎ. కే. వెంకటేశం

దర్భంగ డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేటు కేసు

రాంచి, ఆగస్టు 19:—కింగ్స్ పార్కునిధి (దర్భంగ)లో కొంత సొమ్ము అపహరించినా డివి దర్భంగ డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేటుగు జడ్. హెచ్. డెబ్బాగిగారిపై మోపబడి సాట్నా డిప్రీక్ష అందునెవ ముజ్జి జడ్జి యగు స్పీసీ గారియెదుట విచారింపబడుచున్న కేసు విచారణ సమాప్తమైనది. జూరీలో నలుగురు ముద్దాయి నిర్దోషియని చెప్పిరి. కాని జడ్జి భిన్నాభిప్రాయమై కేసును హైకోర్టుకు పంపెను.

ముద్దాయి ఆత్మహత్య జేసుకొనుటకు ప్రయత్నించినా డివి మరియొక కేసు నేడువిచారణకు వచ్చినట్లు తెలియచున్నది. (అ. పై.)

హరింద్ర నాథ చట్టోపాధ్యాయకవి

మైసూరు మహారాజాగారి స్వాగతము

15 రోజు సాయంకాల మారున్నరగంటలకు మైసూరు మహారాజాగారు బెంగళూరులో తమ రాజభవనమునందు పరింద్రనాథ చట్టోపాధ్యాయకవికి స్వాగతమొసంగిరి. బాలక; తానవ్రాసిన వేద్యుగీతములను వినిపించియు జలత్రయమిందః గాత్రముచేతను పాడియు గంటన్నరసేపు మహారాజాగారి ఆనందపరచెను. (అ. పై.)

రావీందరిలో నీరు తగ్గినది. కొళాయిలు పనిచేయుచున్నవి

లాహోరు, ఆగస్టు 19:—రావీందరిలో వరదనీరు తగ్గుటచేత మ్యునిసిపలు పంపించునట్లేను సరిగా పనిచేయుచున్నది. అందువలన నేటినుండి నగరజనలకు కుళాయినీరు దొరకుచున్నది. కడచిన 5 దినములనుండి త్రాగుటకు వచ్చి నీరు దొరుకక యిబ్బందిపడుచున్న ప్రజల కష్టములు నేటితో గట్టెక్కినవి. (అ. పై.)

బీహారు బరిస్టా శాసనసభ

రాంచి, ఆగస్టు 20:—తమ యధ్యక్షులైన కొను సందర్భమున శాసన సభ్యులీ క్రింది విషయగ సమ్మతుల నొసంగిరి. 81 సభ్యులు సమ్మతుల నొసంగిరి. 14 అధికార సభ్యులు, 9 ప్రభుత్వవిరుద్ధ సభ్యులు, (2 మహమ్మదీయులు గలరు) 158 ప్రజాప్రతినిధులు (14 మహమ్మదీయులు, 8 అంగ్లేయులుగలరు) యొన్నికలందు పాల్గొనిరి. క్యాబినెట్ మహమ్మదీయులగారికి 28 మాత్రమే వచ్చెను. రాయ బహదరు ద్వారకానాథగారికి 28 మాత్రమే వచ్చెను. కావున ప్రతినిధి సభ్యులందఱి యధిక సంఖ్యాకులనేగూడ మారుగారే యొన్నికలందు విడితమగుచున్నది. (అ. పై.)

కేంద్ర ప్రభుత్వ నిర్వాహకవర్గము

హబీబుల్లాగారికి బదులు జియూడదీనుగారు

అలహాబాదు, ఆగస్టు 20:—కేంద్ర ప్రభుత్వ కార్య నిర్వాహక వర్గముందు సర్ మహమ్మద్ హబీబుల్లాగారికి బదులు, డా॥ జియూడదీను అహమ్మద్ గారు వర్తురని నిమాయకుడి లీడరు పత్రికా విలేజరుకు తండ్రి చేయుచున్నాడు. (అ. పై.)

కాకినాడ మ్యూనిసిపల్ ఎలక్షన్లు

(స్వ కీ య వి లే ఖ రి)

శ్రీమండపాక రంగయ్య నాయుడుగారికి మీవోటు నియ్యవలెను

14 వ వార్డులో బహిరంగసభ

కాకినాడ, ఆగస్టు 19:- 14 వ వార్డుకు కాంగ్రెసు పార్టీ అభ్యర్థియగు శ్రీయుత మండపాక రంగయ్య నాయుడుగారికి వోటు యివ్వవలసినదని కాంగ్రెస్ ప్రచారము చేయుటకు మార్క్సిటులద్ద జేవుడుగడివద్ద పెద్దబహిరంగసభ సేటియంద యము రి గంటలకు శ్రీయుత పురం చివరెంకటనారాయణగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగెను. వోట్లలో ప్రముఖులైనవారు సభలో నుండిరి. శ్రీ కంభంపాటి లక్ష్మీనరసింహ సోమయాజులు, ఆచంట సుబ్బారావుగారు బాతీయగీతముల పాడిరి.

శ్రీ లక్ష్మణరాజు సుబ్బారావుగారు

ఈ పన్యసింపును న్యక్తులుగానుండి అభ్యర్థులుగా వచ్చిన వారికి వోట్లు యిచ్చి మ్యూనిసిపల్ కాన్సిలుకు పంపించునట్లు ప్రయోజనముండదనియు ప్రజాపక్షముగ పనిచేయుచున్న కాంగ్రెసువారు నిలిపిన అభ్యర్థలకే యిచ్చినదెడల వారి అధిక సంఖ్యగల పార్టీ సంఘకే కిలన పట్టణమునకంతయు లాభములు చేకూర్చగలదనియు కావున కాంగ్రెస్ పార్టీ వారికే వోటు యివ్వ వలసినదిగ బోధించిరి. మరియు, రంగయ్య నాయుడుగారు మొదటినుండియు కాంగ్రెస్ లోనుండి కాంగ్రెస్ సంఘముల కార్యదర్శిగా నుండుచు తాగ్రుచుచూపి విశేషముగ పనిచేసి తుదకు ఒక సంవత్సరము జైలునకుగూడ వెళ్లినప్పటికిని కాంగ్రెసు వ్యవహారము ను నడుపుచున్న వారనియు వారికే వోటునిచ్చుట సమంజసమనియు హెచ్చు రించిరి.

శ్రీ కోటమర్రి చినరఘుపతిరావుగారు

మీవోటు ఉపన్యసింపును వోట్ల నిచ్చుటకు రివాజులు మామూళ్లను గురించి సందర్భముగాజెప్పి వోటును అన్యకొన వలదనియు తాత్కాలిక డబ్బులాభమును పోగొట్టుకొని కాంగ్రెస్ పార్టీ వారికి వోటు యివ్వవలసినదనియు బోధించిరి.

శ్రీ రామదాసు పంతులుగారు

అగ్గకుడు శ్రీయుత వేమనరపు రామదాసు పంతులు గారి నొగ్గతలను చెప్పును ఆయనను సభవారికి తెలియబరచి ఆయనను ఉపన్యసింపుడని కోరిరి. శ్రీయుత రామదాసు పంతులుగా రిట్లుపన్యసించిరి:

సోదరులారా! మ్యూనిసిపల్ ఎన్నికల విషయములో నాకు కొంత అనుభవముగలదు. చెన్న పట్టణములో రెండుయూడు నెలలనుండి మ్యూనిసిపాలిటీలో కాంగ్రెస్ పార్టీ వారిని పంపించుటకు ప్రయత్నించుచున్నాము. ఇంతవరకు 7 స్థానములకు ఎన్నికలు జరిగినవి. 7 స్థానములలోను 5 స్థానములు కాంగ్రెసుపార్టీ వారికి వచ్చినవి. కాంగ్రెసులో బ్రాహ్మణులని, కూద్రులని, వైశ్యులని యీ భేదమేమియులేదు. నిర్భయముగా న్యాయముగా ప్రజలతరపున ప్రభుత్వమును ప్రతిఘటించేవారు కాంగ్రెసు వారు కావలెను. బ్రాహ్మణులైనను ఎవరైనను అందరను సమానమే, దేశమునకై కాంగ్రెస్ పార్టీకి మీవోటు నివ్వవలసినదని మనవి చేయుచున్నాను. ఏదైన కొన్ని విషయములు చెప్పినప్పుడు ఎవరికిని కోపముండగూడదు. నేనిప్పుడు కాన్సిలు ఆఫ్ ట్రేడుకు సభ్యుడనుగా మరల వెళ్లదలచుకొన్నాను. నన్ను గురించి ఏదేమిచేస్తును నాకు కోపముండగూడదు; ద్వేషముండరాదు. కాబట్టి ఎవరిని ఏమన్నను న్యాయముగా వారిపని వారు చేసికొనవలెను. ద్వేష భావమును ఎవరును పూనరాదు.

రెండవదేవనగా, కాంగ్రెసులో ఏమైనప్పటికిని ఎన్ని నిపాలిటీలో కాంగ్రెసుపార్టీ అని జస్టిస్ పార్టీ అని మరొక పార్టీ అని యీ మోక్షగుగా పార్టీలు పడగూడదు. రెండుపార్టీలను నుండగూడదు. ఏపార్టీ వారైనను అందరను కలిసి పట్టణ ప్రజల సౌకర్యములనిమిత్తము పట్టణమునకును లాభము చేకూర్చుటకు పనిచేయవలెను. కాంగ్రెసువారైనను, కాంగ్రెస్ వారు కాకపోయినను, ఎవరైనను భేదములు లేకుండ, పార్టీలు లేకుండ అందరు కలిసి పనిచేయవలెను.

మ్యూనిసిపాలిటీలవిషయమెక్కడ కాంగ్రెసువా రెండుకు కలుగజేసికొని పనిచేయవలెనో కొన్నిమాటలు చెప్పవలసికొన్నాను. చెన్న పట్టణములో జస్టిస్ పార్టీ ఉన్నది. రాజకీయము ఏల కాంగ్రెసు మ్యూనిసిపాలిటీలలోనికి తీసుకురావలెను? రాజకీయమునకును మ్యూనిసిపలకార్యమునకును ఏమిసంబంధ ముండగూడదు అని చెప్పుచున్నాను. ఈసందర్భములో స్వరాజ్యవాదులు కాంగ్రెసుపార్టీ విషయమై అధికమైన ప్రచారమును చేసి యున్నారు. ఈమధ్య పత్రికలో దివాణాపాదరగ రామచంద్రరావుగారుగూడ రాజకీయ పార్టీలుగా మ్యూనిసిపాలిటీలకు గూడదనియు కాంగ్రెసుపార్టీగా వచ్చి జోక్యము కలుగజేసి

కో గూడదనియు ఈవిధమైన అభిప్రాయమును తెలిపిరి. లోకల్ సెల్ ఫ్ గవర్నమెంటు అని యీస్థానికసంస్థలలో పెట్టి యుండిరి ప్రజలే తమసౌకర్యములను పరిపాలనచేసికొనవలసినదని స్థానికస్వపరిపాలనమిచ్చియుండిరి. ఇందు స్వరాజ్యమునని చెప్పబడినది. కొంత స్వపరిపాలన మున్నది. మద్రాస్ లో ఒక బ్రాహ్మణులను అగ్రహార మున్నది. అక్కడ ఒక కల్లుదుకాణమున్నది. మ్యూనిసిపాలిటీవారిని దానిని తీసికేయించబలపెనదని అడిగిరి. బాదుషాహాహేబుగారు కమిషనరు తీసివేయవలసినదని సిఫార్సుచేసెను. ఆవిషయము ఒకకమిటీవారి అభిప్రాయమునకు వెళ్లెను. వారుగూడ ఆమోదించిరి. అటుపైని మద్రాసుకలెక్టరు యీ సిఫార్సులను అంగీకరింపలేదు. తుదకు వినుగుపుట్టి ఆపాహేబుగారుగూడ రాజీనామానిచ్చిరి. కాబట్టి యీస్థానికస్వపరిపాలనాసంఘములలో ఒక కల్లుదుకాణమును తీయించలేని స్వపరిపాలనము మన కున్నది.

తరువాత మీకు జ్ఞాపకముండియో యుండవచ్చును. మా లానా మహమ్మదాలీగారు దేశబంధు దాసుగారు ఇక్కడకు కాంగ్రెసుకు వచ్చినప్పుడు మీ మ్యూనిసిపల్ సంఘమువారు స్వాగతప్రత్యుల నర్పించిరి. దానివిషయమే ఏవో 5, 6 రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి కలెక్టరు సాంక్షికచేయలేను. అడిటరు కాన్సిలువారిని సర్వాస్థి చేసిరి. కాన్సిలుదావాకుకూడవెళ్ల ప్రతి కూలముగా డిక్రీపాండి చివరకు ఆ న్యాయపరుపబడిన సామ్యును కాన్సిలువారే పెట్టుకొనిరి. కాబట్టి మీదందరు ఇచ్చినపన్నులు కొన్నికేలు ఒకలక్షవరకు అయినసామ్యులోనుండి ప్రజానాయకులను గౌరవించుకొనుటకు ఒక రూపాయలు ఖర్చుపెట్టుకొనుటకుగూడ అధికారములేని స్వపరిపాలనము. ఇదేమి స్థానిక స్వపరిపాలనము?

అనంతపురములో నూలవడుకుటకు చక్కాప్రవేశపెట్టుటకు కొంతసామ్యు వ్యయము చేయబడినది. అట్లు చేసినందుకు ఆడిటరుసర్వాస్థి చేసెను. కాబట్టి నిజమైన అధికారమేమియును మనకు లేదు.

మామద్రాసుకు వెనుక మహాత్మాగాంధీగారు వచ్చినప్పుడు, వారికి స్వాగతప్రత్యుల నివ్వవలసినదని మ్యూనిసిపాలిటీలో కొండలు అడిగిరి. అప్పుడు ఆమిటింగులో ప్రభుత్వసభ్యులు ప్రతికూలముగా చేతుల నెత్తిరి. కాంగ్రెసువారు అయిదారుగురు సభ్యులగు నుండినప్పటికిని ఇతర సభ్యుల సహాయముతో స్వాగతము నిచ్చుటకు తీర్మానింపజేసిరి. జాతీయపతాకమును అప్పుడు కార్పొరేషన్ ఆఫీసువద్ద పెట్టినప్పుడు కమిషనరుగారికి కోపము వచ్చి దానిని ఆవలకు ప్రోవేజిరి.

మహాత్మాగాంధీగారు వెల్లి పోయిన తర్వాత ఆకమిషనరును తీసివేయుటకు ఒక కాంగ్రెసు సభ్యుడు తీర్మానమును తెచ్చెను. కార్పొరేషన్ లోని కాంగ్రెసు సభ్యులకేవల తక్కిన వారందఱు వ్యతిరేకముగ నుండి అతీర్మానమును అంగీకరింపలేదు. కాబట్టి సంపూర్ణముగా మద్రాస్ కార్పొరేషనును వశపరచుటకు మేము ప్రయత్నించుచున్నాము. అట్లే మీగుకూడ కాకినాడలో పనిచేసెట్లయితే మీరు జయమును పొందుదురు.

కాంగ్రెసులో కొన్ని నీమములున్నవి. మేము ఉద్యోగాల కాకపడెను, ప్రభుత్వమువారివద్దనుండి ఏమియును పుచ్చుకొనము అని ప్రభుత్వపు పదవులకు లక్ష్యపెట్టక ప్రజలతరపున పనిచేయుదు నన్నవారు పనిచేయుదురో లేక ప్రభుత్వము వారి దిరుదములకు ఉద్యోగములకు అభిమానమునకు లోబడు వారు పనిచేయుదురో మీ రాలోచించుకొనవలెను.

రంగయ్యగారు నాయుడని బ్రాహ్మణేతరుడని ఆయనకు మీవోటు యివ్వవలసినదని నేను చెప్పటలేదు. కాంగ్రెసుతరపునవచ్చి అభ్యర్థి బ్రాహ్మణుడైనను మహమ్మదీయుడైనను ఎవరైననులే. ఆయన కట్టుబాటునకు నిలబడి మీరు పని చేసెదనని చెప్పిన సరి. కాంగ్రెసుతరపున ఆయన వచ్చుచున్నా రనగా ఆయన సరిగా పని చేయనప్పుడు కాంగ్రెసువారు తక్కిన సభ్యులు ఆయనను నిరాకరింతురు ఆయన సరిగా పనిచేసినదెడల ఆయన ఉండును. ఒకప్పు కివచ్చి సభ్యుడుగావెల్లి ఆయనపని చేయనియెడల ఆయనను తీసివేయలేదు. రంగయ్య నాయుడుగారిని కాంగ్రెసువారు అభ్యర్థిగ నిలబడెట్లుచేత ఆయన యిక్కడ ఉన్నారు. ఆయనను కాంగ్రెసువారు మానివేయుచున్నప్పుడు ఆయన మానివేయుదురు. కాంగ్రెసువారుపార్టీగా వెల్లినప్పుడు ప్రతివార్డునకును ఉపయోగకరమైన పనులను చేయించగలరు. ఇప్పుడు చెన్న పట్టణములో 45 వార్డులున్నవి. 45 వార్డులలోను కాంగ్రెస్ ఆఫీసులున్నవి. మావాలిటియర్లు ప్రతినిధులు వెల్లి పనిచేయుదురు. ప్రతినిధులు యీ కాన్సిలుకు వెళ్లు మీ అందర సౌఖ్యమును చూచి పనిచేయుటకు వెళ్లుదురు.

కాంగ్రెసుపార్టీ లేకపోయినట్లయితే ఎవరికి వారుండి వ్యక్తిత్వ ముండును. కాంగ్రెసు ఒకపార్టీగా వెల్లినట్లయితే వారందరు ఏకమై పనిచేయుదురు. మీరందరు కాంగ్రెస్ పార్టీని బలపరచి కాంగ్రెసుపార్టీ వారికే వోట్లనిచ్చినట్లయితే మీ కెక్కువ సదుపాయములు జరుగును. మీరుమీవోటునిచ్చునప్పుడు మీరు బాగా ఆలోచించవలసి యుండును. ఇదివరలో వలె ఎవరికి వారు వచ్చి వోట్లకు కాన్వేసింగుచేయు పద్ధతి పోయినది. మంచి ప్రముఖులైన పలకుబడి గల్గినవారే అవధిని కాన్సిలుకు వెళ్లుచుండిరి. కాని యిప్పుడా పద్ధతి మారివది. ఆకాలముపోయి

నది. ఈలో కొన్ని పథియిచ్చి ప్రజాసమితియు మార్కువచ్చి నది.

ఇంగ్లండులో, హాన్సిక్, ఆస్ట్రో మొదలగువారు వంతులుగా నన్నవారు సామాన్యతై నవారివద్దకు వచ్చి తాము ఏమి పనిచేసెదయు ఏమి చేయజేవునదిగా చెప్పి పనిచేయుచున్నారు. నేనుహనున్నచని బంధువుడని యిట్టిరి పెట్టుకొని మీరు మీవోటు నివ్వకూడదు. ప్రభుత్వ తగవులనుండు వారి నలన కార్యముకాదు. సిపార్సుల మీద మీవోటు నివ్వరాదు. సామాన్య కూలిమొదలు పెద్దభాగ్యవంతునివరకు యిచ్చినసామ్యు 70 వేలో, లక్షయో యిందంతయుమీది. ఈసామ్యు ఎట్లు ఖర్చు పడినదియు తెలిసికొని ఆలోచించుటకు మీకుఅధికారమున్నది. కాబట్టి ఎట్లు వ్యయపడుచున్నదో మీరు గుర్తించవలసినది. ఈ దేశము బీదదేశము. నృధాగా సామ్యు పోకుండా, యివిషయము లన్నియు మీరు జ్ఞాపకముంచు కొనవలసినది. దాక్షిణ్యము పెట్టుకొని వోటు యివ్వవద్దనియు నిష్కమముగా మీవోటు నివ్వవలసిన దనియు కోరుచున్నాను.

శ్రీయుత యల్లా జోస్యుల కామేశ్వరరావుగారు, మ్యూనిపల్ కాన్సిలురుగా వెళ్లుచున్నాడనగా మీకు చాకిరీచే యుటవంటిది మీకు మీ దేశమునకు నేనచేయుటకు వెళ్లుచున్నాడనియు, కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు కాన్సిలురుగా వెల్లి నట్లయితే కలెక్టరుకు కోపము వస్తుందనిగాని మరియొక విధముగా గాని ఆలోచింపక న్యాయముగ ప్రజల సౌకర్యమునకు పని చేయుదురనియు గుర్తించవలసినదని ఉపన్యసించిరి.

శ్రీ మంగయ్యగారు

ప్రస్తుతము బందరు వాస్తవ్యులగు యల్లమ్మి మంగయ్య గారు కడపట ఉపన్యసింపుచు, దేశమందంతటను కాననసభలను స్థానిక స్వపరిపాలనా సంఘములను వశపరచుకొనుటకు ప్రదర్శన (డిమోస్ట్రేషన్) సభలు పోటీలు యీ ఎలక్షన్ లో జరుగుచున్నవనియు, దేశములో ప్రజల పార్టీ అని గవర్నమెంటు పార్టీ అని యీరెండు పార్టీలే ఉండుట కవకాశము గలదనియు, స్వాతంత్ర్యములేని దేశములో యివిధముగా రెండు పార్టీలే ఉండవలెననియు, అదియే తేమదాయకమనియు, ప్రభుత్వమునకు జెరవకుండ ప్రజలతరపున నెకరు పనిచేయుదురో వారిని బలపరచుటసమంజసమనియు, ఈరోజులలోవ్యక్తులుగా నిలబడుట అసమంజసమనియు, స్వాతంత్ర్యమునకై సంఘముగానుండి సంఘబలముతో ప్రభుత్వముతో పోరాటము జరుపుచున్నప్పుడు దానికి వ్యతిరేకముగా వ్యక్తులుగా నలబడించువలన మనకు జయము చేకూరుట కవకాశములేదనియు, కాంగ్రెసుకు నేవ చేయువారిని త్యాగముతో మాన్యభరించిన కాంగ్రెసులోనున్న వారిని గురించి వేరువిధముగా నాలోచింపక అట్టివాని ఎన్నుకొనవలసినదనియు, ఒక పార్టీ కిత్తుగా కన్యాయుండవలెననియు హెచ్చరించిరి.

9 గంటలకు శ్రీయుత మండపాక రంగయ్య నాయుడుగారి వందసార్వణముములతో సభ ముగిసెను.

జెయిట్ పరగణా

తనఖా పెట్టలేదు

లాహోరు, ఆగస్టు 19:- జెయిట్ పరగణా (నాభాసంస్థానము)ను రు20,00,000కు ఫరీదుకోటకు తనఖాపెట్టినట్లుగా పంజాబుదేశ ఖాసాపత్రికలలో ప్రచురింపబడిన వార్త అబద్ధమని ఫరీదుకోట సంస్థానము (పంజాబు)యొక్క పరిపాలనాధికారులు పత్రికలకు తెలియజేయుచున్నారు. (ఆ. ప్ర.)

యునైటెడు స్టాంటరుల సంఘము

బెంగళూరు, ఆగస్టు 19:- దక్షిణయిండియా యునైటెడు స్టాంటరులసంఘమువారి దీక్షప తీర్మానమునుగూర్చి తమ వార్షికసభలో విచారించిరి.

“యూరపియను నియోజకవర్గమువారు తమకున్న రాజకీయవలకుబడిని సరిగా ఉపయోగించుకొనుట లేదు గావున నియోజకవర్గముల పట్టికలను సరిగా నుంచవలెనని దీక్షాసంఘములకు సలహా యివ్వబడుచున్నది.”

“కార్మికశాఖలో పనిచేయుచు వివాహములై యున్న యూరపియను లిండికి పోరుచినప్పుడు కేంద్రసంఘమువారిచే శిఫారసు చేయించుకొని తమ భార్యలకు దారిఖర్చును సంపాదించుకొనవలెను.”

ఈప్రశ్న రిగి స్థానికసంఘమువారి నడుగవలెనని నిశ్చయింపబడినది.

కాఫీగింజీలకును ఇతర స్వల్పదినసులకును పరికోధనగా ఫారసులను తెరువవలెనని మైనూరు ప్రభుత్వమువారు నిశ్చయించిరి గావున కాఫీమీద రెండణాల పన్ను నుంచవలెనని తీర్మానము గావించబడినది. (ఆ. ప్ర.)

గుంటూరు మండల యువభాగ్యయుల సమావేశము

(మా ప్రత్యేకవిలేఖరి)

తెనాలి, ఆగస్టు 15:— కేవల తెనాలిలో గుంటూరు జిల్లా యువభాగ్యయుల గిట్టు పథ బాపట్ల బోర్డు హైస్కూలు ప్రధానోపాధ్యాయుల పి.పంచాపకేశయ్యగారి యాజమాన్యమున జరిగినది. మండలసభల సెకండరీ, మిడిల్ స్కూలుల నుండి 50 నుండి సభ్యులగుట హాజరైరి. గత సభావృత్తాంతము కార్యదర్శిగారు చదివిన వెనుక అధ్యక్షు లీతీరస నుపన్యసించిరి.

అగ్యులారా! వెనుక వనము తురుమెళ్లలో సమావేశమై సప్టెంబరునుండియు రెండు ముఖ్యాంశములు జరిగినవి.

1. సెకండరీ విద్యావిధానమును మార్పుటకు నోక కమిటీని నియమించుట.
  2. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయచిత్తు చట్టప్రచురణము.
- మనము మన సభలలో సెకండరీ విద్యా విధానము చాల భారముగా నున్నదని ద్వేషించుచు, స్కూలు ప్రైవేట్ విధానము పూర్తిగా నవజయము జరిగెను. ప్రభుత్వమువారు త్వరలో కండ్లు చెరచిరి. ఇకనుండు యిప్పుడున్న విద్యావిధానమేగాక చేతిపనులు నృతులు మున్నగునాటికి గూడ ప్రాధాన్య మిచ్చునట్లు చేయుచున్నది.

స్కూలు ప్రైవేట్ విద్యావిధానమునుగూడ వారు సలకు చిత్తు జేయుటకు జూచుచున్నారు. ఇప్పటివిధాన పెట్టి లాభమును జేయలేక బోయెను. సెకండరీ విద్యావిధానము మార్పు జేర్చుట జేయబడిన సంఘమువారు హైస్కూలు విద్య చేర్చుకొను సమయమున ఒక్కొక్కసభ్యులలో సంపూర్ణ పాండిత్య మలవడనట్లు జేసికొన ప్రయత్నించుట వాంఛిత మేమో విచారించవలసియున్నది. హైస్కూలువిద్యకు మిడిల్ స్కూలువిద్యకు గల సంబంధము తెకండరీ విద్యను ప్రత్యేకింప జేయుచున్నది. అది కాలేజీ విద్యకు మాత్రము లోపియు చేయునదిగా నుండగూడదు.

ఈవిషయము లాసంఘమువారు విమర్శించవలసియున్నది. మనముగూడ విద్యాక్షేత్రమున పనిచేయుచున్నాముగాన మనము గూడ నాలలోంచి మన యభిప్రాయముల వారికి తెలియ బరచుటకు అవసరము ఇవ్వవలసియుండును. కమిటీవారు రిపోర్టును ప్రచురించునపుడు విద్యామండలకు బంపి వారి యభిప్రాయములగూడ దీసికొనినపుడువారే అది కాననము గావలయును.

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయచట్టముజూడ నది బాగుగానాలలో చించి చేసినదిగానే గాన్పించు చున్నది. యూనిటరీటైపు విశ్వ విద్యాలయముల పూర్తిగా నవలలో పెట్టుట సులభపాత్రము గాదు. అది అవర్థముగా నుంచుకొనియే మూడు ప్రదేశములను విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రస్థానములుగా నేర్పించు జేసినారు. ఆ గూ కేంద్రస్థానములలో నున్న కాలేజీలు వాటి కనుబంధములుగా నుండును. కాన్వెన్షన్యక, పారిక్రామిక, సాంకేతికవిద్యల కాతిశ్య మివ్వబడినది. ఈవిషయములందు విద్యగర్భ విద్యాలయములు ఆకేంద్రస్థానములలో జేర్చుకొనబడును. ఈవిశ్వ విద్యాలయవిధానమునందు ప్రచురణకాఖ, ఉద్యోగముల నేర్పాటుజేయుట చాల గొప్పవిషయము. నిరుద్యోగసమస్య వనలకు భయపెట్టుచున్నది. ఆధునికవిశ్వవిద్యాలయములీవిషయమై గూట్టిపనిజేసేనే ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము గూడ నదిజేయుటకు ప్రయత్నించినది. తరువాత పాత కాల లోని యింగ్లీషు లెప్పరీకిని విషయములన్నియు దేశభాషలోనే గరపబడవలె నను సమస్యగలదు. పరీక్షలుగూడ దేశభాషలోనే జరుపబడవలెను. ఇటీవలనే కలకత్తా సెనెటుసభ వారీవిషయమై తీర్మానించి యుండిరి. ఇట్టి నున ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయచట్ట మిట్టి విషయముల నెన్నిటిదో ప్రతిపాదించుచున్నది. విశ్వవిద్యాలయ చట్టమై టిగ తి న ను భ విం చె నో అ టి ది యే మనది అనుభవించుకుండనుండవలయునని మనము దలచవలయును. తన ప్రస్థానదుపాయములు జేసిన నిది అనిరకాలములో నమలులలోని రాగలదు. ఈచట్టము ప్రస్థానపాదనకు కొన్ని మార్గముల జూపించుచున్నది. జిల్లాబోర్డులు, మునిసిపల్ సంఘములు కొంత కంట్రీబ్యూషన్, ఇచ్చుటచే తమ ప్రతినిధుల సెనెట్ సభకు బంపవచ్చును. కొంత ప్రస్థానమొనగు ప్రతిసంస్థయు ప్రాతినిధ్య మొనవచ్చును. దక్షిణదేశమువలె గాక ఉత్తర ప్రాంత 27 కేవల ఇంజనీయర్లు వచ్చిరి. 30 శాతము ఇంజనీయర్లుగారు అన్ని సీమాలు పరీక్షించిరి. ఆనాడుదయముననే బర్యాయిత్ కంపెనీ తాలూకు బ్రింగులు కట్టుటలో అనుభవముగలిగిన ఇంజనీయర్లుగారి చేత మా సీమాభవనము పరీక్ష చేయించి ఆటిలో యము దివ్యముగా నున్నదనియు ప్రదర్శనములు జరుపవచ్చుననియు సలకుచున్నది. అంతట 29 తారీఖున మాసోబుకు లై సెన్సు యివ్వబడినది. తరువాత ఇంజనీయర్ల రిపోర్టులు ముందుగా జిల్లాకలెక్టరుగారికి చేరినవి. వారు స్వయముగా వచ్చి అన్ని సీమాలు పరీక్షించి చైరుమన్ గారు స్వతంత్రించి లై సెన్సు యిచ్చిన ఆ రెండుసీమల బ్రింగులు అపాయకరమై బలహీనముగా నున్నవనియు అటులు ఆపుచేయవలసినదిగా తెలిపిరి. అంతట జూన్ 24 తారీఖునంచి అటులు ఆపుచేయబడినవి. అంతట రామసిహవాలు రాజవండ్రి పేపరుమిట్టు అసిస్టెంటు ఇంజనీయర్లగారిచేత సర్టిఫికేట్టును పొంది చైరుమన్ గారికి పంపిరి. అంతట వారికి లై సెన్సు యివ్వబడినది. అటుపిమ్మట డిప్యూటీ కానిట్రీ యింజనీయర్లుగారి రిపోర్టు ఎప్పుడు చేరినో కాని మాకు మాత్రము జూన్ 24 తారీఖున వారు కోరిన మరమ్మతులు చేయవలసినదిగా అవియు ఆగస్టు 6 వ తేదీలోపుగా చేయకపోయిన యెడల లై సెన్సు రివోకు చేయబడదనియు చైరుమన్ గారు నోటిసు చేసిరి. అంతట సేను ఇనుప గడ్డల నగయిరాసామానులు మారదేశమునుంచి రావలసియున్నవి గనుక 5 తారీఖు లోపుగా పనులు పూర్తి అగుట సంజోహనమునయు మరొకొన్ని సంగతులతో జవాబిచ్చితిని. అంతట తిరిగి ఆతారీఖు లోపుగా పూర్తిచేయని ఎడల లై సెన్సు రద్దుపరచడ ముననని వ్రాసిరి. అంతట సేను ఆ తారీఖులోపల కాదని యు మీరు చేయించే యెడల మా అధ్యంతరము లేదనియు వ్రాసితిని. చైరుమన్ గారిపై నింద మోపుచు సేను ఏమి డిప్యూటీకలెక్టరు గారికి వ్రాయలేదు. మీరు చేసినపనిని తెలుపుచు జిల్లాకలెక్టరుగారిని, ఇంజనీయర్ల అభిప్రాయములు తెప్పించి పంపవలసినదిగా ప్రార్థించితిని. ఆ కాపీ ఒకటి డిప్యూటీకలెక్టరుగారికి పంపితిని. "టిక్కెట్టువగయిరా అమ్మే యింటియొక్క ప్లానులు మెటేరియల్సుయొక్క వివరములు తెలిపేయెడల అదిగూడ కట్టుకొనుటకు అనుజ్ఞ యివ్వబడు"నని మాకు తెలుపబడలేదు. కాని ప్లానులు మెటేరియల్సుయొక్క వివరములు తెలుపుచు టిక్కెట్టు వగయిరా అమ్మేయిల్లు కట్టుకోవచ్చునని తెలుపబడెను. అంతట ప్లానులు మెటేరియల్సుయొక్క వివరములు పంపియే ఈ యిల్లును మరమ్మతు చేయించితిమి. మరమ్మతు అనగా నాల్గొడలపైన కప్పు వేయుటయే. సీమా లై సెన్సు ఫీజులు జాప్సిగా నున్నవనియు సెక్రటరీమీటింగు ఏర్పరచవలసినదిగా కాన్సిలరులను సేను ప్రార్థించినమాట వాస్తవమే. అట్లుచేయుటకు సేను ఎందులకు పనికిరానో నాకు తెలియకుండా యున్నది. ఈమీటింగు ఏర్పరచుటకు యిచ్చుచులేక చైరుమన్ గారు ఈఅనకాక ముందుకొని ఆరిక్విజషన్ రికార్డుచేసిరిగాని సేను, రామసిహా ప్రాప్రయిటరు కోటిలింగముగారుగూడ సంతకముచేసి చైరుమన్ గారికి పంపిన పిటిషన్ గూడ రికార్డుచేయుటకు కారణము తెలియకున్నది. అప్పుడు మీరు ఈపిటిషన్ కాన్సిలరులో పెట్టి ఏల చర్చించకూడదు? అందులకు కారణము తెలియదు. చైరుమన్ గారు తాను చేసిన చర్యలు సమర్థించుచు. మావోటులను లేనివిపుట్టులు మీటింగులో కాన్సిలరులకు తెలియపరచినపుడు అందులో నున్న అసత్యములను అసందర్భములను తెలియబరచుట భాగ్యమని యెంచి నా తండ్రిగారు నిజమును వెల్లడిచేయబోవ చైరుమన్ గారు వారిచిరి. వారు ఒకగంటకాలము ఈసంగతి చెప్పవచ్చును గాని అందున్న సత్యావస్థలను వెల్లడిచేయుటకూడదనుట ఎంతవ్యాయమో ప్రజలకు తెలియకపోదు. అంత వారాయణరావుగారుగూడ ఏదో చెప్పబోగా మాట్లాడవలసినయు తనకున్న అధికారము చూపించగలననియు ఆత్మ చదివిరి. వీరిని మాట్లాడనీయక నిజమును వెల్లడికానీయకపోవుటచేత ఇట్టి అన్యాయము వైఫరలేక మీరు మువ్వరు బయటపడచిరి. కాని స్వకీయవిలేఖరిగారు ఉన్నవికొన్ని లేనివికొన్ని వ్రాసిరి. వీరికి ఈసంగతులు ఎవరైన చెప్పిరో లేక వారు వినరో తెలియకున్నది.

గుత్తా వెంకయ్య.

కృష్ణానందానబ్దు

దీనిని వాడుటచే యేలాటిబాధ మంటలు లేకనే జేహమునం దేభాగమునందైనను యుండు వెండ్రుకలను తక్షణమే తీసివేయును. 8 బిల్లులుగలపెట్టె 1 కి దూ 1-4-0 యేజంట్లు కావలెను.

సుందరం అండ్ కో

5, భద్రయ్యగార్లనువీధి, పార్కుటవున్ మద్రాసు.

అగ్రహారందార్లకు రానున్న గొప్పవివత్తు

కొద్దిదినములలోనే మద్రాసు ల్యాండు ఆప్టసవరణచేయబోవుచున్నారు. ఆసవరణచట్టములో "యస్టేటు" శబ్దవిర్వచనములో చాలవరకు అగ్రహారములు చేరునట్లు ఉదహరించబడునని వనంతికలదు. కే. శ్రీనివాసయ్యంగారు "లా" వెంబరుగా నున్నప్పుడు చిత్తుచట్టము వొకదానిని తయారుచేసిరి. అందు "అగ్రహారము దానము చేయబడినపుడు అగ్రహారముందు చేరియున్న యావత్తు భూమియందలి కుడివంహక్కు అప్పటి ప్రతిగ్రహీత యందు సంక్రమించియుండిన అగ్రహారములు" మాత్రము యస్టేటు నిర్వచనమునుండి మినహాయించబడి మిగిలిన అగ్రహారములన్నియు ఆశబ్దవిర్వచనములో చేరునట్లు వ్రాయబడియున్నది. ఆచిత్తుచట్టము వెంటనే కాననసభలో ప్రవేశపెట్టబడలేదు. ఇప్పుడు దానిని కైకితీసి చట్టము చేయు ప్రయత్నములు చేయబడుచున్నవి. ఇందునుగూర్చి ఒకఉపసంఘము ఏర్పరచబడినది. ఆఉపసంఘమువారు శ్రీనివాసయ్యంగారు సిద్ధపరచిన చిత్తుచట్టమును పరిశీలించుచున్నారు. వారి పరిశీలనాసంరచం వారు తయారుచేసిన చిత్తుచట్టమును కాననసభలో ప్రవేశపెట్టుదురు. పిమ్మట అది చట్టమై అమలులోకి వచ్చును.

అగ్రహారీకులందరూ వెంటనే మేల్కొంచి తమతమ హక్కులనుగూర్చి తీవ్రముగా నాందోళన చేసి తమకు రానున్న గొప్ప వివత్తును నివారణచేసుకొననియెడల చిరకాలము నుండియు అవిచ్చిన్నముగా అనుభవించుచున్న హక్కులన్నియు నిర్యూలమై పోవుటకు సంజోహము లేదు.

మద్రాసు ల్యాండుఆప్ట జమీదారీలలో నుండు రైతులు వారివారి అనుభవములో నున్న భూములయందు కాళ్ళలో జిరా యతీహక్కును నిర్వాసకముగా చెలాయించుకొనునట్లు చేయుటకును అందుమీద నిర్ణీతమైన శిస్తును 2 మీ దార్లు వసూలుపరచుకొనుటకు లేగిన సదుపాయములను కల్పించుటకును చట్టముగా చేయబడినది. ఈ ఆప్టయొక్క వ్యాప్తినుండి మైనరు ఈనాములని పిలువబడు భటస్మృతి యీనాములు మినహాయించబడినవి. గ్రామములయందు అగ్రహారము గా యివ్వబడిన పుడు అట్టి అగ్రహారగ్రామమునకును సామాన్యపు జమీందారీ గ్రామమునకును భేదముండుట కవసరములేదని అగ్రహారములన్నిటిని కూడ ల్యాండుఆప్ట వర్తింపచేయ నుద్దేశించువారివాదము. జమీదారీగ్రామములయొక్కయు అగ్రహార గ్రామములయొక్కయు ఫిలిగతులు వేరని/అగ్రహారీకులవాదము. 1908 సం॥లో ల్యాండు ఆప్టను ప్యాసుచేసినపుడు ఇందునుగూర్చిన చర్చ కొంతవరకు జరిగి "అగ్రహారము నిచ్చుకాలమునాటికి అప్పటి ప్రతిగ్రహీతకుడి వరముదారుగా యుండియుండిన అగ్రహారములు" మినహాయించి ఇతర అగ్రహారములకు "యస్టేటు" నిర్వచనమును ల్యాండు ఆప్టలో వర్తింపచేసిరి. ల్యాండుఆప్ట ప్యాసుఅయిన వెంటనే ఆప్ట వల్ల నూతనముగు హక్కులు రయితులకు కలుగజేయబడినవనియు ఆ ఆప్టయొక్క 6 వ కెక్షను ప్రకారం జమీందారీగ్రామము లోని రహీతులకు సామాన్యముగా వారివారి భూములయందు వారలకు కాళ్ళలోజిరాయతీహక్కులు స్థిరపర్చబడినట్లుగా అగ్రహారగ్రామములలో రహీతులకు కూడ జిరాయతీహక్కులు ఏర్పాటు కావలసినవియు ఎంచబడినది. ఇందుకు ఫలితముగ అగ్రహారపు గ్రామములనుండి మితిలేనిదావాలు కోర్టుయెదుటకు విచారణకు వచ్చెను. ప్రభుములలో సామాన్యముగా రయితులే జయమందిరి. తర్వాత కొంతవరకు కేకము మారినది. అగ్రహారం నిర్వామగునాటికి అప్పటి ప్రతిగ్రహీత కుడివరుదారుకాడను యంతమును రయితు రుజ్జు చేయువరకును అగ్రహారం యస్టేటు కానేరదని ఎంచబడినది. ఈవాదము ననుసరించి అగ్రహారీకులు దావాలో జయము పొందనాగిరి. ఇట్లుజరుగుచుండగా మనదేశమున పరాజయముపొందిన అగ్రహారీకులు సీమలో ప్రవేశింపిరి. ఆ అప్పీళ్లలో పూర్తిగా అగ్రహారీకులు జయమొందిరి. అప్పటినుండియు మద్రాసు హైకోర్టులోకూడ సామాన్యముగా అగ్రహారపు దావాలో అగ్రహారీకులే జయమొందుచున్నారు. రహీతులు పరాజయము నొందుచున్నారు. ఈ పిలి రహీతుపక్షవలంబకులకు అయ్యముగానుండి పీపీకాన్సిలు తీర్పులవలన అగ్రహారీకులకు కల్గిన ఉపకారమువారికి దక్కకుండ చేయుటకుగాను ఈ క్రొత్త సవరణ చట్టము ఉద్దేశించబడినది. దీని పూర్వ చరిత్ర ఇట్లున్నది. ఊధయ పక్షములవారి వాదముల బలమునుగూర్చి ఇవట క్లుప్తముగా విచారించుట యుక్తము. అగ్రహారములు సామాన్యముగా బ్రాహ్మణుల కియబడినవి గనుక నున్న బ్రాహ్మణులు ప్రభు మనుననుండియు గురుస్థానము పధిష్ఠించిన వారై యుండిరి గనుక

నున్న వారు స్వసాయము లేనట్టికిని కానేరదు గనుకనున్న ఆగ్రహారములకు భూములయందు సేవ్యపుష్కలములు అసంభవమని యొకయుక్తి. ఈయుక్తిని ఉన్నత పదవుల నధిష్ఠించిన బ్రాహ్మణోత్తములే ఎక్కువగా అనువదించిరి. రాజధాని నగరములు నివాసముగా చేసుకొని మితిలేని ద్రవ్యముతో తులతూగుచు ఉన్న తాదాకార పదవుల నధిష్ఠించిన బ్రాహ్మణ పుంగవులకు ఈ యుక్తి తమ బాత్యైక్యములను పోషించునదిగా యుండుటచే సంతోష దాయకముగా నుండనో పునుగాని పల్లెటూర్లలో నివసించుచు పితృపితామహారీతమైన భూమినే యాశ్రయించి తమూలమునే తప్ప వేరుగా జీవనోపాధిలేని వీడ బ్రాహ్మణులకు అట్లుకాదు. కాస్త్రమును ఆచారమును కూడ ఈయుక్తికి విరుద్ధముగా నున్నవి. కలియగమున కాసిండుట కేర్పడిన పరాశరస్మృతి వ్యవసాయము బ్రాహ్మణుని వృత్తులలో నొకటిగా పేర్కొనదున్నది. పరమభాగవతోత్తముడును బ్రాహ్మణకుల చక్రవర్తియు నగు బమ్మెర పోతానామాత్యుడు వ్యవసాయముగా భూములు దున్నుచుండగా గనిన యాతని బావయు కవి కులవతంసుడు నగు శ్రీనాథునిచే పోతన పరిపాసంపబడెనని యైహ్యము కలదు. ఇప్పటికిని వంశానుగతముగ వ్యవసాయము వృత్తిగాగల బ్రాహ్మణ కుటుంబము లెన్నియో మన పల్లెటూర్లయందు గలవు. కావున ఈయుక్తి కేవలము నిరాధారము కాస్త్రసిద్ధము ఆచారమారము. ఈయుక్తిని యాధారపర్చుకొని ఒక ప్రత్యేక జాతియొక్క హక్కులను కాసిండుటకు ప్రయత్నించుట కేవలము సాహసము అన్యాయము అక్రమము.

మరియొక యుక్తి ఏమనగా:-ఈ ఆగ్రహారములు చాల జరకు జమిందారులచే తమ యస్థేలులోనుండి ఇవ్వబడియుండుటచే జమిందారులయందు రహితులకు కాశ్వత జిరాయతీ హక్కులు ఎట్లు స్థిరపర్చబడినవో అట్లే ఆగ్రహారములయందు కూడ నుండవలెననునది. ఇందుకు సమాధాన మేమనగా జమిందారి అనేక గ్రామములతో కూడినది. ఆగ్రహారము ఒక గ్రామమే. అనేక ఆగ్రహారములు భిన్నాభిన్నములై అనేక భాగములు తమలో తాము పంచుకొనుటచే ఓక్కొక్కరికి కొద్ది యకరములు మాత్రమే భాగలబము అయినది. ఎవరి భాగమువారు వారువ్యయముగా ఆగ్రహారముల చాలవోట్ల సేవ్యము చేసుకొనుచున్నారని. చిరకాలానుగతముగ సర్వస్వాత్రైత్యములను ఈ భూములయందు ఆగ్రహారములు చెలాయించుచున్నారు. జమిందారి భూములయందు రహితులు చిరకాలమునుండియు కాశ్వత జిరాయతీ హక్కులను చాల జమిలలో కల్గియున్నారు. అట్లయొక్క ముఖ్యోద్దేశము భూమిని సేవ్యము చేయువారలకు సేవ్యపు హక్కును కల్పించుటయే యెయున్నది. ఇట్టిస్థితిలో ఎక్కువమంది ఆగ్రహారములు స్వతఃసేవ్యదారై యున్నపుడు జమిను ఆగ్రహారములను ఒకచే విధముగ పరిగణించుటకు పీలుండదు.

కాసనసభలో చట్టము యొక్క సభ్యులకు ఈవివరములన్నియు తెలియుటకు సావకాంక్షండు. కావున నిజస్థితి కాసన సభ్యులకును ఉపసంఘ సభ్యులకును తెలియునట్లుగా మానము యాందోళన చేయవలసియున్నది. ఇందుకు మనము వెంటనే ఈక్రింది పనులను నెరవేర్చవలసియున్నది. (1) ప్రస్తుతము చిత్తుచట్టమును లేయాదచేయుచున్న సభ్యులకు నిజస్థితి తెలియునట్లు మానము చేయవలెను. (2) కాసనసభ్యులకు ఇందును గూర్చిన వివరములు సమీక్షరముగా తెలియచేయుటకు ప్రతి కామాలమున మనము తరుచు వ్యాసములు ప్రచురింపవలెనను. (3) మన మనవులను కాసనసభయొక్క ఉపసంఘముల యెదుట నివేదించుటకు రాజధాని నగరములో సవర్ధగల న్యాయవాదులకు తగిన వరుమానము నిచ్చి మన పక్షమున కృషి చేయునట్లు చేయవలెను (4) నిజస్థితి తెల్పుటకుగాను తగిన వివరములను జేశమంతటి నుండియు సంపాదించి ఇందును గూర్చి నివేదిక నొక దానిని కేంద్రస్థి దానిని ప్రచురించవలెను (5) కాసనసభలో మనవాదములను దృఢముగా నివేదించుటకు తగిన సభ్యులను నియమించునట్లు దొరతనమువారిని మానము ప్రార్థించవలెను. (6) వారి మూలమున మన కాపన కల్లు సవరణలు ఏమియు అట్లకు చేయకుండయుండుటకుగాను మనము కృషిచేయవలెను. 7. ఇందునుగూర్చి తగు వివరములతో అర్జీలను తయారుచేసి దొరతనమువారికిని కాసనసభకును పంపవలెను. 8. ఈ కృషి యంతయు ప్రత్యేకస్మృతులు విడివిడిగా చేయుటకంటే ఒకపంపుమును నిర్మాణముచేసి, ఆ పంపుములమున జరుపుట యుచితము 9. ఇందు కగు ద్రవ్యమును కూడ నేకరించుట ముఖ్యసరము. ఆంధ్రదేశమందలి ఆగ్రహారముల యందలి పక్షమున జవాబు దాతీ నహించగల కేంద్రసంఘము నేటి దెజవాడ కేంద్రసంఘముగా నుండుగా నేర్పరచవలసియున్నది. ఈక్రింది వివరములనుగూర్చిన తగు సంజాయిషీ ప్రతి ఆగ్రహారమునుండియు కేంద్ర

సంఘమువారు నేకరించవలెను. వివరములు:- 1. ఆగ్రహార గ్రామముకేరు 2. సేవ్యపుష్కలము విస్తీర్ణం 3. ఎన్నిభాగములుగా విభజించబడినది 4. భాగము లన్నిటిలో పెద్ద భాగము యొక్క విస్తీర్ణమెంత 5. అన్నిటిలో చిన్న భాగము విస్తీర్ణమెంత 6. ఆగ్రహారములు ఆగ్రామవాసులేనా 7. స్వంత వ్యవసాయమున్నదా 8. జిరాయతీ హక్కులను గూర్చి ఇదివరకు దావాలు వచ్చినవా. దావాలు వచ్చినయడల ఆఖరు తీర్పు ఏ కొద్దివారు యిచ్చినది దాని ఫలితమేమి 9. ఇంక అవసరమని తోచు ఇతర వివరమును కూడ ఇవ్వవలయును.

మనదేశములో అవసరము కొన్నిగ కక్షలు బయలుదేరి అన్యోన్య స్నేహముగా నుండవలెనవార్ల మధ్యకూడ అవసరమున భేదములేర్పడి తమూలమున సంఘమందు అశాంతి ఏర్పడుచున్నది. ప్రస్తుత విషయమును కేవల బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర సమాన్యగా కొందరు పరిగమింపచేయుదురని భీతి నాకుండి యున్నది. ఇంతకంటే అన్యక్రమకు పని మరియొకటి యుండదు. రహితులకు జిరాయతీ హక్కులను స్థిరపర్చిన మైకోట్ల జడ్జి లలో ముఖ్యులు 1. కీర్తి శేఖరుల సుబ్రహ్మణ్య అయ్యరుగారు నుండవలయుగారును రిటైరు జడ్జి సదాశివయ్యరుగారు ను బ్రాహ్మణులే. ఆగ్రహారములు మద్రాసు మైకోట్లలో పరాజయము పొందుచు గత్తం తరము లేక అట్లాడుచున్న కాలమున వారల పాటిరక్షకుడై నిల్చి ప్రీతికొన్నింటిలో అప్పీలుచేసి ఆగ్రహారముల వాదము విజయమొందించినది కమ్మకుల భూషణులకు కీర్తి శేఖరుల అడుముట్ల సూర్యనారాయణగారు బ్రాహ్మణులు కారు కదా. కావున ఇక్కడనున్న స్వగ ఆగ్రహారములను, రైతులకు మధ్యనుగాని బ్రాహ్మణులకును బ్రాహ్మణేతరులకును మధ్యకాదు.

కావున నిద్రాహువులై తమకు చిరకాలానుగతముగ వచ్చుచున్న హక్కులను చట్టనిర్మాత మన కేరులో హరింపబడుచుండ మాంద్యము పడించి కార్యమంతయు ముగిసినపిదప మేల్చించి ఇంక చేయునదేమియులేదని చేతులు ముకుళించుకొనుటకంటే ఇప్పటినుండియు తగిన యాందోళనచేసి మిహక్కులను మిరు కాపాడుకొనుటకు మిమ్ములను సమీయముగా నేను ప్రార్థించుచున్నాను. ఈవిషయమునుగూర్చిన ఇతరవివరములు ఈక్రింద సంతకముచేసిన నాపేర దెజవాడకు వ్రాసి తెలుసుకొనవచ్చును. దెజవాడ, సూరి వెంకటనరసింహశాస్త్రి.

కీర్తి శేఖరుల జవ్వాజి నుంట్లయ్యగారు, ఏలూరు.

1. కలవు మీయార మూడుజేగంట, లవ్వి మ్రోగు నెన రై న బోమిమై మోదిరేసి; ఖండితముగఁ దనంత నుండఁదలీల ఖంఖంఖంన మ్రోగు 'జే-గంట' వీవు.
2. గమ్మగ మ్మని వలచు చొక్కపు 'జవాజి' ఇంటిచే రంట నీకు నోఫంటయ్యాఖ్య! సకలదిక్కుల నీకీర్తిసారథంబు ల్లునల్ల వ్యాపించు టబ్బురంటె?
3. దశరథుండు వసుదేవుఁడు ధన్యులైరి; ఒకఁడు రాముని, కృష్ణుని నొకఁడు గాంచి; బౌర! ఎంతటిధన్యుండ వయ్య నీవు? కాంచితని రామకృష్ణుల గాంతు దీర్.
4. శీవ చచ్చయ్య, గంగరా జీవియందు; వేంకటాద్రియందు సరసత వినుతి గనిరి; ముగరు నీహర్మిభావతె యగుటఁజేసి వీరిగుణములు నీయందు కయ్య మండె.
5. నీమమేనయల్లునికి నీదుకొర్యంబు; నీదునందనులకు నీదుకాంత మిచ్చినావు; భార్య కేమిచ్చినాడవు? అర్చదీర్చ రాని యారటంబు.
6. నీకు కొంపంబు వచ్చెనా, భీకరముగ కానవత్తువు చండభాస్కరునికరణి; నీకు కారుణ్య మొదవెనా, నెమ్మి గదుర తోచుచుండువు నిండుచందరునితీల.
7. నిండుకొన్నింటలో నీవు నిలిచియుండ; గ్రక్కుమిక్కుని యాడక నక్కియుండు సప్తర్షి పుడివు లేనట్టిసమయము గని జనుల కేమేమి హింసలు సలుపువా?
8. జరకుండును, మామ; తనయుండు, మడ్డగుండు; అనుఁగుమఱింద్ర యిరువురుతనయు, లందఱాత్మబుధులు కృష్ణసమాఖ్యు లగుట; కృష్ణసాన్నిధ్య మగు నీకు కేవలంబు.
9. పాప మేలాపురీవరప్రాభవంబు ఆకలవర్తకుఁ డయ్య అస్తమింప; తీత నక్కట! కత్తురగౌరవంబు ఘంటయాఖ్యుండు కేరకు స్వర్గమున కేగ.

నాళము కృష్ణరావు.

చెన్నపురి ఆంధ్ర నాటకసభ

పైసభవారు యీనెల 15 వ తేది విక్టోరియా పురమం డిరమందు, ఇచ్చాపురపు యజ్ఞ నారాయణ గారిచే రవింపబడిన రసపుత్ర విజయనాటకమును ప్రదర్శించిరి. ఆంధ్రదేశమందు మిక్కిలి ప్రఖ్యాతిగాంచిన యానాటకమును చెన్ననగరమందుండు ఆంగ్లసోదరులు ప్రదర్శించుచుండ, చూడకుండుట బాగులేదని నేను ప్రదర్శనమునకు వెళ్ళియుంటిని. నాటకము మొదటినుండి చివరవరకు అతిమనోహరముగ నుండి ప్రేక్షకులకు సంతోషదాయకమై వారి సంతోషమును అనేకపర్యాయములు కరతాశ్చర్యముల మూలమున వెల్లబెట్టిరి. ఈసభవారు ఇంతకు ముందు ప్రదర్శించిన నాటకములన్నిటిలో నిది మిన్నగనంజేసని ప్రేక్షకు లొకరితోనొకరు చెప్పకొనమండిరి. ఈనెల 17 వ తేదీన ప్రచురింపబడిన ఆంధ్రపత్రికయందు పోలి రామబ్రహ్మయ్యగారు వైనాటకప్రదర్శనమునుగురించి కొంత విమర్శనముగావించి యుండిరి. ఈనాటకము తరసగ్గాగలలో అనేక ఫలములయందు పోటీపరీక్షలకు నెమ్మకొనబడి చక్కని పండితులయెదుట ప్రదర్శింపబడి పేరుగాంచినది. అట్టి నాటకమును గురించి, పోలి రా|| గారు "నాటకరచయయందుండి లోపంచేత పాత్రధారుని కళావైశిష్ట్యము దాగివుండవలసి వచ్చింది" అని వ్రాయుట కడుసాహసము.

ఈ పురమందు సుమారుపొండు సభాారికి తప్ప తదితర అమెచూరసభలకు స్వంత దుస్తులుండుట యరుదు. పూటకూళ్ళు పూజనముపెట్టికట్లు అద్దెకుతెచ్చిన దుస్తులు విధిలేక బౌరంగజేబు పాత్రధారిగారు ధరింపవలసినవిచ్చినది. కాని దుస్తులు బాగులేవని అచ్చట జేరిన విజ్ఞు లెవరును అనుకొనలేదు. అంతరూత్రమున "బౌరంగజేబు మోహరంపండుగకు నిల్పులు యెరువుతెచ్చుకొన్న సాయిబుగా జేయుట చూడ లేకునికి దృక్ ప్రదర్శనములయందుండు విజ్ఞానము బల్బుబులగుచున్నది. "బౌరంగజేబు మహాగంధర్వగోళముగా యెగరడం ప్రారంభించారు" అనియు వ్రాసియున్నారు. బౌరంగజేబుపాత్ర ధరించినవారు ఆంధ్రదేశమందు నాటకరంగస్థలములలో ప్రఖ్యాతిగాంచిన శ్రీ వేదులమూడి శేషగిరిరావు పంతులుగారు. అట్టి వారు తెలివితక్కువగ నెరియుండిన అనాహుషి ఆంధ్రదేశమునకు జెందునుగాని వారికి జెందదు. కాని మరియొక పర్యాయము శ్రీ శేషగిరిరావుగారు బౌరంగజేబు పాత్రను ధరింపవలసి వచ్చినయెడల ముందుగ మన లేఖరియొద్ద క్రమశిక్షను జూచి పిదప రంగస్థలమునకు వచ్చెవరని నమ్ముచున్నాను. "వీర మాత రాజసింహులు విమలకోసం తన్నుకొనడము మాస్తే ఇద్దరు తాగబోతువాండ్లు సానికొంపలో తనవాడినట్లుండేమోయని సంశయం!" అనియు వ్రాయబడియున్నది. తాను ప్రేమించిన కాలేసు మరియొకడు మోసగించుట యెరిగి అతనిని నెడవడపుటకు రాజసింహుడు ప్రయత్నించుట, వీర మాత శ్రీ గూపురు ఘటా ఆనుసందిగతిలో నున్నపుడు రాజసింహుడు వీరమాతను విమలప్రక్కకు రానివ్వకుండుట, ఎవరు నిజమైన రాజసింహుడో తెలియక విమల ఆశ్చర్యముతో ఆవల నిలిచి చూచుచుండుట మున్నగువి త్రాసబోతులక్షణములు కాబోలు. "దుర్గాదాస్ అవసరముగా కొన్నిచోట్ల బలవంతముగా రాగాలుతీసినా, వీరకౌరవసప్రకటనం జ్ఞాన, నీమంగానేవుంది." అనియు వ్రాసియున్నారు. దుర్గాదాస్పాత్ర ధరించినవారు శ్రీ కామాక్షి సుందరశాస్త్రిగారు, సంగీతమందు పోలి రా|| గారి కున్నంత పాండిత్యము నాకు లేదుగాని శ్రీ శాస్త్రిగారినిగురించి ఆంధ్రపత్రికాధిపకు

11-1924, 5-1-1925, 18-3-25, 17-5-25, 12-7-25
 1. ప్రచురించిన ఆంధ్రపత్రికలనుండుండు విమర్శనముల పర్యాయము ఈలేఖకుండు చూడవలయు నని కోరుచున్నాను. "చెన్నపట్టణంనంటి సగం తెలుగు వ్రాళ్లో యంత కొంచెగు మంచి నాటకాన్ని వేస్తే గత్తికట్టుకుంటేమోని" కేస్తున్నాను." అనియు వ్రాసియున్నారు. ఈరాజధాని నగరమందు సుమారు రెండులక్షల ఆంధ్రులున్నారు. అందు అనేకులు విద్యాధికులు- భాషాభిమానులు- దేశాభిమానులు- ధన సంపన్నులుకలరు. కావుననే ప్రతిపండితుడును, సంగీతవిద్వాంసుడును- నాటకంపెనీవారును ఇప్పటికిచ్చి మెప్పుకొందుటకు ప్రయత్నించుచుండురు. నాటిప్రదర్శనమునకు విచ్చేసి సావధానముగ తిలకించి పాత్రధారులను, సభాకార్యదర్శులను ఆకళించించిన న శ్రీ రాజా మురళీ కృష్ణారావు బహదూర్ బి. ఏ. బి. యర్ గారు, దినాకృష్ణబహదూర్ జి. నారాయణరావు శ్రేష్ఠిగారు, శ్రీ ఆకారపుభద్రయ్య శ్రేష్ఠిగారు, డాక్టర్. పి. వెంకటకృష్ణారావుగారు మున్నగువారందరు సగం తెలుగువారేనా? "ఓహో పాట నెత్తె" అనియు అంటుండను" అని వ్రాసియున్నా

వృత్తాంతలేఖలు

భీమవరము

(ఒకవిలేఖరి)

కాలమానము

ఆగస్టు 17:-కడచినవారములందు ప్రతిదినమును వర్షము కురియుచుండెను. మేఘము లింకను ఆకాశమున నిండియున్నవి. మురుగుకాలువలు పొంగి వచ్చుచున్నవి. మునిగియున్న పొలము లింకను తేలలేదు. కాలిన చివరల నున్న పొలములలో వరిసగ్గములు కుళ్లిపోయినవి. తిరిగి ఊడ్చి సగ్గముననుభవించు యోగ్యత కూడ లేదు.

ఉద్యోగియుల రాక!

కడచినవారములో గొల్లవాని దిబ్బలోనున్న డెబ్బ అగ్రికల్చరల్ కంపెనీ భూములన్నియు గజములతోను నీటిలో మునిగియున్న వాటిని చూచుటకుగాను, నూపరెంటింగు ఇంజనీయరుగారు, ఎగ్జిక్యూటివు ఇంజనీయరుగారు, మొదలగు వారందరును అవటికి దయచేసిరి. గొల్లవాని దిబ్బనుండి చూచిన అన్ని వైపులను పెద్దపచ్చుద్రుమవలె నున్నది. అవియంతయు చూచి తిరిగి ఆదినముననే తేలుకు వెళ్లిరి. మురుగుచే నష్టము చెందిన భూములకు ఈసంవత్సరము దావాఇచ్చుటకై వారందరును వచ్చి గని తెలియుచున్నది.

తాలూకాబోర్డు

చెన్నైరంగని పాలెము కాపురస్తులు యం. యల్. సి. పస్తుల సాగరముగారు భీమవరము తాలూకాబోర్డునకు సభ్యులుగా గడచిన ఏప్రిలు 15 లో నామినేటు చేయబడిరి.

రాబోవు 21-8-25 తేదిన ఏలూరుపాడు గ్రామములో భీమవరము తాలూకాబోర్డుయొక్క స్పెషల్ సభయందు సాధారణ సభయందు జరుగును. కడచిన సభలో కృష్ణ జిల్లాబోర్డును వెండు జిల్లాబోర్డులుగా విభజించబడినదని తీర్మానించిరి. కాని ఆరాత్రియే కొందరు సభ్యులు ఆతిర్వానమున రద్దు చేయవలసి నదని కోరిరి. అధ్యక్షులు దాని కంగీకరించలేదు. ఆవిషయమై చర్చించుటకుగాను 21 వ తేదీన అవసరసభ పిలువబడినది.

గృహప్రవేశ మహోత్సవము

ఈ నెల 18-8-25 వ తేదీన యనమదుర గ్రామము లందరును కలసి మునుగు రు 35,00 ఖర్చుపెట్టి పాఠశాలను నిర్మించిరి. ఆభవనమును తెరచుటకుగాను బోర్డు అధ్యక్షులగు శ్రీయుత పెన్నెత్తు బాపిరాజుగారి నాహ్వానించిరి. ఆనాటి సాయంకాలమునకు భీమవరమునుండి కొందరు ఉద్యోగియులు న్యాయవాదులును, తాలూకా బోర్డు సభ్యులు కొందరును దయచేసిరి. ఆరాత్రి అతిథులందరును భోజన సదుపాయము లను జూచి రాత్రి సరిగా గం. 12-30 నిమిషములకు శ్రీయుత బాపిరాజుగారు భవనములను తెరచిరి. సన్నాయిలు భోగము మేళములు మొదలగు మంగళవాద్యములతో గృహప్రవేశమహోత్సవమైన వెనుక ఉదయము 1-30 గంటకు భీమవరముకోర్టు వకీలును, యనమదురవా సభ్యులును నగు శ్రీయుత చాగంటి శంకరశాస్త్రిగారు తాలూకా బోర్డు అధ్యక్షులకును, ఉపాధ్యక్షులకును, తదితర సభ్యులకు స్వాగత మొసంగిరి.

రు. స్పిరిట్ గం చక్కగ లేనందుచే వీరమాతకోకప్పడు మీసము లూడుట, విద్యుద్దీపములు చక్కగ నుండకుండుట, కూర్చున్న వ్యక్తులందు నల్లులు కుట్టుట మున్నగునవిన్నియు పాత్రధారుల లోపము లని మన లేఖరిగారి యభిప్రాయము. ఈసభయందుండు పాత్రధారులు నాటకమే జీవనవృత్తిగా గొనక రాజకీయోద్యోగములయందును, ఇతర కార్యక్లాపములయందు నుండు వారు. వీరు ప్రవర్తించు నాటకములలో నేవియో కొన్ని లో పములుండుట యొక ఆశ్చర్యము కాదు. అట్టిలోపములను శ్రీ ఆంధ్రప్రతికాధిపతులు అప్పడప్పడు తమ విమర్శనములలో కన్నరచుచుండుటయు వాటిని పాత్రధారులు గరుభావముతో నందికొని దిద్దుకొనుటయుం గలదు. కాని యీ లేఖకునివలె తారనరుగ్రాసి పాత్రధారులను నిరుత్సాహపరచినటువంటి వారు మరియొక రున్నట్లు నాకు తోచదు. ఈ రాజధానినగర మందు చక్కని నాటకములాడి మన ఆంధ్రులకు కీర్తిచెచ్చుట యే యీ సభవారి ముఖోద్దేశ్యము.

చెన్నై పురి } ఇట్లు భాషానేపథుడు
208-25 } బి. వి. గోపాలకృష్ణరావు.

ఖద్దరు వస్త్రముమీద అచ్చొత్తించి అభ్యర్థన కోక సన్యాస పత్రము నొసంగిరి. అందు బోర్డులోని సభ్యులును, ముఖ్యముగా అధ్యక్షులును తైత్తులైనందు కెంతయు సంతసించి వారి నభినందించిరి. ఇట్టివారు అభ్యర్థనపదవికి వచ్చినందువలన పల్లెటూర్లకు తప్పక మహోపకారము కలుగుననియు, క్రమమైన బాటలు, పాఠశాలలు, గ్రామ సంస్థలు ఏర్పడుననియు తమ నమ్మక మనియు ఖద్దరు సభివృద్ధి చేయుటకును, నిర్మాణ కార్యక్రమము కొన సాగించుటకును, గ్రంథాలయములకు చేయూత యొసగుటకును తాము చేయుచున్న కృషికి దైవము సహాయముచేయుగాకయని ప్రార్థించుచు తామిభవనమునకు వెచ్చించిన సొమ్ము సంతయు బోర్డునుండి తమ కిప్పించమని కోరిరి.

అభ్యర్థులు తమ ప్రత్యుత్తరములో తమవలన నైనమట్టుకు సహాయము చేసెదమనియు, నిర్మాణకార్యక్రమమునకు ప్రజలందరును తోడ్పడవలెననియు కోరిరి.

కూ నీ కే ను

ఈనెల 24 తేదీన విచారణ ప్రారంభమగును. ఒకముద్దాయిని సర్వాధికారము, మరియుద్దరిని ఏలూరుజయిలునకును పంపి నేసిరి.

ఖద్దరు ప్రచారము

తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షులు, ఉపాధ్యాయులందరును ఖద్దరునే ధరించవలెను అని హెచ్చరించినదిమొదలు ప్రతి యుపాధ్యాయుడును ఖద్దరు కొనుటకు ప్రారంభించెను. అప్పటి నుండియు ఖద్దరునిలయుములలో దినమునకు రూ 50 మొదలు రూ 100 వరకు ఖద్దరమ్మకమునుచున్నది. దీనినిబట్టి చూచిన ఎంతమాదిరి ఖద్దరునం దభిలాష గలిగియు పైయధికారు లేమందురో యనుభవముచే కట్టుటలేదో తేలుపడగలదు.

తలుకు

(ఒకవిలేఖరి)

స హ కా రో ద్య మ ము

తలుకు, ఆగస్టు 18:-రావుసా హెలు వేమూరి నుండర లక్ష్మీనరసింహారావు పంతులుగారు సహకార కాశీలో డిప్యూటీ రిజిస్ట్రారుపదవికిత్యా చేయు ప్రచారసందర్భములో యీగ్రామము యీనెల 15-వ తేదీ ఉదయమున దయచేసినారు. ఈ గ్రామములోనున్న కొన్ని సహకారసంఘములను పరిశీలించెడిరి. అర్జునుబ్యాంకు, లోకలుఫండు ఉద్యోగియుల సంఘము తృప్తి కరముగా కార్యక్రమమును నిర్వహించుచుండుటలేదని కనిపెట్టి ఆయాసంఘ కార్యదర్శులను, మెంబర్లను రావించి వారి పనుల ను యధావిధిగా నాచరించు చుండవలెననియు, ఇట్టి సంఘములను నిర్వహించుటకు వారికి సాధ్యముకానియెడల వారు స్వాతంత్ర్యమునకై చేయు ప్రయత్నములు నిష్ప్రయోజనములనియు నుడివెరి. మిగత ఆదివారం రెండుగుంటలకు కరణముల సత్రములో గావింపబడిన మహాజనసభలో వారు పరమతీసంఘములను జయప్రదముగా నిర్వహించు పద్ధతులనుగూర్చి విపులముగా నువ్వనించిరి. తరువాత కాంగ్రెసుపక్షమువారిచే స్థాపింపబడి సహకారసంఘముగా రిజిస్టరు చేయింపబడిన భారత ఖద్దరునిలయుముయొక్క మహాజనసభ సమావేశమయినది. ఆ సభకు శ్రీయుత పంతులుగారు దయచేసిరి. కోరము లేకపోయినందున సభ కార్యక్రమము జరుగకపోయినప్పటికి, ఆసమయ మందు పంతులుగారు సంఘముయొక్క అభివృద్ధికి తోడ్పడు సలహానిచ్చి సంఘాధికారులు, మెంబర్లు ఆచరింపవలసిన విధివిధానములనుగురించి చెప్పిరి.

తాలూకాబోర్డు

తాలూకాబోర్డు యీనెల 15-వ తేదీన బోర్డుఅధ్యక్షు హాలులో శ్రీయుత చిట్టూరినూరయ్యగారి యాధిపత్యముక్రింద సమావేశమైనది. శ్రీయుత శ్రీతి వారాయణసింగుగారును, శ్రీయుత భూపతిరాజు సీతారామచంద్ర రాజుగారును యీ బోర్డుపక్షమున జిల్లావిద్యాసంఘమున కెన్నుకొనబడిరి. బోర్డు పాఠశాలలో రాట్టుములు నెలకొల్పమనియు, కావలసిన రాట్టుములు పంపగలమనియు జిల్లా ఖాదీబోర్డువారు వ్రాసిన లేఖను చదివిరి. బోర్డువారు రాట్టుములను నెలకొల్పుట కంగీకరింపలేదు. పశ్చిమ గోదావరిజిల్లాకు ప్రత్యేక జిల్లాబోర్డు స్థాపింపవలయునని యీ బోర్డువారు చేసిన తీర్మానము ప్రజలచే మిక్కిలియుత్సాహముతో నంగీకరింపబడినదనియు, తీర్మానము గవర్నమెంటు ఆచరణలోనికి త్వరలో తెచ్చెదరనే కుతూహల మతో ప్రజలున్నారనియు ఒక మెంబరుగారు చెప్పిరి.

చెన్నై పురి బజారుధరలు

1925-వసం ఆగస్టునెల 20 వ తేదీ గురువారము

1. ధాన్యములు

దనియాలు	బా 1-కి రు 80 0 0	మొదలు 42 0 0	వరకు
బియ్యము బస్తాలు			
కుసుమ తెనాలివి ,, ప 48 గలవి రు	14 0 0	15 0 0	
నెల్లూరి ,, డిట్టా ,,	15 8 0	16 0 0	
డిల్లి ,, డిట్టా ,,	16 0 0	17 0 0	
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి	8 12 0	9 0 0	
నవ్వులు ,,	20 0 0	24 0 0	

2. పప్పుధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి ర 205	12 8 0	18 8 0
నెనగలు ,, డిట్టా ,,	12 0 0	12 8 0
పెసలు ,, డిట్టా ,,	14 0 0	15 0 0
మినుములు ,, డిట్టా ,,	15 4 0	16 8 0
ఉలములు ,, ర 164	8 8 0	9 0 0

3. నూనెవస్తువులు

నవ్వులనూనె బా 1-కి	154 0 0	155 0 0
నెయ్యి మ 1-కి	14 0 0	25 0 0
కొండాపురంవేరు నెనగపప్పుబా1కి	61 0 0	68 0 0
ఇతరప్రదేశము ,,	56 0 0	59 0 0
వేరు నెనగనూనెగానుగబా1-కి రు 182మి.కా.నూనె	129 0 0	
ఆముదము బా 1-కి	118 0 0	120 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	100 0 0	
కూరపసుపు ,,	45 0 0	50 0 0
మిరపకాయలు(గుంటూరివి)బా1కి	100 0 0	110 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-కి రు	45,50	
కాళహస్తపాయకట్టు		50,55
తెల్లము బా 1-కి	40 0 0	55 8 0
చింతపండు బా 1-కి	50 0 0	77 0 0

5. ఇనుము

వట్టారకం బా 1-కి	29 0 0	33 0 0
చదరం	30 0 0	34 0 0
రవుండు	35 0 0	50 0 0

6. లోహములు

వెండి 100 రులంకి	71 0 0	74 0 0
బంగారము, తులము 1-కి	21 4 0	21 8 0
సవరము 1-కి		18 7 6
ఇత్తడి బా 1-కి	265 0 0	267 0 0
రాగి డిట్టా	284 0 0	286 0 0
అస్కాచక్రైర 226 పా: గలవి	30 14 0	31 2 0

7. దూది

బోండావెన్నుబారువ 1-కి	రు 800 0 0	
పల్నాడు దూది ,,	215 0 0	

8. నూలు

కోయిల్ పట్టి నెం 10 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	7 0 0	
మధుర నెం 12 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	4 12 0	
పుట్టూరు యేనుగ నెం 8 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	7 4 0	
మోయేనుగ నెం 20	9 8 0	
విద్యాకా నెం 24 $\frac{1}{2}$	9 12 0	
14 $\frac{1}{2}$ క్వీలక్ పక్షి	7 8 0	
నెం 20 నెన్ని సింహం యీటె	9 4 0	
నెం 22 ,,	9 12 0	
నెం 12 $\frac{1}{2}$ నెన్ని కర్క.సు	8 0 0	
నెం 14 $\frac{1}{2}$,,	8 4 0	
నెం 12 $\frac{1}{2}$ అల్లెన్ను	7 2 0	
నెం 12 $\frac{1}{2}$ కోయిలుపట్టి	7 8 0	
నెం 22 $\frac{1}{2}$ కంబాం	9 8 0	
నెం 14 $\frac{1}{2}$ ధాన్యకడు	7 4 0	

బైందుచేసిన భారతి సంపుటములు

1924 జనవరి సంచిక మొదలు ఆఱు సంచికల కొకసంపుటమువంతైన మూడుసంపుటములు విక్రయమునకు సిద్ధముగ నున్నవి.

గట్టి బైందు- సగముతోలు, సగము క్యాలి కో గిల్లుపేరు- అందముగా నున్నది. ఒక్కొక్క సంపుటము వెల రు 4-8-0.

తాలూకావ్యయము ప్రత్యేకము. భారతిఆఫీసు, 7, తంబుకెట్టి వీధి, మద్రాసు.

